

BISBAT DE
SANT FELIU DE
LLOBREGAT

B
U
T
L
L
L
E
T
I

[95]

BUTLLETÍ OFICIAL DEL
BISBAT DE SANT FELIU
DE **LLOBREGAT**

REDACCIÓ

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Secretaria General

PRODUCCIÓ

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Delegació Diocesana de
Mitjans de Comunicació

ADMINISTRACIÓ

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Administració Diocesana

C/ Armenteres 35

08980 Sant Feliu de Llobregat

Tel. 93 632 76 30 — Fax 93 632 76 31

butlleti@bisbatsantfeliu.cat

www.bisbatsantfeliu.cat

Subscripció anual 2020: 36 euros. Exemplars solts 10 euros.

Les subscripcions anuals es consideren per any natural

Disseny gràfic: Estudi Lluís Torres. Castellbisbal

Maquetació i Impressió: T.G.A, S.L. Barcelona

Dipòsit Legal: DLB 27939-2005

Í

T

BISBAT DE E

SANT FELIU DE

LLOBREGAT L

L

T

U

B

[]

NÚM 95 (2020)
31 D'OCTUBRE
DE 2020

SUMARI

- 343 **BISBE DIOCESÀ**
- 344 Escrits dominicals**
- 344 *Crisi per a créixer (6-9-2020)*
- 345 *Creixement en la crisi (13-9-2020)*
- 346 *Crisi, ocasió de creixement (20-9-2020)*
- 347 *Créixer amb ell en la crisi (27-9-2020)*
- 348 *Les llàgrimes de Déu (4-10-2020)*
- 349 *Les llàgrimes que Déu comparteix i eixuga (11-10-2020)*
- 350 *Germans missioners (18-10-2020)*
- 351 *Les llàgrimes del germà (25-10-2020)*
- 352 Cartes i exhortacions pastorals**
- 352 *Al superior provincial dels claretians de la Província "Sanctus Paulus"*
- 353 *Als preveres i diaques, convocant a la reunió d'inici de curs*
- 353 *Als catequistes*
- 354 *Carta als subscriptors amb motiu de la Jornada de Germanor*
- 355 Articles i altres escrits**
- 355 *A la comunitat educativa. Missatge d'inici de curs*
- 356 *Per a la revista "La nostra Església" - Germanor 2020*
- 357 *Ponència en l'acte acadèmic commemoratiu de sant Jeroni en el 1600 aniversari de la seva mort*
- 381 **SECRETARIA GENERAL**
- 382 Decrets**
- 382 *Decret 13/20. Jubilació de Mn. Lluís Portabella d'Alós*
- 382 *Decret 14/20. Nomenament d'arxiprest de l'Arxiprestat de Piera-Capellades*
- 382 *Decret 15/20. Renovació d'arxiprestos*
- 383 *Decret 16/20. Promulgació del Reglament del Tribunal Eclesiàstic*
- 383 *Decret 17/20. Taxes del Tribunal eclesial*
- 384 *Decret 18/20.- Erecció de l'elenc de Lletrats habilitats al Tribunal Eclesiàstic*
- 385 Nomenaments**
- 385 *Nomenaments parroquials*
- 386 Cúria**
- 386 *Monició en l'Eucaristia d'inici de curs, 2-10-2020*
- 387 Altres informacions**
- 387 *Una diòcesi adolescent*
- 388 *Comunicat davant les noves mesures de contenció de COVID-19*
- 389 *Comunicat als treballadors i treballadores de la Cúria diocesana*
- 390 *Memòria 2019-2020 del Secretariat diocesà d'Associacions i Fundacions*
- 393 *Conferència de la Dra. Araceli Martínez González sobre Normativa de les associacions i fundacions canòniques. Transparència i actualització*
- 396 *Convocatòria per a la reunió de delegats*
- 397 **VIDA DIOCESANA**
- 398 Crònica diocesana**
- 398 **SETEMBRE**
- 399 **OCTUBRE**
- 403 **ORGANISMES DIOCESANS**
- 404 Vicaria del Penedès-Anoia-Garraf**
- 404 *Nota dels arxiprestos del Penedès i Garraf, sobre la crisi econòmica*

405 Vicaria Judicial – Tribunal eclesiàstic

405 *Reglament del Tribunal Eclesiàstic del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat*

424 Administració econòmica

424 *Carta de l'ecònom convocant als consells d'economia de les parròquies*

424 *Carta de l'ecònom acompanyant l'enviament de la revista "La Nostra Església"*

425 Consell Pastoral Diocesà

425 *Comunicació als membres del Consell Pastoral Diocesà*

427 Consell del Presbiteri

427 *Reunió 15-10-2020*

429 DELEGACIONS DIOCESANES

430 Catequesi

430 *Carta de la delegada als catequistes per a l'inici de curs 2020-2021*

432 *Carta del delegat del catecumenat oferint el Servei diocesà per al catecumenat*

433 Missions

433 *Carta del delegat sobre la campanya del Domund*

434 Vida consagrada

434 *Carta anul·lant la trobada-recés d'Advent per a religiosos i religioses*

435 Pastoral sacramental i litúrgia

435 *Carta del delegat de litúrgia sobre el sacrament del baptisme*

436 Pastoral de la salut

436 *Convocatòria per a la Jornada catalana de Pastoral de la salut*

437 PASTORAL SOCIAL

438 Càritas diocesana

438 *Carta del Director sobre la campanya de Germanor*

439 DOCUMENTS

440 Conferència Episcopal Tarraconense

440 *Comunicat de la reunió n. 240*

441 Conferència Episcopal Espanyola

441 *Nota y rueda de prensa final de la Comisión Permanente*

443 Santa Seu

443 *Presentación en el Vaticano de la carta encíclica Fratelli tutti*

Bisbe diocesà

ESCRITS DOMINICALS

Crisi per a créixer (6-9-2020)

A mesura que es prolonga la crisi sanitària i econòmica que travessem, es van confirmant algunes conviccions que ja teníem des de l'inici.

Una primera convicció: encara que la crisi té diferents cares, sobretot hem de reconèixer que es tracta d'una crisi "humana", és a dir, que afecta, no sols un aspecte o un altre de la nostra vida (per exemple, la salut, l'economia, la política), sinó que posa en joc el que som, el nostre ser persona humana, el que això significa. Una segona convicció, unida a l'anterior: la crisi ens fa sofrir, però amb un patiment semblant al que provoca el bisturí del cirurgià, el tall que posa al descobert el teixit orgànic que romanía amagat, permetent examinar el que està sa o malalt.

Mirat així, suposat que desitgem créixer humanament i cristiana, la crisi ens aporta un gran benefici. Un autèntic creixement no seria possible si no sabéssim qui som com a persones i en quin estat ens trobem, si estem bons o malalts. I és el cas que, desgraciadament, vivim despistats, distrets entre mil tasques i sensacions, sense preguntar-nos en profunditat el que som com a persones, quin sentit té la nostra existència, i si realment vivim d'una forma sana o malaltissa, és a dir, si vivim d'acord amb el que som o hem de ser.

En aquest sentit la crisi produeix efectes sorprenents. Pot resultar una bona oportunitat.

En primer lloc, afecta l'àmbit de la convivència. La crisi ens ha obligat a conviure d'una manera més estreta i immediata amb les mateixes persones, durant temps més prolongats, gairebé sempre sense possibilitat d'evasió o compensació de monotonies i avorriments. És una gran prova. La convivència es pot fer difícil. Perquè llavors surt a la superfície el que, potser sense adonar-nos-en, portem dins. De vegades la bondat, que permet descobrir en l'altre valors inesperats i fins i tot estrènyer més els llaços d'afecte; altres vegades, per contra, sorgeix el mal geni, les manies, la incapacitat per a "suportar" febleses i limitacions alienes. Aleshores es fa difícil la dissimulació.

Si som responsables i continuem desitjant créixer, és llavors quan venen les preguntes sobre el que som i el sentit de les coses que vivim. ¿No és potser una de les característiques que ens defineixen com a persones humanes la necessitat i la capacitat per a relacionar-nos amb els altres? ¿No estem fets per a la comunicació i la relació amb els altres? ¿Quin sentit té la nostra convivència? ¿I com assumir les fallades i errors, fins i tot conscients, que degraden o fan difícil la convivència?

Busquem en l'humanisme que inspira la nostra fe el sentit profund de la nostra convivència. La nostra visió de la convivència humana ens fa anar més enllà de "suportar" les limitacions alienes. Això seria un pas important. Però som cridats a oferir ajuda per a caminar junts. Hem de créixer junts, la qual cosa suposa oferir possibilitats a l'altre per a corregir i avançar. No es tracta de jutjar i donar lliçons, sinó d'obrir

horitzons i possibilitats de creixement. I fer-ho amb tot l'afecte del món.

Veiem que la crisi, tota sola, no aconsegueix aquests resultats. Però sí que pot ser ocasió perquè els nostres ideals i valors arribin a ser efectius. En aquest sentit, potser és un do de Déu.

Creixement en la crisi (13-9-2020)

És cert que el primer gran benefici que ens aporta la crisi és “obrir-nos els ulls”. És una sacsejada que ens espavila inesperadament enmig del somni en el qual estem sumits. Llavors apareix davant de la nostra mirada ni més ni menys que “la realitat”, allò real, el que efectivament és fora de nosaltres, al marge de les nostres il·lusions i de les nostres ganes de ser felïços.

Un primer pas necessari en tot creixement humà cap a la maduració. Però no és un pas suficient. Per dues raons. Primera, perquè la realitat ha de ser vista; i resulta que no totes les mirades reconeixen la realitat tal com és. Per als creients, mirar la realitat tal com és, més encara, rebre-la, acollir-la, integrar-la en la pròpia vida és una virtut. Per a santa Teresa d'Àvila era sinònim de “caminar en la veritat, viure en la humilitat”. És una virtut, per la senzilla raó que el Déu de Jesucrist no va fabricar un món o una història falsa, artificial, per a fer-se trobar per les persones humanes, sinó que va assumir la carn humana tal com era i com és.

La segona raó per la qual no és suficient descobrir la realitat, és que, gairebé sense adonar-nos-en, en veure la realitat la interpretem. I aquesta interpretació és tan important o més que el descobriment de la realitat mateixa. Hom pot descriure la malaltia que pateix, el seu procés, els seus

símptomes, el seu tractament, però el més important és descobrir el que aquesta malaltia significa per a ell, com l'entén, de quina forma afronta aquesta crisi...

La veritat, amb minúscules, pot desiguar la realitat tal com és. La Veritat amb majúscules, designa el sentit profund de la vida, sigui com sigui, que ens serveix de base per a interpretar aquella realitat. Cadascú té el seu “sentit de vida”, o bé perquè ho ha assumit de la cultura o de l'ambient, o bé perquè l'ha trobat i l'ha integrat lliurement i conscientment.

La crisi ens posa davant de realitats negatives. Si una persona fonamenta la seva vida sobre un sentit negatiu, pessimista, o sobre unes conviccions errònies o insuficients (per exemple, confiar absolutament i exclusiva en les pròpies forces), llavors el descobriment de la realitat (la veritat amb minúscules), tractant-se d'una crisi, el sumirà en la negativitat, el derrotisme, la depressió. En el cas d'un sentit de vida basat en conviccions errònies o insuficients, la reacció serà més greu, perquè a la sensació de fracàs s'unirà la impressió d'haver viscut enganyat.

No sempre això desencadena una gran tragèdia: hem descobert molts mecanismes per a evadir-nos i superar el sofriment. Però honradament hem de reconèixer que aquesta és la gran qüestió: la crisi, en destapar la realitat, ens descobreix els nostres límits, i llavors, hem de recolzar-nos en uns criteris de vida, en un sentit de vida tal, que ens permeti assumir aquests límits, que compti amb ells, com formant part d'aquest sentit profund de l'existència. “En efecte, realment som limitats, no podem superar automàticament la crisi, no som els reis de l'univers, hem de comptar amb limitacions i errors, fins i tot amb faltes de la nostra vo-

luntat i amb pecats i abusos aliens... Però té sentit continuar vivint i lluitant!”

Arribar a aquesta conclusió és, doncs, un bé que ens pot facilitar la crisi. Perquè gràcies a ella molts busquen, reviuem, reafirmem aquest sentit profund de la vida, per a créixer des d'ell en altres facetes de l'existència. Una altra qüestió és encertar en aquest sentit, en aquesta Veritat, que ens permet continuar vivint amb esperança.

Crisi, ocasió de creixement (20-9-2020)

En efecte, quan la crisi posa davant de la nostra mirada la realitat, la veritat del que realment som, i quan alhora aconseguim veure aquesta realitat interpretant-la des de la Veritat sobre el sentit de la vida, llavors se'ns obrirà un camí lluminós i cert de creixement.

Com es fa això? El gran matemàtic Blaise Pascal, essent encara jove però ja famós, va sofrir una greu malaltia, potser provocada per l'excés de treball. És ben coneguda la seva obra *Pensaments*, en la qual ell va deixar plasmades les seves recerques i les seves troballes en el terreny de la filosofia i de la fe. En aquest llibre trobem un capítol, escrit a manera d'oració en plena malaltia, que va titular; “Per a demanar a Déu el bon ús de les malalties”. Nosaltres podríem traduir: “Per a demanar a Déu el bon ús de la crisi. Ell ve a dir:

“Amb aquesta malaltia, Senyor, m'has despullat de les meves capacitats humanes; has deixat al descobert la meua nuesa. Entra com a casa d'un amic. Trobaràs els meus afectes; pren-los, tu els vas crear segons la teva imatge; però avui aquesta imatge ja està obnubilada, perquè van anar darrere dels desitjos i

satisfaccions d'aquest món. Ara et demano que em concedeixis un do: que sols et busqui a tu, únic bé, digne de ser desitjat i estimat. Només això m'importa, davant teu, com una bestreta de la mort, l'hora de la veritat. Amb aquesta malaltia purifica el meu cor dels ídols (tant orgull, complaença i vanitat...). Així la meua ànima podrà demanar perdó per haver viscut les Benaurances a l'inrevés, i lliurar-se a estimar Crist absolutament, amb llibertat, com a l'única cosa veritablement amable.”

Pascal sabia que una crisi pot destruir la vida d'una persona. Però, segons la seva fe, sabia que també pot fer-la créixer i salvar-la. Això era possible si aconseguia entendre, interpretar, la seva malaltia des del sentit de la vida que havia après de la seva fe.

Per tant, el seu punt de partida era fer-se aquesta pregunta: quin sentit pot tenir aquesta malaltia, segons el que jo sé de Déu? Déu, el Déu de Jesucrist, que ell buscava constantment i en el qual ell creia, és un pare que acompanya i educa els seus fills, agafant-los per la mà des del moment en què ells sofreixen les conseqüències dels seus errors i pecats. Aquests errors i pecats, amb paraules del mateix Pascal, arriben a “esborrar la imatge divina (intel·ligència, llibertat, amor), que ells portaven impresa des de la creació”. El projecte de Déu era, per això, salvar les seves criatures, conduint-les fins que s'hi reproduís aquella imatge perduda. Concretament, quina imatge? La del seu Fill Jesucrist, veritable home, en qui veiem “recuperada”, salvada, la humanitat i en qui reconeixem la veritable imatge del Pare.

Llavors, què havia de fer? Retornar vers Crist, conèixer-lo una vegada més i estimar-lo totalment, com a única medi-

cina. Sols que Crist li apareix com l'home sofrent, totalment obert a la voluntat del Pare, abandonat a Ell. D'aquí ve que acabi la seva oració així:

“No et demano salut ni malaltia, ni vida ni mort, sinó que disposis de la meua salut o malaltia, vida o mort, per a la teua glòria, per a la meua salvació i per a utilitat de la teua Església i dels teus sants... Dona'm o pren-me, però conforma la meua voluntat a la teua... i fes que em disposi a complir els desiguis de la teua providència”

Una pregària que desencadena tota una vida. Però en definitiva una pregària per a estimar com estima Crist a la Creu, on continua oferint respostes a qualsevol ésser humà en crisi i des d'on brollen tants rius de generositat.

Créixer amb ell en la crisi (27-9-2020)

Diem unes coses que, segons com s'entenguin, mereixerien rebuig o burla. Perquè donem a entendre que, la crisi no és del tot dolenta!, ja que ens permet créixer i avançar... En qui ho està passant malament, realment això ha de sonar gairebé a un insult. Voldríem evitar aquesta interpretació. Més aviat al contrari, desitgem veure una mica de llum i oferir ajuda per a travessar aquests temps foscos.

No ens avergonyim del que diem, per la mateixa raó que proclamem amb Jesús, convençuts i entusiasmats (tant de bo amb el seu mateix to de veu):

“Benaürats els qui ploren, perquè ells seran consolats!” (Mt 5,5)

Com la resta de les benaurances, aquesta és una autèntica aclamació pública. És una mena de crit messiànic, una declaració d'aquestes que la humanitat sencera esperaria sentir: les llàgrimes no

són l'última paraula, el sofriment s'acabarà, la crisi té la seva fi!

Però hem d'identificar qui són aquests que en boca de Jesús mereixen ser felicitats, malgrat el seu patiment. Perquè hi ha els qui ploren amb ràbia i odi, hi ha els qui ho fan abatuts per la desesperació i hi ha els qui fins i tot s'afligeixen per sentir el seu orgull ferit. Jesús, per contra, es refereix a aquells que ploren perquè són víctimes, perquè arrossegueu feblesa, o perquè reconeixen els seus errors (llàgrimes de penediment), o més encara, perquè són justos i s'han decidit a estimar amb totes les conseqüències.

Aquí rau el secret de la benaurança: que les llàgrimes del just, que al llarg dels segles, en l'Antic Testament per exemple i avui mateix, apareixen com a veritable escàndol, motiu fins i tot de protesta i negació de Déu, són eixugades. Jesús vol proclamar la preferència d'amor de Déu pels febles, els que són trepitjats per la vida malgrat (o fins i tot per causa de) la seva innocència.

Així entenem per què alguns prefereixen traduir la benaurança d'aquesta manera: “Benaürats els qui saben patir...!” D'una banda, és una expressió vàlida: no podem anomenar a algú benaüurat pel simple fet que pateix, sinó perquè ha après a viure el patiment sense enfonsar-se en la desesperació; és capaç de travessar l'aflicció perquè ha trobat sentit a les seves llàgrimes i sap que el camí, tot i que sigui dur, acaba en l'alegria. Però les paraules “saber patir” no ens agraden, perquè sonen a aquelles recomanacions que ens arriben convidant-nos a practicar mètodes físics i psicològics, que aconseguen calmar el dolor. Els Sants Pares repetien que l'Evangeli era quelcom molt diferent de les escoles filo-

sòfiques com els estoics. L'evangeli de Jesucrist no és un calmant, ni una tècnica.

Per a entendre i viure aquesta benaurança en plena crisi, hom ha d'experimentar una cosa fonamental: s'ha de deixar trobar per Jesucrist, escoltar-lo, creure-hi i seguir-lo.

És allò més sorprenent, paradoxal i original de la nostra fe. Jesucrist és realment la resposta de Déu al nostre sofriment. Però no és el metge que observa, diagnòstica, recepta i se'n va, sinó que va voler fer-se present, assumir, impregnar-se de la crisi, omplir-se del dolor, per a retornar la salut i l'alegria a tota la humanitat sofrent (“es va despullar de si mateix, es va humiliar fet obedient fins a la mort”: Fl 2,6.8)

Això és el que ens permet proclamar la benaurança sense avergonyir-nos, convençuts i alegres. Es tracta d'una experiència religiosa viscuda en el tu a tu de la relació de fe i d'amistat. Situar-nos davant d'Ell, escoltar-lo, dialogar amb Ell, seguir-lo. I en un moment de la conversa sentir que ens parla a cau d'orella: “La vostra tristesa es convertirà en alegria” (Jn 16,20).

Les llàgrimes de Déu (4-10-2020)

Des que Jesús va proclamar “benaurats els que ploren”, nosaltres ens fem ressò d'aquesta felicitació i continuem anunciant aquesta Bona Notícia, sense avergonyir-nos-en, convençuts de la veritat d'aquestes paraules.

Sabem qui són aquests que pateixen i mereixen ser felicitats. Ho fem a la vista de persones concretes que pateixen, sense oblidar el nostre compromís de fer el possible per apaivagar el dolor aliè, especialment el dolor dels qui són víctimes. En realitat, la proclamació d'aquesta ben-

aurança inclou un crit a favor del dret a la vida digna de qualsevol víctima.

Però un dia, en el marc d'una conversa ecumènica, un “pope” ortodox em va sorprendre amb la següent observació. “Vivim uns temps –deia– en què tots reivindiquen els seus drets, sobretot els drets propis. Però ningú no reivindica els drets de Déu!”. Sincerament no m'esperava aquella reacció. En aquell moment dubtava si donar-li la raó o dissentir. Certament era un llenguatge i un pensament estrany entre nosaltres, els catòlics, abocats en la defensa dels drets humans i el compromís per la justícia. D'altra banda, immediatament m'assaltava un interrogant: el Jahvè de l'Antic Testament o el Déu de Jesucrist ¿ha reivindicat els seus drets? ¿Som nosaltres els qui, coneixent suposadament aquests drets de Déu, som cridats a defensar-los enfront dels qui atempten contra ells?...

Eren pensaments semblants als d'aquells que reivindiquen la defensa dels drets de la Veritat. Una qüestió profunda, que ens portava a aprofundir intel·lectualment i pastoralment.

Però, independentment d'aquestes qüestions, la veritat era que la reacció d'aquell “pope” ortodox significava una importantíssima reorientació de la nostra experiència de fe. Constituïa un canvi radical respecte del que entre nosaltres és una cosa molt assumida amb total normalitat: la nostra fe és viscuda com un humanisme gairebé absolut, la nostra mirada sobretot està fixada en la persona humana i els seus problemes, de manera que fins i tot la nostra pregària té com a contingut i protagonista la petició per les persones humanes, les seves causes, i pel nostre compromís moral a favor d'elles.

En canvi l'observació del “pope” ens convidava de fet a tenir la mirada centrada en Déu mateix, el seu ésser i el seu obrar. Ens cridava a mirar la realitat d'aquest món des de Déu, el que era aquesta realitat des del ser personal de Déu.

Això suposava haver superat la imatge de Déu, com a Déu dels filòsofs o d'algunes religions, com Ser Suprem, absolut i transcendent, immutable i etern, etc., per a concebre el Déu “que plora”, el Déu amb entranyes de compassió i misericòrdia. Aquest Déu no era estrany a l'Antic Testament i a la tradició jueva (¿com no sentir el plany de Déu a la vista de la seva estimada vinya, que li donava raïm agre en lloc de bon fruit, a *Is* 5,1-7?). Aquest Déu que va realitzar la seva més plena manifestació en Jesucrist.

El Déu ferit, les llàgrimes del qual reconeixem en el plor de l'home Jesús de Nazaret (davant la ciutat: *Lc* 19,41; davant el seu amic Llätzer: *Jn* 11,32). Unes llàgrimes que van ser i són per a nosaltres autèntiques “llàgrimes de Déu”, així com la seva compassió, la seva misericòrdia i la seva manera d'estimar de manera humana. És possible que, fixant-nos directament en Ell, ja no resulti tan estrany parlar de “els drets del Déu encarnat”, el Déu veritable, víctima de la més vil injustícia.

Les llàgrimes que Déu comparteix i eixuga (11-10-2020)

Som en temps de llàgrimes. Però això no és necessàriament dolent. En l'antiguitat es parlava “del do de llàgrimes” i com a tal es demanava a l'Esperit. Les llàgrimes poden ser, en l'Esperit, un autèntic do.

Parlem de les llàgrimes en el rostre de Déu. La Sagrada Escripura ens transmet la imatge del Déu que plora, el Déu que “té

sentiments” i mostra dolor davant el sofriment dels humans i davant “les ferides” que li infligim els humans. Tal com diem, si a més contemplem el Déu Encarnat, Jesucrist, les seves llàgrimes físiques, visibles, són veritable plor de Déu. Així plorava Déu pel seu propi sofriment, com a Getsemaní i pel sofriment de les persones, com davant la mort del seu amic Llätzer.

En aquest temps de crisi, després de l'impacte que ens produeix espontàniament veure proper el sofriment, el primer moviment conscient del cristià hauria de ser contemplar el rostre plorós de Crist. Aquestes llàgrimes són com una revelació del misteri íntim de Déu. Ell viu, sent, la profunda empatia amb el sofriment humà, fins al punt de fer-se'l seu. En aquest moment un rep la gràcia d'haver superat el sentiment de solitud i abandó. Jesucrist ofereix una presència propera, íntima, compassiva. És el que experimentem moltes vegades davant d'una imatge del crucificat o davant de la mateixa Eucaristia.

Però el Déu Pare de Jesucrist, o el mateix Jesucrist, no és solament l'amic proper, que és aquí compartint amb nosaltres tota una riquesa de vivències. És amic i també Senyor de l'univers. I consegüentment també actuarà.

Així, el poble d'Israel, en ple sofriment, va escoltar l'anunci del profeta que parlava en nom de Déu. Jahvè va prometre un gran banquet, una festa, en la qual ja no hi haurà motiu de sofriment:

“El Senyor eixugarà les llàgrimes de tots els rostres” (*Is* 25,8)

Com ens agradaria rebre avui aquestes mateixes paraules referides a un futur immediat!

Aquestes paraules del profeta van ser pronunciades cap al segle V abans de Crist.

Però continuen vigents avui. En quin sentit? Els qui les escoltaven no van veure potser que Déu eixugués totes les seves llàgrimes. Però cinc-cents anys més tard el poble va veure que Jesús, identificant-se com el Fill de Déu, va curar malalts, va donar menjar als famolencs, va anunciar el perdó, va resuscitar morts... i convidava al gran banquet en el qual no existia el dolor. Déu en Ell, de veritat, eixugava les llàgrimes.

Tanmateix, encara quedava molt de sofriment en el món i en la història: el pecat i la seva companya, la mort, en totes les seves formes, com a malaltia, violència, injustícia, error, mentida, etc., continuava i continua present. Continua Déu eixugant les nostres llàgrimes? I tant que sí. Que se superi una crisi, es curi una malaltia, se solucioni un conflicte, són petits consols. El mal, causa del nostre més profund plor, havia de ser vençut en la seva arrel. Per això el mateix Jesús el va assumir, el va carregar damunt seu, en un acte suprem de confiança i abandonó en l'amor del Pare Déu. La seva Creu i la seva Resurrecció van fer veritable aquell anunci profètic: la porta del banquet estava definitivament oberta i allí ja no hi haurà tristesa, ni plor ni dolor (cf. *Ap 21,4*).

Aquesta és la nostra única medicina, i el consol més eficaç del nostre plor.

Germans missioners (18-10-2020)

Una cosa són les distàncies geogràfiques, físiques, i una altra les distàncies del cor. La celebració anual del Dia del Domund posa davant dels nostres ulls una realitat i un repte enormes: la realitat dels qui avui mesuren la distància des del cor i el repte de la crida de Jesucrist a no posar barreres ni límits al seu amor a l'interior de cadascun.

Els missioners, aquests germans nostres que veiem com a agosarats, lliures i valents, és una realitat que forma part de les nostres vides. És veritat que en molt comptades ocasions apareixen en els mitjans de comunicació i que, per desgràcia, quan mereixen l'atenció del mercat de les notícies no és precisament per a posar de manifest el testimoniatge de les seves vides. És veritat a més que si alguna vegada mereixen l'elogi de l'opinió pública no és per la vivència profunda de deixebles de Crist lliurats absolutament a l'evangelització.

Però des de la mateixa Església ja sabem que “la veritat” dels missioners, el que són i signifiquen realment, només es pot calibrar amb ulls i mirada evangèlica. I aquesta mirada els contempla com el gran do de l'Esperit a la seva Església: el do dels qui es deixen portar per les insinuacions del mateix amor de Déu, que els empeny a deixar-se interpel·lar per les pobreses dels qui són lluny, salvar distàncies i tota classe d'obstacles, i arribar a ells fins a compartir les seves vides. Saben que la pobresa més profunda és no conèixer el Crist i no poder gaudir de la relació amb Ell de manera conscient i lliure. Però ells mateixos, assumint i compartint les vides dels qui estan lluny són presència, testimoniatge i anunci de Jesucrist. Per això les persones i les vides dels missioners són també “nostres”, són de l'Església, comunió fraterna i expansiva. Mereixen tot el nostre suport: la nostra oració, el nostre ànim, la nostra ajuda material, la nostra proximitat...

D'altra banda, sona avui amb més força la veu de Jesús a tots i cadascun de nosaltres: “Aneu a tot el món i proclameu...” (*Mc 16,15*). És una crida a tots, arrelada en l'inici mateix de la nostra condició de

cristians deixebles de Crist, en el nostre baptisme i el nostre acte de fe. Per tant, tots hem de respondre. No tots responem com els missioners que estan en les anomenades “terres de missió”. Però, tots som cridats a viure el mateix esperit missioner. Concretament, tots hem de conrear i deixar-nos portar per aquest mateix amor que salva distàncies i obstacles, fent que els qui estan lluny geogràficament o culturalment, es vegin propers, pròxims, fins a compartir les seves vides.

És aquesta una de les facetes més significatives de l’“esperit missioner”. És aquella manera d’estimar que hom rep de Crist, del seu Esperit, i que canvia el món alliberant-lo d’estretors, mirades curtes, interessos particulars, per a contagiar la comunió profunda en qualsevol racó de la terra.

La veu del Papa convidant a la fraternitat universal s’ha deixat sentir en la seva encíclica *Fratellitutti*. Els missioners en particular i l’esperit missioner en general no són sinó vies d’expansió d’aquesta fraternitat universal; no pel simple fet de pensar, agradar o optar per una forma pacífica de conviure, sinó perquè anuncien i testimonien l’Esperit de comunió, la veritat de Déu com a Pare comú en el seu Fill Jesucrist.

Avui, per això, es dilata la nostra mirada, dirigida per un esperit missioner, que desperta una profunda i sincera acció de gràcies.

Les llàgrimes del germà (25-10-2020)

Fa quinze dies es va publicar la nova Carta Encíclica del papa Francesc, titulada *Germanans tots*. Com se sap, mitjançant aquesta carta el Papa fa una crida a viure en con-

cret i realment la fraternitat universal, un missatge tant més urgent com més s’estén la crisi i el sofriment, aferrissant-se sobretot en els pobres i necessitats.

Aquesta crida, naturalment, no és nova. Ressona en el nostre món occidental i en l’Orient Mitjà des de fa dos mil anys, amb l’inici del cristianisme. En altres parts del món, més o menys clarament, mitjançant algunes religions. Es va fer patent en l’àmbit cultural i polític fa dos segles i mig amb l’arribada de la Il·lustració i la modernitat en general.

Tot i així, som molt lluny de viure la fraternitat universal. La carta del Papa comença constatant els grans buits i negacions pràctiques de la fraternitat en les nostres vides concretes i en el terreny de les relacions internacionals. Cadascun podria aportar exemples clars de manca de fraternitat.

Dues observacions evidencien la gravetat d’aquesta manca de fraternitat. En primer lloc, que subratllem l’immens adjectiu d’“universal”. La fraternitat oberta absolutament a tots és la més difícil. Perquè és relativament fàcil sentir-se germà de qui comparteix llaços de sang, de paisanatge, de gustos i aficions, d’idees i cultura... És molt més difícil tractar com a germà a qui apareix com a distant o estrany. En segon lloc, que tot canvia quan precisament “l’altre”, de qui soc cridat a sentir-me com a germà, sofreix. Llavors l’exigència de fraternitat es fa més apressant.

En tot cas, aquesta és la gran qüestió: què tinc a veure amb l’altre, sigui qui sigui? Més concretament: què tinc a veure jo amb les llàgrimes del meu germà?

És la gran pregunta que va sonar al començament de la nostra història, o millor, de la història dels nostres conflictes: “Di-

gué Déu a Caïn: On és el teu germà Abel? No ho sé, respongué. Soc jo potser el guardià del meu germà?” (*Gn 4,9*) Caïn va voler escapar-se'n, negant qualsevol deure de fraternitat.

Algú dirà que aquesta pregunta “on és el teu germà” s'entén en la narració bíblica, ja que Déu sembla posar en evidència la responsabilitat criminal de Caïn. Però ¿tindria sentit aquesta pregunta en boca de Déu dirigida avui a cadascun de nosaltres, per exemple en la situació de la present crisi?

Responguem a aquesta qüestió amb sinceritat i honradesa.

D'una banda, si analitzem les cadenes de causes i efectes que lliguen la nostra convivència social, qui podrà dir que no té absolutament res a veure amb la crisi i el sofriment dels altres?; qui es podrà considerar lliure de responsabilitat, quan les nostres faltes no sols són per accions, sinó també per omissions?...

D'altra banda, tot és més clar, si apliquem criteris evangèlics per a valorar les nostres vides. Déu Pare de Jesucrist mai no ens veu com a individus aïllats, sinó sempre com a vinculats per llaços de fraternitat, precisament perquè Ell és el nostre Pare i d'Ell heretem la capacitat d'estimar com Ell ens estima.

Les llàgrimes del germà, que Déu mateix comparteix en Jesucrist, també, en Jesucrist són nostres! Han de ser nostres, perquè estem vinculats amb llaços, que neixen de les mans de Déu i s'activen amb la nostra voluntat d'estimar responsablement.

CARTES I EXHORTACIONS PASTORALS

Al superior provincial dels claretians de la Província “Sanctus Paulus”

P. Ricard Costa-Jussà, CMF
Superior Provincial
CÚRIA PROVINCIAL “SANCTUS PAULUS”
C. Nàpols, 346 2n E, 08025 – BARCELONA

Sant Feliu de Llobregat, 24-9-2020

Estimat en el Senyor:

Acuso rebut de la vostra carta de l'11 del corrent. Primer de tot manifestar-vos el nostre sincer agraïment pel servei pastoral que heu dedicat a la Parròquia de Sant Pere Apòstol de Sant Boi de Llobregat, des del 2004, formant part de la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, en les persones del P. Salvador Solà, CMF i el P. Pere Codina, CMF i anteriors Pares claretians. He informat al Vicari episcopal i he valorat les circumstàncies que ens comenteu. També passaré comunicació al nostre delegat diocesà per a la Vida Consagrada.

Som conscients de les dificultats que arreu estem vivint i concretament de les que ens presenteu, havent de finalitzar la vostra presència, després de tants anys, a la Parròquia de Sant Pere Apòstol. Per això, vull continuar agraït la disponibilitat d'ajut pastoral puntual que ens oferiu en la persona del vostre P. Pere, encara que sense nomenament.

D'acord amb la nostra conversa del passat 14 de setembre, us comunico que procedim a nomenar un administrador parroquial; nomenament signat amb data 24 de setembre de 2020. La nostra Administració es posarà en contacte amb vosaltres per a procedir a la baixa de les nòmimes corresponents.

Rebeu una cordial salutació,

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Als preveres i diaques, convocant a la reunió d'inici de curs

Sant Feliu de Llobregat, 7-10-2020

Benvolguts germans preveres i diaques,

Aprofitem aquest nou inici de curs per posar-nos en contacte, saludant-nos i convidant a trobar-nos properament en la mesura del possible. Per a nosaltres tota comunicació és bona i oportuna, especialment quan compartim la responsabilitat d'assumir crisis i dificultats.

No cal descriure els símptomes de la crisi actual. Només dir-vos que, tot acceptant el voler de Déu, que permet que visquem aquesta situació eclesial i social, amb el mateix cor que guia els ulls i obre les oïdes, mirem d'esbrinar què és el que Ell espera de nosaltres. Ajudem-nos mútuament a discernir la seva voluntat sobre la Diòcesi, les comunitats, la vida de les persones, la nostra pròpia vida. Hem de saber encertar en les nostres decisions pastorals, assegurant sempre davant Déu la nostra disponibilitat.

Com sabeu, aquesta disponibilitat és un dels factors fonamentals del "bon esperit" que hem de viure sempre, i més particu-

larment en moments difícils. Demanem a l'Esperit que ens concedeixi aquest do.

Us convidem doncs a la reunió d'inici de curs que tenim prevista per al proper dia 20 d'octubre de 2020, a les 10.30 h, a la Casa de l'Església, tal com s'indica en la convocatòria adjunta.

Fins aviat, si Déu vol. En comunió fraterna,

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Als catequistes

Sant Feliu de Llobregat, Octubre 2020

Molt estimats catequistes.

Tots els anys hem pogut gaudir d'una trobada joiosa d'inici de curs i enviament en el marc de la celebració de l'Eucaristia. Enguany, per causa de les circumstàncies ben conegudes, no ha estat possible fer-ho. Tot i així roman ben viu l'esperit que animava aquella celebració.

Seguim deixant-nos portar per aquella comunió que fonamenta el vostre important servei a la catequesi i entendre-la com una veritable missió comuna, com una tasca que la mateixa Església diocesana realitza en vosaltres.

Potser avui, en la situació que Déu permet que visquem, és encara més urgent revifar aquest esperit de comunió. Aquest esperit ens permet de no trobar-nos mai sols, així com de fer conscients les motivacions més profundes dels nostres treballs en la catequesi.

Les actuals circumstàncies ens demanen nous esforços i il·lusions per a activar la imaginació i l'adaptació a noves formes d'actuar. Però sabem que en definitiva ho

fem perquè, tot oferint la persona viva de Jesucrist als infants i adolescents, estem donant-los la possibilitat de conèixer i viure la veritable esperança. Estem ensenyant a viure des de la Veritat, la Bondat i l'Amor! I això és un dels serveis més preciosos que es poden fer a l'Església: és el compromís educatiu que, exercit amb amor, sosté la cadena de vida que, generació rere generació, arriba als nostres fills des de Jesucrist.

Que l'Esperit sostingui la vostra generositat. Ell sabrà donar el fruits oportuns al nostre treball.

Restem ben units. Un cop més, rebeu el nostre afecte i l'agraïment més sincer.

*+ Agustí Cortés Soriano.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Carta als subscriptors amb motiu de la Jornada de Germanor

Sant Feliu de Llobregat, 20-10-2020

Benvolguts,

Gràcies a Déu la nostra Església no és el resultat de tot el que fem tots i cadascú de nosaltres, no és talment l'efecte dels nostres esforços, per molt generosos que siguin. Hem de saber i entendre el que volem dir quan cridem a la participació, com ara amb ocasió del Dia de Germanor d'enguany.

Seny dubte, tret que Déu vulgui fer un miracle, no hi haurà Església sense la participació activa i responsable dels seus membres. Déu, el seu Esperit, ens salva, però sempre ha volgut fer-ho comptant amb nosaltres, amb la nostra llibertat i la nostra responsabilitat. Aquest és un principi que tenim molt present sempre que

parlem de l'Església, els seus reptes, les seves tasques, el seu creixement (recorrem el nostre propòsit pastoral), etc. Un principi que es realitza molt visiblement quan parlem de la necessària col·laboració econòmica.

Més encara. Sense que soni a joc de paraules, volem dir que la col·laboració econòmica que es demana i es realitza el Dia de Germanor, va directament a augmentar els recursos, de manera que afecta el "tenir" més que el "ser". És a dir, una Església que tingui molts recursos no és necessàriament "més Església". De vegades la pobresa de recursos ajuda a ser més autèntics. Per això deia sant Pau que estem disposats a viure en pobresa i riquesa, en abundància i estretors... Però en el fons el que l'Esperit vol és que els recursos materials, els diners i els béns que tenim, estiguin realment al servei del misteri de comunió que som: que siguin suficients, que s'administrin bé, amb generositat, justícia i mirant el seu profit pastoral.

Aquest és el gran repte: que estiguem disposats a aportar i compartir, però que sigui perquè creiem i volem viure el misteri de comunió que som. I alhora que, quan administrem els béns materials, sempre ho fem com a béns comuns, com a béns que estan al servei del mateix misteri que som. Aportació i administració han de ser accions que facin palesa la família que som, per voluntat de Déu. En aquest sentit sí que coincideixen "ser i tenir", quan aquest "tenir" està totalment al servei del "ser Església", que és el que importa.

En traiem una conseqüència, que sempre recordem, seguint sant Pau, quan parlava als corintis en relació a la coneguda col·lecta a favor de l'Església de Jerusalem: que cadascú doni d'allò que té, de bona

gana, com qui sembra en el camp... No és la quantitat, sinó l'esperit que ens mou a donar, la consciència i la voluntat de viure el misteri de comunió que ens uneix...

En nom de tota la comunitat eclesial, donem gràcies als qui col·laboren. Les seves aportacions són un benefici per a tothom. També són un regal per a Déu, perquè cada donació és talment una ofrena sagrada, que oferim agraïts al Pare per tants beneficis que en rebem.

Que l'Esperit beneeixi la vostra generositat.

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

ARTICLES I ALTRES ESCRITS

A la comunitat educativa. Missatge d'inici de curs

(Vídeo missatge – transcripció editada)

Hola, molt bon dia a tots: alumnes, pares de família, professors, personal que feu possible el funcionament del col·legi.

Soc Agustí Cortés, el bisbe de Sant Feliu de Llobregat, en nom del patronat de la Fundació Educació Catòlica i en nom, en definitiva, de tots nosaltres, és a dir, de la comunitat cristiana que espera que aquest curs, en el món educatiu i particularment en el vostre col·legi, el nostre col·legi, les coses surtin bé.

Per què ens adrecem ara? Doncs, perquè no podem deixar de pensar en vosaltres, en tots vosaltres. Per què? Perquè portem els vostres problemes al cor. Sabem que hi ha dificultats, sabem que aquest curs comença amb un repte important i sempre ens preguntem: se'n sortiran, no se'n sortiran...?

Primer de tot, voldríem dir-vos que som amb vosaltres, que no esteu sols.

Segon, dir-vos també que, amb vosaltres, confiem en Déu, que al cap i a la fi és qui ens ha posat en aquesta tasca i en aquest repte.

Tercer, perquè confiem en vosaltres. Sobretot vosaltres, si sou capaços ara precisament, en aquest començament de curs, de recuperar el que sou, el sentit de la vostra tasca. Som aquí per educar, hi som en funció dels alumnes, hi som per a servir-los i servir les famílies i, en definitiva, servir l'Església i el Poble de Déu, i la societat sencera.

La dificultat també és educació, la dificultat ens fa més forts, la dificultat ens dona la possibilitat de treballar conjuntament. Afavoreix i fa créixer el sentiment de grup, de comunitat, de poble que camina plegat.

Amb totes aquestes recomanacions i sobretot comptant amb la presència de tots nosaltres: un bon any, un bon curs!

Moltes gràcies per la vostra generositat.

Adeu-siau.

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Per a la revista "La nostra Església" - Germanor 2020

"Som el que tu ens ajudes a ser"

Benvolguts:

Gràcies a Déu la nostra Església no és el resultat de tot el que fem tots i cadascú de nosaltres, no és talment l'efecte dels nostres esforços, per molt generosos que siguin. Hem de saber i entendre el que volem dir quan cridem a la participació, com ara amb ocasió del Dia de Germanor d'enguany.

Sens dubte, tret que Déu vulgui fer un miracle, no hi haurà Església sense la participació activa i responsable dels seus

membres. Déu, el seu Esperit, ens salva, però sempre ha volgut fer-ho comptant amb nosaltres, amb la nostra llibertat i la nostra responsabilitat. Aquest és un principi que tenim molt present sempre que parlem de l'Església, els seus reptes, les seves tasques, el seu creixement (recorrem el nostre propòsit pastoral), etc. Un principi que es realitza molt visiblement quan parlem de la necessària col·laboració econòmica.

Més encara. Sense que soni a joc de paraules, volem dir que la col·laboració econòmica que es demana i es realitza el Dia de Germanor, va directament a augmentar els recursos, de manera que afecta el "tenir" més que el "ser". És a dir, una Església que tingui molts recursos no és necessàriament "més Església". De vegades la pobresa de recursos ajuda a ser més autèntics. Per això deia sant Pau que estem disposats a viure en pobresa i riquesa, en abundància i estretors... Però, en el fons, el que l'Esperit vol és que els recursos materials, els diners i els béns que tenim, estiguin realment al servei del misteri de comunió que som: que siguin suficients, que s'administrin bé, amb generositat, justícia i mirant el seu profit pastoral.

Aquest és el gran repte: que estiguem disposats a aportar i compartir, però que sigui perquè creiem i volem viure el misteri de comunió que som. I alhora que, quan administrem els béns materials, sempre ho fem com a béns comuns, com a béns que estan al servei del mateix misteri que som. Aportació i administració han de ser accions que facin palesa la família que som, per voluntat de Déu. En aquest sentit sí que coincideixen "ser i tenir", quan aquest "tenir" està totalment al servei del "ser Església", que és el que importa.

En traiem una conseqüència, que sempre recordem, seguint sant Pau, quan parlava als corintis en relació a la coneguda col·lecta a favor de l'Església de Jerusalem: que cadascú doni d'allò que té, de bona gana, com qui sembla en el camp... No és la quantitat, sinó l'esperit que ens mou a donar, la consciència i la voluntat de viure el misteri de comunió que ens uneix...

En nom de tota la comunitat eclesial, donem gràcies als qui col·laboren. Les seves aportacions són un benefici per a tothom. També són un regal per a Déu, perquè cada donació és talment una ofrena sagrada, que oferim agraïts al Pare per tants beneficis que en rebem.

Que l'Esperit beneeixi la vostra generositat.

+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Ponència en l'acte acadèmic commemoratiu de sant Jeroni en el 1600 aniversari de la seva mort

L'Ateneu Universitari Sant Pacià va organitzar el dia 30 d'octubre de 2020 un acte acadèmic commemoratiu de sant Jeroni en el 1600 aniversari de la seva mort, en el qual el bisbe Agustí Cortés va realitzar una intervenció. A continuació, publiquem el text integral original, del qual va exposar un resum.

EL COMENTUM IN PSALMOS, JAUME PÉREZ DE VALÈNCIA, EN EL MARC DE LA TRADICIÓ HERMENÈUTICA MEDIEVAL

Una obligada felicitació a l'Ateneu Universitari Sant Pacià per aquesta iniciativa de celebrar sant Jeroni amb la publicació d'aquest *Exapla* del Salteri. I alhora el nostre agraïment per permetre'm intervenir en

la cloenda d'aquest acte acadèmic, tot donant-me la possibilitat de tornar a aquells temes teològics que en el seu moment van ser objecte del meu gaudi en la investigació teològica – històrica apassionada. Demano perdó, perquè de ben cert aquí hi haurà algun estudiós que haurà seguit el desenvolupament més recent de temes que aquí esmentaré i que jo malauradament no he pogut realitzar.

En aquesta exposició segueixo el treball, que vaig fer l'any 1994 per a la Revista Agustiniana *Claves para la comprensión de la figura y el pensamiento de Jaime Pérez de Valencia*.¹

1. ENS SITUEM EN EL MOMENT HISTÒRIC

Som al 6 de setembre de l'any 1484 a València. La impremta del jueu Alfonso Fernández de Córdoba, amb el patrocini del notari Gabriel Lluís d'Arinyo, dona a llum un valuós incunable que conté la gran obra de Jaume Pérez de València, Bisbe Cristopolità (1408-1491?), *Comentum in Psalmos*.

Jaume Pérez de València, aleshores bisbe auxiliar del cardenal Roderic de Borja, a qui dedica l'edició d'aquesta obra,² havia estat professor de *Comentari a Sentències* a l'Estudi General dels Agustins a València, fins l'any 1464, quan fou ordenat bisbe. Gaudia de considerable fama des dels seus càrrecs dins l'Orde de sant Agustí i com a membre del que podem anomenar cercle intel·lectual humanista de la ciutat.

La composició d'aquesta obra va tenir successives redaccions. Al seu encapçalament explica el motiu pel qual l'autor va accedir a la seva publicació: els canonges de la catedral li havien pregat insistentment que els ajudés a "entendre" els salms que cada dia resaven o cantaven a

l'ofici litúrgic. Per posar-ne en evidència el relleu posterior, a més del que direm sobre el seu contingut teològic, anotem que al llarg del segle XVI va tenir més de 26 edicions, sobretot en l'àmbit monàstic.³

Així l'obra de JP s'insereix en la llarga llista de comentaris als salms que hi ha a la tradició.⁴ El gran nombre d'edicions que van tenir les obres de Jaume Pérez al llarg del segle XVI pot donar idea de l'estima que van merèixer als ulls de teòlegs i espirituals. El motiu d'aquesta valoració pot trobar-se que oferien l'atractiu de presentar la teologia acoblada amb l'exegesi i exposada sense perdre la claredat i el rigor de l'escolàstica. D'altra banda, segons M. Andrés, constituïen un dels mitjans per a respondre, des de la postura catòlica, als excessos del *verbosisme* teològic i de la cabalística jueva.⁵ La darrera edició, la de Madrid 1749, també té el caràcter de "resposta catòlica", però dins d'un altre marc i una altra problemàtica, la de l'enfrontament entre la postura crítica racionalista i l'exegesi espiritual (desvirtuada): l'obra de Pérez vindria a ser una prova d'una exegesi espiritual que no descarta el sentit literal.⁶

El fet d'aquesta edició del *Commentum in Psalmos*, de Jaume Pérez de València, té, però, una significació molt més profunda, si ens adonem del marc social – cultural, eclesial d'aleshores, així com el propòsit de l'autor. Ell descobreix en la petició dels canonges, no només un problema d'entendre un llenguatge, sinó la qüestió hermenèutica per antonomàsia: com descobrir el sentit profund, vital, present d'aquestes pregàries bíbliques, que es fan a l'Església amb pretensió salvadora. El que vol és arribar al *Intelligere mysterium* contingut en la lletra mateixa de l'Esriptura.

Vegem, doncs, alguns trets fonamentals de la seva personalitat i, alhora, el sentit que ell dona al seu treball hermenèutic.

2. JAUME PÉREZ DE VALÈNCIA

Situat en la segona meitat del segle XV (1408-1491?), en el punt d'inflexió que determina la fi de l'Edat mitjana i l'albada d'una cultura i un món nous, portarà endavant una voluntat clara de reforma mitjançant la recuperació de l'Esriptura i de la tradició patristica augustiniana: una via oberta, en contrast amb procediments immediatament anteriors, de perspectives reformadores que culminaran en les grans figures de la teologia i espiritualitat en el segle XVI espanyol.

Va merèixer major atenció entre els historiadors de l'hermenèutica bíblica⁷ i, sobretot, entre els investigadors de la prehistòria del luteranisme. Des que A.V. Müller⁸ va afirmar la tesi de l'existència de precedents luterans en el nostre autor, va ser aquesta la perspectiva predominant des de la qual s'abordava el seu estudi. Calgué esperar el treball de W. Werbeck⁹ per a disposar d'una recerca sobre Jaume Pérez en si mateix, encara que fos tractat aquí essencialment com a intèrpret de l'Esriptura i com a teòleg només es fessò de la qüestió del seu hipotètic pre-luteranisme.¹⁰ A més del recent i erudit estudi de Klaus Reinhardt sobre el comentari de Pérez al Salm "*Miserere*", on presenta una atapeïda síntesi de la seva hermenèutica, recolzant-se, sobretot, en l'obra de W. Werbeck, disposem d'algun altre treball monogràfic¹¹. La seva faceta de teòleg, fora dels articles de L. Suárez sobre la seva mariologia i la seva josefologia,¹² ha estat tractada sempre en funció de la seva presumpta relació amb la teologia luterana.

Així, al costat dels treballs que tractaven de rebatre Müller, hi ha els estudis teològic-exegètics de J.S. Preus i S.H. Hendrix,¹³ i algunes recerques més recents sobre el “*Dictata super Psalterium*” de Luter amb al·lusions ocasionals al nostre autor.¹⁴

A més d’alguns detalls biogràfics, que ens estalviarem aquí, les claus d’interpretació de la seva persona i el seu pensament són les següents: la seva voluntat de contribuir a la reforma eclesial i social; la seva condició de teòleg en el tractament mateix de l’Escriptura i el seu augustinisme.

3. LA REFORMA PER L’ESCRITURA

El punt de partida ha de ser necessàriament la posició de l’autor davant la qüestió d’una reforma eclesial i social, que des de feia anys ja era sentida a l’interior de l’Església.

Cal tenir present que Jaime Pérez accedeix a la teologia i espiritualitat augustinianes, en un moment en què ja eren habituals les crides a una profunda renovació, des de la decadència física i espiritual ocorreguda en la segona meitat del segle anterior. S’intuïa que havia de venir per l’estudi i el cultiu de l’esperit. El capítol de París de l’Ordre dels Agustins (1345), decidí per a la continuïtat de la tradició augustiniana, només en part va aconseguir apaivagar la crisi. Els conflictes entre observants i claustrals, que van paraitzar l’avanç efectiu cap a la reforma a Castella i altres regions d’Europa, donen idea de la pervivència de la qüestió sobre com i en quina mesura afrontar la reforma. Tot i així, adés perquè el nostre autor es beneficiés del fet que aquests conflictes no van afectar la Corona d’Aragó, adés per la seva pròpia posició personal, la veritat és que ja des del començament de la seva vida reli-

giosa se’l veu en sintonia amb l’actitud renovadora, però no adscriuint-se clarament a una o altra via, com veurem.

La situació social i eclesial és una altra (potser la més important) de les instàncies que reclamaven reforma. Jaime Pérez apareix a la llum pública, primer com a Provincial de l’Ordre (1455-1468), alhora com a professor (potser fins a 1479) i, sobretot, com a bisbe auxiliar de Roderic de Borja (des de 1468), en plena segona meitat del segle xv valencià, quan la ciutat i el regne aconseguïen un màxim de prosperitat econòmica i social.¹⁵ Les notícies que es tenen de la vida a la València d’aquell temps donen una idea que, al costat de l’esplendor cultural, econòmic i polític, regnaven en aquella societat l’ostentació sense mesura, el malbaratament i la falta d’escrúpols en la moral. Es vivia, davant l’ascetisme i “escatologisme” medieval, l’apogeu de la nova mentalitat racionalista i hedonista, propi de la nova burgesia adinerada, encara barrejada amb l’antiga noblesa medieval i abandonada a l’ostentació i al consum.¹⁶ Tampoc els mitjans eclesiàstics es veïen lliures d’aquesta situació.¹⁷ Davant un semblant panorama la postura del nostre autor ofereix un significatiu contrast.

Trets característics de la seva actitud reformadora.

- a) Pel que fa a la seva vida personal, cal dir que des dels primers moments de la seva consagració religiosa es distingeix per l’austeritat i la pobresa.¹⁸ Aquesta actitud és coherent amb la seva conducta posterior, essent bisbe, fins i tot amb el seu judici sobre la realitat contemporània i amb el seu pensament sobre el lloc dels pobres a l’Església. Consta que després

del seu nomenament com a bisbe va sol·licitar del General de l'Ordre continuar vivint en la cel·la que tenia quan era frare; que alhora que humil, es mostrava generós i sol·lícit amb els pobres;¹⁹ que de manera molt significativa es veu absent de tots els fastos i banquetes que se celebren a la ciutat amb motiu de l'única visita que va realitzar Roderic de Borja, mentre que sols apareix en els actes estrictament religiosos i pastorals;²⁰ que va ser voluntat seva ser enterrat amb l'hàbit de monjo i en el seu propi convent;²¹ que des del moment de la seva mort és tingut i recordat per la pietat del poble com a home sant i digne de veneració, fins a merèixer que se li incoés un procés (probablement dos) de canonització. Potser és aquest el testimoniatge més feient de la seva vida “reformada”.

L'exposició en nombrosos llocs del *Comentum in Psalmos*, a propòsit del concepte “*pauperes*”, de la seva espiritualitat i teologia dels pobres a l'Església és conseqüent amb aquests plantejaments. Unida a la dels màrtirs, i responent pràcticament al mateix significat teològic, es troba la categoria de “els pobres” a l'Església. La consideració del martiri com a victòria de Crist, prolongació de la Resurrecció (i, per tant, del seu judici escatològic), es correspon amb la rehabilitació del pobre just en el sentit de les Benaurances. Les successives persecucions sofertes per l'Església, inclosa la de l'Anticrist, s'identifiquen com a assetjament al poble messiànic dels pobres: ells són, abans de res, els justos cristians que sofreixen per ser-ho.²² Volent Crist, no sols “aparèixer” com a pobre, sinó ser “pare i cap” dels pobres, segons

Mt 25,31-46,²³ és a ells a qui rep a la seva Església per a exaltar-los i rehabilitar-los, com a signe del temps nou de la Nova Aliança. La figura de Maria es converteix així en el prototipus del pobre exalçat.²⁴

- b) D'altra banda, als seus escrits apareixen ocasionalment severos judicis sobre la situació contemporània i sobre determinades actituds d'eclesiaístics. Reflectint, d'alguna manera, el pessimisme de la tardana Edat mitjana, considera que la situació present mereix el qualificatiu de “senectut de la humanitat”, donat el refredament de la fe i de la caritat, l'auge de la vanitat, l'avarícia i l'ostentació entre els mateixos clergues i fidels de l'Església.²⁵
- c) Però la davallada eclesial es correspon amb l'abandó de l'estudi de la teologia i la Sagrada Escripura i el foment de les ciències que faciliten l'assoliment de beneficis, és a dir, aquelles que capaciten per a la disputa, la negociació, l'oratòria etc.: posades al servei dels “grans”, fan possible l'obtenció d'honors i recompenses. El pes d'aquesta afirmació es valorarà millor quan expliquem breument el seu concepte de “*Theologia*” o “*Scientia Sacrae Scripturae*”, però ja es pot endevinar la seva transcendència en el context de la polèmica entre observants i claustrals, que hem esmentat abans. No serà la prohibició de l'estudi o de l'obtenció de graus sense més, com pretenien els observants, el camí cap a la reforma, sinó justament el foment de l'estudi teològic, això sí, correctament entès (“*studium Sacrae Scripturae, et ejus fidelis intelligentia*”).²⁶

Comentar l'Esriptura no serà per a ell quelcom adequadament diferent de “fer teologia” i mostrar el text en el que té de “significatiu” per al fidel cristià en el present. D'acord amb el seu objectiu pastoral, entén que s'ha de tornar a les fonts de la Sagrada Esriptura, però llegida i interpretada segons el model heretat dels Sants Pares, és a dir, interpretada “cristianament” i degudament “actualitzada”. Lluny de voler entrar en discussions d'escola, cerca contribuir a la formació del clergat, dels religiosos i del poble cristià, fent-los accessible el misteri que conté l'Esriptura.²⁷

Sobre la base d'aquesta voluntat renovadora mitjançant el retorn a les fonts es pot sospitar en ell una certa sintonia amb l'ambient humanista i culte que existia a la València del seu temps. Alguns detalls podrien confirmar aquesta sospita: la cultura i erudició de què fa gala i la incorporació a la tasca exegètica de coneixements naturals profans, el relleu que, al costat del bagatge cultural patristic i teològic, té en les seves obres, el pensament i la literatura clàssics,²⁸ la seva sensibilitat per les aportacions de les ciències i els seus contactes amb el cercle d'escriptors i artistes.²⁹

4. LA SEVA TASCA HERMENÈUTICA – TEO-LÒGICA

Convé fer aquí un advertiment important. Un autor com ell, que a la segona meitat del segle xv es planteja aquesta tasca, ha de ser entès i valorat amb els criteris que han de regir en l'estudi de l'hermenèutica patristica i medieval, fins i tot tenint en compte la seva sintonia amb els aires renovadors del modern humanisme. En aquest sentit no resulta adequat estudiar únicament el grau d'exegesi literal practicat per l'autor, que molts identifiquen

massa precipitadament amb l'assimilació d'exegesi jueva;³⁰ ni l'anàlisi d'un concepte teològic determinat independentment del seu enquadrament en un marc doctrinal, que li doni sentit i fonament: aquest seria el cas de tots els autors que han abordat la qüestió de l'hipotètic preluternisme de Jaume Pérez.

Els mateixos estudis sobre Jaume Pérez centrats en la qüestió específicament hermenèutica treuen a la llum els conceptes teològics que estan en la seva base. Així l'opinió de H. Riedlinger en la seva breu anotació sobre el comentari al Càntic dels Càntics de Pérez³¹ i, sobretot, el parer més autoritzat de W. Werbeck en el seu treball monogràfic sobre el *Commentum in Psalmos*,³² seguit fidelment per K. Reinhart,³³ coincideixen que allò propi de l'hermenèutica del nostre autor és la seva orientació històrico-salvífica. Al nostre parer, no es tracta d'una mera orientació sinó d'un veritable concepte teològic, clau i fonamental en el seu pensament i en la seva pràctica interpretativa.

Tal valoració de la importància del concepte històrico-salvífic és possible a partir del criteri de comprensió de l'hermenèutica patristica i medieval, que ens aporta el P. De Lubac, i altres autors afins, amb els seus treballs sobre la matèria. Aquesta clau de comprensió incloua tres afirmacions fonamentals: que en l'hermenèutica més tradicional, exegesi bíblica i teologia estaven perfectament implicades; que aquesta implicació es reconeixia tant en la mateixa pràctica interpretativa com en l'horitzó o fonament que la sustentava; que aquest fonament era la base d'una veritable i específica “cristianització” de les maneres d'al·legoritzar jueva i hel·lenitzant.³⁴ Segons això, la qüestió bàsi-

ca a respondre en vistes a la comprensió i valoració d'un autor concret o corrent doctrinal és quina teologia serveix en cada cas de base a un determinat tractament de la Escripura i quina relació s'estableix entre la mateixa interpretació bíblica i el pensament teològic. Concretament, si el fonament teològic del quefer interpretatiu respon a una visió d'història ajustada a les dades de la Revelació i a la fe cristiana i si la reflexió teològica roman vinculada a la tasca interpretativa de l'Escripura.³⁵

(En el cas del nostre autor aquestes qüestions revesteixen, a més, un interès particular. L'essència de l'exegesi patristica, la seva dependència dels principis de fe i de teologia que la desenvolupava, va romandre al llarg de l'Edat Mitjana, però travessant moltes vicissituds, que en prou casos constituïen veritables adulteracions. El seu temps li ofereix una doble perspectiva: d'una banda, en el passat immediat l'Escolàstica havia situat en un primer pla la qüestió candent de les relacions entre la Sagrada Escripura (o l'exegesi) i la teologia com a ciència: aquesta podia esdevenir una construcció conceptual i abstracta, abandonant la perspectiva històrica i existencial que ofería l'Escripura i a la qual s'havia cenyit la tradició patristica, la Pre-escolàstica i fins i tot l'Escolàstica primera; d'altra banda, el moviment renovador de l'humanisme, la propietat del qual més característica consistia, no precisament en el cultiu del sentit literal, sinó en la recuperació de les essències patristiques tradicionals³⁶.)

Tant l'estudi en profunditat de l'hermenèutica bíblica de Jaume Pérez, la seva pràctica i la seva teoria, plasmada aquesta essencialment en l'extens *Prologus* al "*Commentum in Psalmos*", com l'anàlisi

dels continguts de les seves obres (la resta dels comentaris bíblics i el "*Tractatus contra Judaeos*") apunten a les mateixes conclusions:

a) L'obra de Jaume Pérez de València només es pot entendre adequadament en clau teològica. Això vol dir, en primer lloc, que l'ús dels sentits bíblics i la terminologia que empra responen a un món teològic coherent i significatiu. En segon lloc, que la seva tasca interpretativa pretén ser "teològica", sempre que entenguem aquest terme en el sentit que ell mateix vol donar-li (concepte de "*Theologia viatoris*").

b) El concepte fonamental d'aquell món teològic significatiu és el d'Història de la Salvació. Tots els elements que componen la seva concepció de "*Historia Salutis*", que a més són d'inspiració augustiniana, estan constantment determinant el sentit veritable de qualsevol de les seves afirmacions. Així, la centralitat de l'esdeveniment de Crist i els efectes de la seva projecció en el temps, com l'estructura teàndrica de la mateixa història i la dialèctica intertestamentària que s'estableix a partir d'ell; el dinamisme mateix històric com "*Peregrinatio*" (procés d'espiritualització des de la creació del cosmos), la unicitat de subjecte ("*Homo Mysticus*"), del camí ("*Lex Domini*"), etc.

En efecte, el fonament històric i salvífic es descobreix, en primer lloc, a partir de la seva hermenèutica bíblica. Si bé la doctrina i la pràctica del Quàdruple Sentit resta una mica desplaçada pel desenvolupament predominant del "sentit espiritual profètic", les al·lusions que hi trobem en Pérez permeten afirmar clarament que en ell roman aquesta doctrina amb tota la seva riquesa espiritual i teològica: l'ordre correcte dels sentits bíblics, el sentit "his-

tòric” com a punt de partida, la subordinació del sentit moral al dogmàtic,³⁷ l’adequació dels tres sentits espirituals a la vida tota en l’Esperit Sant, és a dir, a la vida desenvolupada en la història a partir de l’esdeveniment de Crist, al temps de l’Església, escatològic neotestamentari riure i escatològic de la glòria.³⁸ Així mateix, el concepte, ús i justificació teològica que dona del sentit literal, mostren com segons Pérez la història, de per si mateixa no significativa, des de la perspectiva de Déu es converteix en “signe (sagrament) i fonament necessari” de la revelació, donant lloc al segon sentit literal (St. Tomàs d’Aquino), que no és més que la profunditat cristiana de la història (veterotestamentària i neotestamentària)³⁹. La anàlisi acurada de l’ús que fa l’autor del terme “*sacramentum*” (i “*mysterium*”) dona com a resultat que és hereu de la tradició augustiniana, fonamentant-la teològicament. D’acord amb la més pura tradició no existiran, en realitat, sinó dos sentits (literal i espiritual) que corresponen a les dues economies: l’espiritual no serà un altre sinó el que l’Esperit Sant dona a la història, el sentit pròpiament teològic (el que Déu “dona a les coses”), l’únic possible i veritable des de l’esdeveniment de Crist. Amb un accent molt personal ampliarà el sentit espiritual profètic mitjançant el qual situa l’esquema històric-salvífic en el centre de la seva preocupació: inspiració bíblica com a interpretació profètica de la història (profeta com a intèrpret), que es converteix així en un progrés real cap a Crist i en un continu “sagrament de la plenitud futura”, una constant cridada a ser transcendida.⁴⁰

(En això es traspuja la seva herència augustiniana, que palesa alhora els orígensamentals i espirituals respecte de la valora-

ció i defensa del sentit sacramental de la lletra, tenint present el que va significar per a St. Agustí el descobriment d’aquest sentit de l’Escriptura en la seva conversió a la fe.⁴¹)

(És inevitable esmentar aquí la teologia de Wolfhardt Pannenberg de la “*Revelació com història*”,⁴² on la història ha superat la revelació com a paraula (Bultmann, Barth) (tot i integrant-la), en tant que autorevelació de Déu. Les obres de la història són el camí *necessari*, encara que indirecte. Una ontologia escatològica, una visió de la realitat des del futur, la història, prolepsis, anticipació de la plenitud. Conseqüències en la cristologia...)

La teologia serà també resultat de la seva acció interpretativa de l’Escriptura, o millor, ve a ser la mateixa interpretació. Pel seu contingut pot ser qualificada, així mateix, com a “teologia històric-salvífica”.

L’acte d’interpretar l’Escriptura s’entén com una acció en l’Esperit. L’ús analògic de l’expressió “*lumen spirituale*” li permet diferenciar i unir en una mena de “*continuum*” l’acció de l’Esperit Sant en el text (“*mysteria ibi abscondita*”), en l’hagiògraf (“*lumen propheticum*”) i en l’intèrpret (“*lumen fidei*”): una única llum, capacitat per a l’accés a un únic i idèntic misteri, que en revelar-se històricament segons les diferents economies, determina en aquella diversos graus i maneres de comunicació⁴³. S’entén des d’aquí com, d’acord amb la més pura tradició patristica, interpretar l’Escriptura (“teologitzar”) no pot ser una acció asèptica des del punt de vista de l’experiència i de la vida personal. També, conseqüentment, perquè Pérez veu en el cultiu de l’estudi una via de renovació i reforma. Hi ha en això una exigència de docilitat a l’Esperit Sant.⁴⁴

En aquest mateix sentit, la teologia pertany al gènere de la “*Sapientia*”, però és veritable ciència en sentit aristotèlic: és la ciència del “homo viator” (“*Theologia viatoris*”). En l’explicació d’això juguen un paper decisiu els anomenats “*Principia Theologiae*”, que insereix l’autor en el Tercer Tractat del Pròleg als Salmes. Segons el concepte aristotèlic-tomista, la teologia és ciència per procedir deductivament d’uns principis evidents per si mateixos. El característic de Pérez és introduir aquests principis en l’estructura lògica, “sil·logística” concretament, que conserva la Història de la Salvació, tal com ens la transmet l’Escriptura (ella és “teologia”, discurs lògic de i sobre Déu): la teologia se subordina a la ciència divina (St. Tomàs), però tal com se’ns ha manifestat en la Història de la Salvació.⁴⁵ Una observació atenta permet descobrir que els “*Principia Theologiae*” ocupen en la reflexió teològica el lloc de la premissa menor del gran sil·logisme que és la Història de la Salvació: és a dir, el lloc de l’esdeveniment de Crist globalment considerat. Aquests “*Principia*”, en efecte, són desenvolupaments dogmàtico-doctrinals de l’esdeveniment de Crist únic mediador i únic objecte i subjecte de la Sagrada Escriptura o de la Teologia:⁴⁶ a més del de la inspiració i la inerrància de l’Escriptura, apareixen la Trinitat, l’Encarnació, la unió mística Crist-Església, Crist-fi, Crist-Mediador, unió Diable-infidels. La seva aplicació directa a la interpretació de l’Escriptura donarà lloc a claus exegètiques.⁴⁷

Una teologia de la història salvífica, la concepció teològica dels seus elements essencials, constituirà una mena de “teologumen” des del qual es construeix tot l’edifici de la seva reflexió. Així, la centralitat de Crist en la ciència teològica, no serà

sinó el reflex d’aquella altra centralitat i plenitud absoluta i fonamental, que és la seva posició en la Història Salvífica. El Principi Tercer, l’Encarnació i Unió Hipostàtica, apareix en el conjunt de l’enumeració de tots els principis com el fonament últim de l’acció medidora de Crist, però de manera que aquesta mediació s’exerceix, no sols entre Déu i els homes amb vista a la revelació i la redempció, sinó també respecte de la història de la humanitat: com a Déu i home és mediador (6è Principi), cap de l’Església (4t Principi), fi de la Lleï (5è Principi). Ell determina, en efecte, el dinamisme teàndric de la història i l’atreu cap a Ell. Ell constitueix la plenitud del temps, en tant que en ell es verifica tot el que a la història és de Déu i és de l’home.⁴⁸ L’és “veritat” com a plenitud de realitat i sentit i des d’aquesta plenitud plena amb la seva presència (irradiació del “*lumen Christi*”) tota la història en els seus diversos graus i economies, des de la creació fins a la glori-ficació: la història és com un “*continuum*”, un creixement i una purificació, en el qual cada estadi és superat pel següent, alhora que troba en Ell sentit i compliment; o, si es vol, la història és la prolongació de Crist en el temps.

L’acte de Crist, en la seva doble dimensió reveladora i salvadora, i estès al llarg de tot el temps (passat i futur) constitueix una veritable transfiguració de la història: ruptura i compliment, judici i consumació, interpretació i revelació. A partir d’ell, de la seva situació intermèdia, cal qualificar la relació entre tots dos testaments com realment “dialèctica”.⁴⁹ La visió unitària de la història reclamarà la determinació d’un únic subjecte humà i un únic camí històric. Posant en això un accent molt personal, introduirà Pérez la noció de “*Homo Mysti-*

cus”, base subjectiva de la seva noció històrico-salvífica, que li permetrà considerar tots els moments històrics mútuament implicats i referits a l'esdeveniment prototípic de Crist. Concepte referit a una realitat dinàmica, pròxim al d'Església i humanitat de Crist i que solament sota determinats aspectes s'identifica amb elles.⁵⁰

Aquest concepte constitueix allò més original de l'autor (coincidem en això amb W. Werbec). És clarament d'inspiració augustiniana (la Ciutat de Déu, com magnitud humana pelegrinant) amb valuoses conseqüències en l'exercici hermenèutic i en l'elesiologia. La seva base és el conegut “*Christus totus*” de St. Agustí o, potser, en última instància, la intuïció original del *Liber Regularum de Ticonio*.⁵¹ Tot i així, una anàlisi acurada del concepte dona com a resultat que no es tracta, sense més, d'una transposició de la idea augustiniana, sinó d'una elaboració pròpia de l'autor. És el resultat de la combinació d'aquella idea amb la concepció del “subjecte peregrinant” per la història, tal com apareix en el *De Civitate Dei* i el de *Cathequizandis rudibus*. Caldria fins i tot remuntar-se al *De vera religione*, on s'esbossava ja el concepte, concebut independentment del de “*Corpus Christi Mysticum*”, que Déu tracta els homes com una unitat i al llarg de la història, com a poble que recorre els temps.⁵² En definitiva, Pérez no surt del món conceptual augustinà, però construeix les seves pròpies idees. També va tenir a veure en aquesta elaboració l'assimilació de la cristologia tomista, però primordialment les arrels són augustinianes. En tot cas obeeix, sens dubte, al seu interès prioritari d'interpretar l'Esclatua des de la perspectiva d'una Història de la Salvació que contínuia en el temps neotestamentari.

Paral·lelament desenvoluparà el concepte de “*Lle*”, únic i divers camí, compendi de totes les mediacions objectives de gràcia (inclosa la humanitat de Crist), determinant de les successives etapes històriques.⁵³

5. EL SEU AUGUSTINISME

Jaume Pérez de València es mostra com un augustinà de ment i cor. Des del seu tarannà personal fins a la seva teologia, passant pels trets en comú amb la tradició augustiniana medieval, tot en ell traspuia un profund “augustinisme”.

És sabut que aquesta paraula, “augustinisme”, s'ha emprat per a designar realitats diverses. De vegades es refereix a tot aquest bagatge filosòfic i teològic en general, que des del sant va passar a tota la història de la teologia, fins al present. De vegades designa més específicament l'Escola Augustiniana medieval, l'existència de la qual com a tal escola alguns qüestionen, però que, dins de les seves variants, pot identificar-se mitjançant trets constants i comuns. Unes altres vegades denomina aquells corrents d'espiritualitat o pensament que segueixen molt de prop Sant Agustí, reproduint, accentuant o desenvolupant determinats punts de la seva doctrina. El nostre autor sembla participar de l'augustinisme en tots els sentits: la seva “*forma mentis*” i el seu bagatge teològic són fonamentalment augustinians, enriquits amb alguns elements de l'escolàstica medieval i matisats amb les seves pròpies opcions personals.

1) En primer lloc, el seu augustinisme es detecta en la seva devoció i la seva cordial identificació amb el sant. Quan ell presentava el seu projecte de contribuir a la reforma, tornant a la doctrina i a la manera

com els Sants Pares van exposar l'Escriptura, estava pensant fonamentalment en una recuperació i difusió del pensament de sant Agustí.⁵⁴ Ens sembla, no obstant això, una miqueta extremada l'opinió de W. Werbeck al respecte, segons el qual tal intenció en Pérez es col·locaria al mateix nivell que l'esforç per comprendre els textos bíblics.⁵⁵ Ell veu en els Sants Pares, i especialment en sant Agustí, una manera específica d'accedir a l'Escriptura, un mètode hermenèutic que adopta com a model per a la seva tasca interpretativa de l'Escriptura: aquest continua sent el seu objectiu fonamental. És cert que no perd ocasió Jaume Pérez de tributar els millors elogis a sant Agustí i que el recurs a la seva doctrina és constant: hem pogut comptar en el conjunt dels seus escrits 447 referències explícites al sant, moltes d'elles cites textuais.⁵⁶ D'altres podrien explicar-se com a cites implícites. Això no lleva que en determinats aspectes difereixi de la seva doctrina, assumint postures totalment personals.

2) És "augustiniana" també en el sentit que forma part d'aquell grup específic, dins de l'Ordre dels agustins, que, sense tancar-se a unes certes aportacions d'altres escoles, pretén abans de res seguir i conrear els ensenyaments del sant. Sense entrar en la discussió de si es pot parlar d'"Escola augustiniana medieval" en sentit estricte,⁵⁷ hem de reconèixer que en Pérez es donen aquelles propietats que s'assenyalen com a específiques del corrent teològic-agustiniana que parteix d'Egidi Romà en el segle XIII: al costat del tomisme més o menys explícit coincidiria sobretot pel que fa a la dedicació a l'Escriptura i a l'estudi preferent de sant Agustí. El seu pensament es podria considerar hereu

d'aquesta "escola", que, continuada per Jacobo de Viterb, arriba al nostre autor en el seu doble vessant, aguustiniana – tomista (Agustí Triunfo, Tomàs d'Estrasburg, Bernat Oliver, Alfonso Vargas de Toledo) i antipelagiana i més aviat nominalista (Gregori de Rímini, Hugolí d'Orvieto, Agustí Favorini). Pérez participaria fonamentalment del primer corrent, si bé amb algunes característiques peculiars: a més de la seva posició immaculista, que comparteix amb la segona, "atenent la seva inclinació cap a l'exegesi bíblica i la seva preferència pels escrits de sant Agustí i els teòlegs del segle XII, es pot situar al costat de Favorini".⁵⁸ D'altra banda, el seu pensament està molt lluny de ser nominalista; abans caldria pensar que és contrari a aquest corrent.⁵⁹

3) Si ens fixem en el contingut mateix del seu pensament veiem el seu augustinisme en nombrosos punts, que obeeixen a una inspiració directa en la doctrina del sant, independentment de tradicions posteriors. Aquest és el cas de l'explicació teològica de la funció del sentit literal, o de la determinació del fonament del sentit espiritual, o de la concepció del coneixement teològic com a il·luminació i el de ciència teològica com "*sapientia*", el del concepte d'història com "*peregrinatio*" o "*ascensio*", el de la idea de la centralitat de Crist i de l'Església com a misteri unit indissolublement a ell, etc. En tots aquests casos es detecta, o bé un recurs directe als escrits de sant Agustí, o bé un desenvolupament personal d'una idea o intuïció pròpia de la seva doctrina.

L'exemple més significatiu en aquest sentit és la seva elaboració del concepte de "*Homo Mysticus*" que hem esmentat abans.

Un fenomen semblant, és a dir, l'elaboració d'una idea a partir de sant Agustí, però amb aportacions pròpies, fins a diferenciar-se del parer del sant, es troba en la determinació d'aquest temps neotestamentari com “*la setena edat del món*”. Resulta cridaner que justament citant sant Agustí (i sant Basili) en la interpretació espiritual del relat creacional de Gn. 1, concloqui distanciant-se'n en allò que la idea del sant podia tenir de més inapropiat, és a dir, en la identificació del dissabte, setè dia de la creació: mentre que en el *De Civitate Dei* (que l'autor cita expressament), el veritable dissabte és el temps de la glòria (amb els riscos que això suposa de buidar de contingut salvífic la història subsegüent a Crist),⁶⁰ Pérez afirma clarament en el *Tractatus contra Judaeos* (i en altres llocs) que el veritable dissabte és el temps present de l'Església.⁶¹ Una opinió pretesament diferent de la del sant, però que té tot el seu sentit en el context de la polèmica judeocristiana.

No pretenia Jaume Pérez de València una altra cosa, sinó que l'Església del seu temps es renovés, que fidels, religiosos i eclesiàstics, tornessin a beure de les fonts de la fe, de la Sagrada Escripura i la Tradició, sense rebutjar les aportacions del món cultural nou. Aquests objectius pastorals i integradors sobre el paper van quedar parcialment coberts. Com algú ha dit, Jaume Pérez s'ha de considerar partícip del seu futur immediat, “vigília solemne d'un segle solemne” (L. Alonso Schökel⁶²); però la història anava a ser testimoni també de més profundes i poderoses ruptures, que s'anaven forjant de temps enrere i que van desembocar en la gran crisi que va dividir la cristiandat.

Jaume Pérez va tenir la seva influència posterior.

Troblem el nostre autor citat en dos dels “tractats” preparatoris, presentats en el Concili de Trento. Bartolomé Giudiccioni començava el seu “*De Ecclesia et emendatione ministrorum eorumque abusum per generale concilium facienda*” amb una cita del *In Cantica Canticorum* de Pérez. Jerónimo Seripando en el seu “*Pro confirmanda sententia de duplici justitia catholicorum quorundam doctrina*” addueix els comentaris de Pérez als salms 24 i 50, al costat d'altres autors de la tradició augustiniana, com a confirmació de la seva postura.

Fora del marc de Trento poden trobar-se altres usos de les obres de Jaume Pérez. W. Werbeck informa de les dues ocasions en què és citat pel luterà ortodox Johannes Gerhard en el seu *Loci theologici*. A més, segons M. Andrés, les “*Regulae seu Claus*” (i en general el Tractat Tercer del “*Prologus in Psalmos*” de Pérez estan en la base de les “*Regulae intelligendi Sacras Scripturas*” de Francisco Ruiz i en les “*Annotationes decem ad sacram Scripturam*” de Pedro Antonio Beuter; aquestes “*Regulae*” a més “són fonamentals per a conèixer els passos que porten a la teologia bíblica d'Alfonso de Salmerón a fins del segle XVI”.⁶³ Però potser és l'ús de les obres del nostre autor que va fer Johannes Altenstaig en el seu “*Vocabularius Theologiae*” (1517) el més significatiu, tant pel nombre de vegades que el cita (fins a 153 segons Werbeck), com la difusió i el servei que va prestar aquest diccionari en el segle XVI. Pérez és adduït a propòsit, tant de conceptes estrictament teològics, com en interpretacions concretes de l'Escripura, segons la seva peculiar exegesi històrico-salvífica.⁶⁴

APÈNDIX

EL *MAGNIFICAT*, PSALTERI DE DEU CORDES

Va compondre Pérez el bell comentari al Magnificat poc després del *In Cantica Ferialia* i del *Te Deum*. Va ser el resultat dels precs de l'Abadessa de la Trinitat, Sor Isabel de Villena, en favor de les seves monges, als quals no es podia negar, donada l'amistat i la mútua admiració que es tributaven: a ella li ho va dedicar cedint al "retret" que se li va fer de ser indigne i censurable excloure dels seus esforços exegetics el Magnificat, després d'haver comentat tan profusament tots els salms. Accedeix tot i les xacres, en atenció a la seva devoció a la Verge i a la caritat que sempre li va tributar l'abadessa.⁶⁵

D'acord amb la indicació que ella mateixa li va fer orienta el comentari desenvolupant els dons o favors que havia rebut de Déu, o la humanitat a través d'ella, com el seu lloc i motiu del cant de lloança. Entre aquests dons marians destaca el de la "*praeservatio ab omni peccato*", dada significativa en el context de la polèmica immaculista.⁶⁶ Al reconeixement i descripció d'aquests dons segueix una anàlisi de l'oració de lloança i el seu significat teològic. El Magnificat, en efecte, com a "*Saltiri de Deu Cordes*", conté en si tota la veritat evangèlica promesa en l'Antic Testament i realitzada en Crist.⁶⁷

La intuïció neix del fet que cada frase del Magnificat es troba harmònicament engegada amb la precedent i amb la que segueix. Jaume Pérez de València al·legoritzava aquesta harmonia interior comparant-la amb l'instrument musical "*decachordum*" o psalteri de deu cordes, al·ludint als deu versets que el componen (Salm 32 [33],2; 91[92],4; 143[144],9).⁶⁸

La Verge Maria apareix així com el primer membre de l'Església ("*tympanistria nostra*"): el seu Magnificat esdevé, doncs, el càntic del temps de gràcia, el càntic evangèlic per excel·lència i el Salm 91 es considera en paral·lel amb el Magnificat, un càntic d'exaltació de l'Església mateixa.⁶⁹

+ Agustí Cortés Soriano.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat.

NOTES

- 1 Vol. XXXV, Num. 108, Madrid 1994, 961-988.
- 2 "Ad quem potius mitterem, quam ad tuam dignationem, Reverendissime Pater et Domine. Vice-Cancellarie, litterarum cultor praecipue et maxime, Curiaequae Romanae specimen, qui demum Ecclesiae Valentinae insignis merito Praesul existis, cujus vices Ego (licet immeritus) hic tua beneficentia, profecto habui neminem..." (*In Psalmos, Praefatio*). Aquí citem les obres de Jaume Pérez segons aquesta edició de Manuel Galván, "*Jacobi Perez de Valentia, Ordinis Eremitarum S. Augustini et Episcopi Christopolitani, Opera Omnia*, I-II, Madrid 1749, "Typographia Ordinis de Mercede" ("Os", número del salm i versicle, volum, pàgina i lletra).
- 3 A partir d'aquest moment se succeïxen les edicions de les obres del nostre autor en tota Europa al llarg del segle XVI, arribant a comptar fins a vint-i-sis entre les realitzades a París (10), Lió (11) i Venècia (5). Posteriorment, l'any 1749, reedità les obres Manuel Galván a Madrid, en la *Typographia Ordinis de Mercede*, que

- és l'edició amb la qual realitzem el nostre treball.
- 4 Aquesta obra de JP s'insereix en la llarga tradició de comentaris als Salmes, que va des de la patrística (d'Orígenes a Cassiodor) i l'exegesi medieval (monàstica i escolàstica) fins a Nicolás de Lira. Cf. la síntesi de la història interpretativa del llibre dels Salmes en ALONSO SCHÖKEL, L.-CARNITI, C., *Salmos I* (Navarra 1992) 24-46.
 - 5 Seria el mateix motiu de fons que va donar lloc a l'edició de sant Jeroni: cf. ANDRES, M., *La teología española I*, 314.
 - 6 Així s'expressa Pedro de la Concepción en el *Judicium atque Censura*, incorporat a l'edició, en forta polèmica amb un Mestre, potser dominic: "Utinam, quaeso, mi Reverende... neglectus ille sensus litteralis? In tuis conspicillis, quibus tam torvis oculis Augustinianos aspicias, et inspicias, ut videre est in tua Bibliographia Critico Sacropophana..."
 - 7 La seva faceta de comentador de l'Esclatratua és la més recollida en la majoria dels diccionaris, en les històries de la teologia. Dos articles molt limitats que el situen entre els estudiosos de la Bíblia al s. XV valencià: TOMAS MONTAÑANA, P., *La Biblia en el siglo XV valenciano. Jaime Pérez* (Valencia 1935); ALBORG DOMINGUEZ, M., *Jaime Pérez de Valencia, figura clave de los dos planteamientos hermenéuticos de la Biblia en el s. XV*. Actas del Ier Congreso de Historia del País Valenciano, II (València 1980) 793-803.
 - 8 Cf. MÜLLER, A.V., *Giacomo Perez di Valencia O.S.A vescovo di Chrystopoli e la teología di Lutero*, Bilychnis 15 (1920) 391-410.
 - 9 REINHARDT, KL., *Die christologische Auslegung des Psalmes "Miserere" im Kommentar des Augustiners Jacobus Pérez von Valencia (+1490)*, Trierer Theologische Zeitschrift 96 (1987) 207-226 [REINHARDT, KL., *Die christologische*].
 - 10 WERBECK, W., *Jacobus Perez von Valencia. Untersuchungen zu seinem Psalmenkommentar*. Beitr. z. Historischen Theologie 28 (Tübingen 1959) [WERBECK, W., *Jacobus*].
 - 11 PEINADO MUÑOZ, M., *Jaime Pérez de Valencia (1408-1490) y la Sagrada Escritura* (Granada, Facultad de Teología, 1992). Id., *Jaime Pérez de Valencia (1408-1490): en el quinto centenario de su muerte*, Archivo Teológico Granadino 53 (1990) 131-160.
 - 12 SUAREZ, L., *Jacobus Pérez de Valencia in Magnificat Commentarium*, Ephemerides Mariologicae 8 (1958) 473-487; Id., *El matrimonio y la paternidad de San José en el Ilmo. Jaime Pérez de Valencia*, Estudios Josefinos 13 (1959) 245-255.
 - 13 PREUS, J.S., *From Shadow to Promise. Old Testament Interpretation from Augustine to the Young Luther* (Cambridge-Mass. 1969). HENDRIX, S.H., "Ecclesia in via". *Ecclesiological developments in the medieval psalms exegesis and the "Dictata super Psalterium" (1513-1515) of Martin Luther*, *Studies in Medieval and Reformation Thought, VIII* (Leiden 1974).
 - 14 Cf. RAEDER, S., *Grammatica Theologica, Studien zu Luthers Operationes*

- in Psalmos* (Tübingen 1977) 10-11; cf. també pàgs. 81, 126, 186-190, 192, 209-213.
- 15 Era el moment àlgid “de l’esplendor flamíger de la València burgesa” (SANCHIS GUARNER, M., *La ciutat de València* (València 1972) 129.
- 16 Cf. ID., *Mentalitats i costums del valencians quatrecentistes*, Crònica de la VII Asamblea de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia (Valencia 1970) 165-195. Quant a l’economia, no es pot parlar d’un total i uniforme esplendor: cf. BELENGUER CEBRIA, E., *València en la crisi del segle* (Barcelona 1976).
- 17 Cf. CABANES PECOURT, A., *Los monasterios valencianos. Su economía en el siglo xv* (Valencia 1974) 792. S’ha de pensar en el marc eclesial que oferia al nostre autor l’estil i la manera de procedir del seu propi arquebisbe Rodrigo de Borja: cf. CARCEL ORTI, V., *Historia de la Iglesia en Valencia I* (Valencia 1987) 121-122.
- 18 J. Flores ens explica com, en el moment dels seus primers vots, es va desprendre de la totalitat dels seus béns, propis i heretats, cosa inaudita aleshores: cf. FLORES, J., *Oración panegírica de las virtudes del P.D.F.N. Jayme Pérez*. Ms. 334, f. 1r-23o, Biblioteca de la “Generalitat Valenciana”, fons Nicolás Primitiu, 28-30 y 90-96.
- 19 En la mateixa carta en què el General ordena elegir un nou prior: “cui (Jacobus) concedit usum camere (sic), quam habebat, ut stare posset sicut hactenus fecerat” (HERRERA, Th., *Alphabetum Augustinianum* [Madrid 1644] 438). El seu nebot i successor va fer la mateixa cosa: cf. ESTEBAN, E., *Archivo General de la Orden de los Ermitaños de San Agustín*, *Annalecta Augustiniana 1917-1918*, 437.
- 20 Cf. FLORES, J., *Oración panegírica*, 81-87: declaracions de D. Francisco López de Mendoza, bisbe d’Osma, i del mestre Vicente Montalván, General dels Jerònims i Fray José Aracil, dominic catedràtic de la Universitat d’Oriola, pàgs. 89-96: el tracte d’amor als pobres enfront les pretensions dels seus “parents”.
- 21 Veure el treball, gairebé transcripció, del *Llibre de Antiquitas i del Dietari del Capellá*, de SANCHIS I SIVERA, J., *El cardenal Rodrigo de Borja en Valencia* (Valencia 1924) 16-29, 394. Cf. TEIXIDOR, J., *Antigüedades de Valencia I* (Valencia 1895) 340; ID., II, 51. ID., *Capillas y sepulturas del Real Convento de Predicadores de Valencia II* (Valencia 1950) 69-70.
- 22 “Factus est (Dominus) refugium pauperi populi Christiani vexati, et afflicti: et factus est adjutor ejus in opportunitatibus, et in tribulatione persecutionum. Et nota, quod David in toto libro Psalmorum vocat et appellat populum Christianum pauperum, eo quod Lex Evangelica contemnit omnes divitias mundanas propter Regnum Coelorum. Matth. 5. Item non solum fuit adjutor populi Christiani contra persecutores Paganos; sed etiam est adjutor in tribulatione et persecutione cujuslibet pauperis Christiani contra oppressiones divitum... Et sic Christus liberavit Ecclesiam de manu Tyrannorum... Non est (Deus) oblitus clamorem pauperem Martyrum, immo est requirens san-

- guinem eorum de manu Tyrannorum” (*Ps* 9,9 y 12: l 136f-g y l 137b). sobre vv. 31-35 i 38, l'Anticrist, opressor del pobre: cf. l 140b-d i l 140h; sobre v. 41, cf. l 141b)
- 23 “Et ita voluit et praecepit, ut in talibus miseris unusquisque proximo suo subveniret ut patet, Matth.25. Et voluit ut sibi tamquam pauperi subveniretur. Et non solum se voluit ostendere pauperem, sed Patrem et caput pauperum, ut divitias conculcarent, et exemplo sui caeteri paupertatem, et miseras patienter tollerent. Et sic voluit in paupertate nasci et vivere” (*Ps* 40,1-3: l 340a).
- 24 “Et per pauperes spiritu intelligit omnes justos: nam si quis est pauper spiritu est contemptor hujus mundi: et aliter non est verus Christianus. Et ideo ubicumque in Sacra Scriptura nominantur pauperes, intelliguntur Christiani, et populus Christianus... Unde solus Christus fuit prius qui fecit hoc iudicium, et hanc discretionem, qui vitam pauperum elegit et docuit, et felicitatem futuram promisit: cum in Lege veteri bona mundana promitterentur” (*Ps* 71,3a: l 564f-g). Idem, cf. *Ps* 146,6 y 10: ll 244g y 245d. La Mare de Déu d'aquesta manera apareix com el primer membre de la seva Església: el seu Magníficat ve a ser aleshores el càntic del temps de gràcia, el càntic evangèlic per excel·lència i el Salm 91, cant a l'exaltació de l'Església, és col·locat en paral·lel amb el Magníficat: “Cantat ergo David in hoc Psalmo misericordiam, qua Christus exaltavit Ecclesiam, et humiles fideles suos post multas et magnas persecutiones... Similiter per Psalterium decem chordarum intelligitur Canticum quod cantavit tympanistria nostra Virgo Maria in domo Elisabeth, quando dixit: Magnificat anima mea Dominum... Nam cum Virgo Maria tympanistria nostra et primum membrum Ecclesiae incipiet cantare psalterium decem chordarum... Tunc tota Ecclesia personabit illud psalterium, et cantabit illud Canticum per totum mane, id est per totum diem gratiae... Et ideo, si bene volumus considerare, videbimus quod iste Psalmus est figura illius Cantici, quod Virgo Maria cantavit; quia eandem materia continet...” (*Ps* 91,3: l 728e-g y 729b). Idem en *Ps* 131,16b (“Pauperes ejus saturabo panibus”) accentuant la identificació dels “superbi” i els “divites” amb els jueus: cf. ll 224a.
- 25 “Nunc autem anno 1484. jam Ecclesia est in senio, ubi non solum defecit et frigit fides et charitas; sed sacra scientia defecit et contemnitur, et pompa et vanitas crescit et avaritia in Ecclesiasticis; et discordia et iniquitas, et per singulos dies perdimus et decrescimus, et infideles prosperantur” (*Ps* 70,19: l 560d). “Immo omnes ecclesiastici sunt dediti superbiae, et ambitioni, et avaritiae, et voluptatibus: et sic non est qui reprehendat” (*Ps* 73, sec. exp.: l 595f-g). Altres llocs on expressa la seva opinió pessimista respecte al temps present: cf. *Ps* 70,10: l 556h-557e; *Ps* 103, sec. exp.: ll 40f; *Expositio in Cantica Cantorum*, Prol. tr.4: ll 613d.
- 26 “Et ideo quia non solum charitas, sed etiam fides incipit frigescere in mundo, et studium Sacrae Scriptu-

rae, et ejus fidelis intelligentia multum minui: hinc est quod postquam Deo favente exposui librum Psalmorum David juxta sensum literalem et propheticum...” (*In Cant.*, *Prol.* tr.4: II 613d). “Et hoc accidit, quia circa tempora Antichristi erit multum debilitatum studium Theologiae... Item quia in Ecclesia non dabuntur, nec conferentur beneficia, nisi magnatibus et litigiosis, et ex favore regum et magnorum praelatorum: ideo contemnetur Theologia, et omnes Ecclesiastici dabunt operam Juri Canonici, et Civili... Sed magis est vituperanda perversitas Ecclesiasticorum quorundam, qui contemnent divinitiam scientiam utriusque Testamenti, convertuntur ad fabulas et scientiam Oratoriam, et mundanas negotiationes” (*Ps* 70,17: I 558g-559c).

- 27 D'aquí la seva forma expositiva clara, senzilla i ordenada. “Cum ego non susceperim hoc opus aggredendum ad ostentationem meí, sed ad satisfaciendum devotioni, et petitioni simplitiarum Sacerdotum, et Christianorum; ideo in hoc opus non intendo disputare materias... (nec) adducere diversitatem opinionum Doctorum Scholasticorum... Sed solum ex doctrina Sacrorum Doctorum antiquorum secundum gratiam mihi desuper datam, veritatem et thesaurum Evangelicum, in hoc sacro libro Psalmorum absconsum et latentem, in lucem fidelibus detegere, et reserare” (*Prol.*, *Int. auct.*: I 60). Igualment en la *Protestatio Auctoris* del *Com. in Psalmos*: cf. II 318 i en la *Nunccupatio* del *In Cant.*: II 605. També introduint la qüestió teològica de la mediació

única de Crist en la *Quaestio Finalis: In Cant.*, *Q.F.*: II 755g.

- 28 Poden comptar-se 265 cites de filòsofs i escriptors clàssics, els més citats dels quals són Aristòtil (131 vegades), Virgili (20 vegades), Plató (11 vegades) i Ciceró (7 vegades). Una preponderància d'Aristòtil, que ve reforçada amb el nombre de referències a autors que representen la tradició medieval del seu pensament: a més de les nombroses cites implícites de sant Tomàs, cal afegir les 24 que es reparteixen per igual Avicena i Averroes (sota el nom de “*Commentator*”).
- 29 La relació d'amistat i mútua admiració que manté amb l'Abadessa del convent de la Trinitat, Sor Isabel de Villena, a la qual dedica el comentari al *Magnificat*; la relació amb el Mestre Joan Roís de Corella, autor d'un comentari als salms en valencià, que també pertany al mateix cercle de gent culta i piadosa, amb qui coincideix almenys en dues ocasions. El mateix detall curiós de l'al·lusió a la circulació de la sang en el comentari al Salm 103, primer testimoni escrit de tal descobriment, segons diu Hernández Morejón: cf. *Historia bibliográfica de la medicina española II* (Madrid 1843) 36.
- 30 Seria la línia practicada per B. SMALLEY, *The Study of the Bible in the Middle Ages* (Londres 1952), o el mateix C. SPICQ, *Esquisse d'une histoire de l'Exégèse latine au Moyen Age* (París 1944).
- 31 Cf. RIEDLINGER, H., *Die Makellosigkeit der Kirche in den lateinischen Hohenliedkommentaren des Mit-*

- alters, Beitr. Gesch. Ph. Th. des Mittelalters 38,3 (Münster-Westf. 1958) 336.
- 32 Cf. WERBECK, W., *Jacobus*, 209.
- 33 Cf. REINHARDT, Kl., *Die christologische*, 220.
- 34 Cf. GRELOT, P., *Sens chrétien de l'Ancien Testament. Esquisse d'un traité dogmatique* (Tournai 1962) 15. La "via media" de l'exegesi patristica entre la gnosi i el judaisme: cf. SIMON, M., "Verus Israel". *Etudes sur les relations entre Chrétiens et Juifs dans l'empire romain* (París 1983) 93. Cf. SIMONETTI, M., *Profilo storico dell'esegesi patristica*, Sussidi Patristici 1 (Roma 1981) 24.
- 35 Seguim en això les tesis a bastament demostrades per H. DE LUBAC en *Histoire et Esprit. L'Intelligence de l'Écriture d'après Origène* (París 1950), a propòsit de l'exegesi origeniana. Cf. ID., *Typologie et allegorisme*, *Revue des Sciences Religieuses* 34 (1947) 180-226. Cf. la tesi quelcom diferent, però idèntica quant a l'adopció de l'esdeveniment de Crist com a punt de partença, de J. DANIELLOU, *Sacramentum futuri. Études sur les origines de la typologie biblique* (París 1950). Cf. SIMONETTI, M., *Exégesis patristica*, DPTr I, 840-841. Cf. KANNENGIESER, C., *La lectura de la Biblia en la primitiva Iglesia: la exégesis patristica y sus presupuestos*, *Concilium* 233 (Madrid 1991) 56-59.
- 36 Aquest és el parer del P. DE LUBAC, a la vista de la teoria i la pràctica de grans humanistes, com ara Jacques Lefèvre d'Étaples i Erasme: cf. *Les humanistes chrétiens du XV-XVI siècle et l'herméneutique traditionnelle*, en *Herméneutique et Tradition. Actes du colloque international Rome 10-16 janvier 1963* (París-Roma 1963) 172-182. La mateix cosa pensa E. VILANOVA, cf. *Història de la teologia cristiana II* (Barcelona 1986) 34-35. Una mica diferent és l'opinió de S. GAROFALO, qui reconeix la superioritat de l'Humanisme sobre l'Edat Medieval en l'àmbit de la crítica filològica, però no en el camp exegètic: cf. *Gli umanisti del secolo XV e la Bibbia*, *Biblica* 27 (1946) 352. Sembla que pensa igual F. VANDENBROUCKE quan assenyala Dionís el Cartoixà com a representant dels que "encara" practiquen l'exegesi tradicional enmig de la renovació "científica" dels moderns humanistes: cf. *Écriture Sainte e vie spirituelle*, *Dictionnaire de Spiritualité IV* (París 1935) 201-202.
- 37 "Intellectus fidelis habet duas fauces, quibus mandit et rumiatur Sacram Scripturam. Faux superius est sensus mysticus: Faux inferior est sensus moralis; os autem animae est nobis sensus anagogicus... His enim faucibus ruminata et hoc ore hausta Sacra Scriptura est dulcis super mel. Si autem solo sensu litterali deglutiatur, redditur insipida, et inutilis et indigesta. Ideo ut sic occidit: sed illis faucibus digesta, et illo ore exhausta, vivificat et nutrit animam" (*Ps* 118,103; *Il* 176b).
- 38 "Tria genera conclusionum possunt inferri et elici ex Scripturis veteris Testamenti, et ex quolibet mysterio ejusdem, scilicet, Conclusiones Propheticae, quae pertinent ad fidem; secundo Conclusiones Morales, quae pertinent ad Charitatem; et Conclu-

siones Anagogicae, quae pertinent ad Spem futurae Glorïae quae revelabitur in nobis” (*Prol tr.1, c.2: l 5f-g*); cf. *Ps 70,17: l 559b-c*. “Quia spiritus est ille, qui vivificat litteram, sicut anima corpus. Unde est advertendum..., quod sicut anima dat corpori triplicem vitam, scilicet, vegetativam, sensitivam et intellectivam: ita spiritus dat litterae triplicem sensum... et sic Sacra Scriptura utriusque Testamenti potest legi ad istum triplicem sensum praeter litteralem” (*Prol tr.3, c.2, Quinta Clavis: l 34g-35a*). “Unde in Ecclesia Militante cantamus Psalterium Evangelicum mysticum credendo per fidem; et Psalterium morale operando per charitatem; sed beati cantant in gloria Psalterium anagogicum, fruendo per gloriam” (*Prol tr.1, c.3: l 9h*).

39 “Doctrina theologica, scilicet, Sacra Scriptura, maxime Veteris Testamenti, est simul rerum et signorum: et ponit exemplum Augustinus de illo ligno, quod Moyses intinxit... Ex quibus patet, secundum Augustinum quod Theologus Fidelis *dupliciter considerat illud lignum*, et illud mysterium dulcorationis... Non solum per se, sed prout fuit figura et signum Christi... Ex quibus omnibus concluditur, quod praeter sensum litteralem est quaerendus principaliter sensus spiritualis de Christo et Ecclesia, per quem intelliguntur omnia divina mysteria de Christo et Ecclesia, quae erant clausa et sigillata in gestis veteris Testamenti. Et ideo omnia gesta et legalia veteris Testamenti erant *signa sacrarum rerum* futurarum in Christo et Ecclesia: quia in tantum

dicebatur Sacra Scriptura, in quantum continebat illa sacramenta...” (*Prol tr.3, c.2: l 31a-32b*). “Mysteria novi Testamenti de Christo et Ecclesia non possunt perfecte et proprie sciri, nisi ex praesistenti cognitione veteris Testamenti” (*Prol tr.1, c.2: l 4f*).

40 L’estudi detallat d’un terme tan freqüent en Jaume Pérez com “sacramentum” resulta molt eloqüent sobre aquest tema. Per aduir alguns exemples amb matisos diversos: “Nec latent minora sacramenta in hoc Tutulo et Psalmo” (*Ps 33,13-14: 288g*). “Senar debemus tacere, nec occultare thesaurum absconsum in hoc agro, et sacramenta in eo latentia” (*Ps 32,1: l 279e*). “Quia nulla ponitur sine magne sacrament...” (*Prol tr.5: l 51h*). “Sed quia iste Psalmus senar est inanis nec sine sacramentis sicut et caeteri; ideo videamus quid sibi vult sensus spiritualis ipsius...” (*Ps 113, in fine: ll 122b*). “Et ideo omnia gesta et legalia veteris Testamenti erant quaedam sacramenta: quia erant signa sacrarum rerum futurarum in Christo et Ecclesia: quia in tantum dicebatur Sacra Scriptura, in quantum continebat illa sacramenta” (*Prol tr.3, c.2: l 32b; cf. també l 41g*). “Quia Scriptura magis attendit ad sacramentum, quam ad litteram et tempus” (*Tractatus contra Judaeos, q.2, a.3: ll 539a-b*. (Citat *Tract. c. Jud.*). Igualment interessant tot el seu *Tractatus Secundus* del Prologus sobre el concepte de “Profecia” i la seva aplicació a David.

41 Cf. Tot d’un article publicat del professor Joan Torra Bitlloch, *La Carta 21 de St. Agustí. La sacramentalitat de*

- la Paraula*, Revista Catalana de Teologia 45/1, 2020, AUSP, 121-138.
- 42 PANNENBERG, W., *Revelación como historia*, Salamanca 1977).
- 43 Es pot prendre com a exemple l'anàlisi del concepte en Ps 4,6-7 ("Signatus est super nos lumen vultus tui Domine"): I 92a-96g i Ps 115,1-2 ("Ego dixi in excessu meo"): II 126g-127c. Aquestes idees apareixen desenvolupades en el nostre article *La teología como supuesto y resultado de la interpretación de la Escritura*, en Jaime Pérez de Valencia, *Anales Valentinus* 39 (1994) 1-97
- 44 Per exemple: "Qui humiliavit seipsum, et credidit Christo; et tandem illustratus cognoscens seipsum, et falsam superstitionem, in qua prius erat, dixit in sua contemplatione veritatis, quod omnis homo carnalis mendax in sua doctrina, nisi fuerit a Deo illustratus... et sic de multis; qui omnes dixerunt in suo mentis excessu et contemplatione, et confessi sunt... et fuerunt multi Martyres, et Doctores, et Religiosi, et Eremitae" (Ps 115,1-2: II 127h-128b). "Nam scriptura veteris Testamenti erat congelata et clausa: sed Christus misit Spiritum Sanctum in Apostolis et aperuit scripturas eis, et fluxerunt aquae a crystallo et nive congelata. Nam scriptura, quae erat dura, facta est eis mollis, et blanda, et potabilis, et intelligibilis calore Spiritus Sancti... Item, perflavit Auster, id est lumen et calor Spiritus Sancti in corda dura Gentilium, et mollificaverunt ea per praedicationem Apostolorum: et sic conversi Gentiles veniebant, et currebant ad Ecclesiam, et impleverunt eam, sicut decurrunt aquae per torrentes flante Austro super nives." (Ps 125,5-8: II 203e).
- 45 "Postquam tota Sacra Scriptura Veteris Testamenti dicitur propositio, sive propositiones, quae aperiuntur in hoc libro; ex quibus inferuntur Conclusiones Propheticae de Christo et Ecclesia... et quaelibet scientia habet sua propria principia... Ideo in scientia hujus libri Psalmorum, et etiam in tota Theologia viatoris, quae est tota Sacra Scriptura, sunt assignanda aliqua formalia principia... (Prol tr.3, c.1: I 24b). L'estructura sil·logística de la Història de la Salvació (de la Sagrada Escriptura) està exposada en el capítol 2n del Primer Tractat del *Prologus*: cf. I 3g-7c.
- 46 Cf. les cites del *Prol* tr.3, c.1: I 26b i Ps 148, in fine: II 311f.
- 47 "Quantum ad tertium Tractatum de intelligentia Prophetiae David, erunt duo capitula. Nam in primo praemittentur quaedam principia, sine quibus nulla pars Sacrae Scripturae potest intelligi. In secundo assignabuntur decem regulae, quae magnam partem conferunt ad exponendam totam Sacram Scripturam utriusque Testamenti" (Prol tr.3: I 24a).
- 48 "Quod Christus in omnibus est mediator Dei et hominum... quod est sextum generale principium, quod necesse est quemlibet docendum habere in Theologia, sine quo Sacra Scriptura nullo modo potest intelligi" (Prol tr.3, c.1: I 27a). "Verbum Divinum... assumpsit veram carnem humanam ex Virgine Maria simul cum anima rationali ibidem creata; et per consequens assumpsit veram huma-

nitatem in unitate suppositi” (*Prol* tr.3, c.1: l 24h). “Et ratio est: nam postquam Christus tenet medium inter Deum et homines, in quantum homo; oportet etiam, quod sit Mediator in omnibus” (*Ibid.*: l 26c). “Christus est finis et veritas Legis ad justitiam omnium credenti (Rm 10,4). Et per consequens Lex nihil aliud est nisi via in Christum... Et Christus est finis utriusque Legis, scilicet, veteris (et naturalis) ut Redemptor, et novae Legis ut Glorificator, et Beatificator” (*Ibid.*: l 26b); cf. *Prol* tr.1, c.4: l 10d-e; Ps 83,1-2: 664a. “Et sic de Christo verificantur, quae sunt Dei et quae sunt hominis” (*Prol* tr.3, c.1: l 25a). “Deus Pater constituit Filium suum Christum Deum et hominem, ut esset metrum et mensura, et causa effectiva omnium bonorum gloriae, et omnium meritorum et premiorum... in quem omnes homines haberent inspicere... Ad cuius odorem currit totam humanam naturam” (*In Cant.* 1: ll 627f-628e).

49 “Et sic Christus, tamquam finis illius Legis accepit circumcisionem, et comedit agnum paschalem... Et fuit principium Legis novae; quia ut principium Legis Evangelicae accepit Baptismum, et instituit sacramentum Eucharistiae... Voluit mori, et voluit resurgere, ut veritas figurarum omnium cum eo resurgeret. Et sic fuit lapis angularis conjungens et continuans istas duas leges... Et sic ex duabus legibus fecit unam: quia praeteriit umbra, et mansit veritas.” (*Ps* 117,21: ll 138b-c). “Per illa autem duo Cherubin, in quibus sedebat Arca Domini, praevidebat, qualiter Christus debebat esse medius inter duo Testa-

menta, et sedere super ea” (*In Cant.* 2: ll 637h). Ús d’imatges tradicionals de dualitats nit-dia, neu-aigua, ombra-realitat: cf. *Ps* 18,1: l 201d; *Ps* 147,7: ll 298d-e; o també signe-realitat, “dispositio-materia”, “luciferum-sol”, “uterus-natus”: cf. *Prol* tr.1, c.2: l 4a-c; *Ps* 57,3: l 475h; *In Cant.*, *Quaestio Finalis*, a.3: ll 770h); *Tract.* c. *Jud.*, q.1, a.3: ll 523b, etc.

50 “Ita quod Christus et Ecclesia dicitur unus homo mysticus, et unus Christi mysticus, cujus caput est Christus verus: et corpus sive membra, dicitur tota Ecclesia Fidelium, quae per Fidem et Baptismum est isti capiti unita et desponsata” (*Prol* tr.1, c.1: l 25a). “Tota Ecclesia fidelium est unus homo mysticus expulsus a Paradiso terrestri in Adam: quem hominem Deus remisit ad Christum, ut sanaretur ab eo” (*Prol* tr.3, c.2: l 36f). “Primus ergo Adam cum omnibus suis posteris, prout habent Fidem Christi, dicuntur unus Adam mysticus, et unum corpus Christi, in suo capite Adam secundo liberatum et redemptum. Et iste Adam peregrinatur exul per hunc mundum usque ad Judicium” (*Ps* 37,1: l 316d). Cf. *Ps* 118,1-2: ll 144d-h. És un concepte omnipresent en tots els seus comentaris.

51 Si realment en aquesta idea de Pérez hi ha una arrel de Ticoni, creiem que li va arribar mitjançant sant Agustí, és a dir, per la influència ticoniana en la teologia de la història del *De Civitate Dei* especialment: cf. ROMERO-POSE, E., *Civitas* com a figura eclesial en Ticoni, en *Pléroma. Miscelánea en homenaje al P. Antonio Orbe* (Santiago de Compostela 1990) 644

- 52 “Aliud elementum, quod ad historiam pertinet salutis, continetur, nempe quod Deus “publice” et non tantummodo “privatim” generi consulit humano. Unde oritur notio populi Dei percurrentis “volumina temporum” usque ad debitos fines, quando tempus non erit amplius, quia totum pertransiit” (TRAPÉ, A., *De notione Historiae Salutis apud S. Augustinum*. Acta Congressus Internationalis de Theologia Conc. Vat. II (Roma 1966), 491).
- 53 També concepte omnipresent. Cf., a més de la Sèptima Clau en *Prol* tr.3, c.2, i el capítol 4t de *Prol* tr.4, el gran desenvolupament en el comentari a *Ps* 1,1: l 62f-67b.
- 54 “Sed solum intendo ex Doctrina Sacrorum Doctorum antiquorum, secundum gratiam mihi desuper datam, veritatem et thesaurum Evangelicum, in hoc sacro agro libri Psalmorum absconsum et latentem, in lucem fidelibus detegere, et reserare...” (*Prol, Intentio Auctoris*: l 60). Però al final del *Prologus* explica la causa d’un proemi tan detallat: “Non ergo quis miretur si antequam venirem ad expositionem Psalmorum, ita prolixum praemisi Proeium et Tractatum: quia hoc visum est mihi necessarium, non solum ad intelligentiam libri Psalmorum, et aliorum librorum Sacri Canonis; sed etiam ad percipiendam mentem Beati Augustini, et aliorum Sacrorum Doctorum, qui in virtute supradictorum principiorum nobis Sacras Scripturas exposuerunt” (*Prol, Prologi tam prolixi causae*: l 59f).
- 55 “Die Beachtung der Gedanken Augustins tritt also sozusagen gleichberechtigt neben das Bemühen, die Aussagen der Schrift selbst zu verstehen” (W. WERBECK, *Jacobus*, 52).
- 56 286 vegades en el *Com. in Psalmos*, 70 en el *In Cant.*, 44 en el *In Cant. Virginis Mariae*, 32 en el *Tract. c. Jud.*, 8 en el *In Cantica Evangelica*, 7 en el *In Cantica Officialia*.
- 57 Ens adscrivim a l’opinió dels qui reconeixen l’existència de dita escola, reconeixent corrents diversos dins d’ella: cf. DOMINGUEZ DEL VAL, V., *Carácter de la Teología según la escuela Agustiniana de los siglos XIII-XX*, Ciudad de Dios 162 (1950) 229-271 (sobre segles XIII-XV); cf. TRAPE, A., *Scuola teologica e spiritualità nell’ordine Agostiniano*, en *Sanctus Augustinus vitae spiritualis Magister* 2 (Roma 1959) 5-75; cf. ZUMKELLER, A., *Die Augustinerschule des Mittelalters: Vertreter im philosophisch-theologisches Lehre*, Annalecta Augustiniana 27 (1964) 167-262; cf. GUTIERREZ, D., *Historia de la Orden de San Agustín*, l/2 *Los agustinos en la Edad Media* 1357-1517 (Roma 1977) 122-125 i 164-171 [GUTIERREZ, D., *Historia de la orden*]; cf. GRABMANN, M., *Die Geschichte der katholischen Theologie seit dem Ausgang der Väterzeit* (Freibur-Breisgau 1933), ed. cast. ampliada per D. Gutiérrez, *Historia de la Teología Católica desde fines de la era patristica hasta nuestros días* (Madrid 1940) 134.
- 58 “En su doctrina soteriológica está en la línea de Gregorio de Rímimi y Hugolino de Orvieto, mientras que en su inclinación a la exégesis bíblica

- y su preferencia por los escritos de San Agustín y los teólogos del siglo XII -sin olvidar su elogio a Sto. Tomás- puede colocarse al lado de Favorini” (GUTIERREZ, D. *Historia de la Orden*, 164).
- 59 No compartiria la inclinació al nominalisme, que va caracteritzar l’escola agustiniana, sobretot a partir de Gregori de Rímini: cf. VILLEGAS, M., *Teólogos agustinos españoles pretridentinos*, Repertorio de Historia de las Ciencias Eclesiásticas en España 3 (Salamanca 1971) 322.
- 60 Cf. LUNEAU, A., *L’Histoire du Salut chez les Pères de l’Église: la doctrine des âges du monde* (París 1964) Quatrième Partie, *La synthèse augustinienne*: 285-410.
- 61 “Nam sicut Deus in sex diebus fecit omnes creaturas, et in septimo quievit, et cessavit: ita figurabatur, quod Deus debebat ducere et regere hominem peregrinando ab Adam per sex dietas, et sex aetates usque ad Christum per opera Legis. Sed in septimo die et aetate m]undi homo debebat quiescere...” (*Tract. c. Jud.*, q.2, a.3: II 538a).
- 62 ALONSO SCHÖKEL, L.-CARNITI, C., *Salmos I* (Navarra 1992) 48.
- 63 ANDRÉS MARTIN, M., *La teología española* II, 318: cf. *Ibid.*, 633-634.
- 64 Cf. WERBECK, W., *Jacobus*, 46-47. Cf. PEINADO MUÑOZ, M., Descripción de la obra “*Vocabularius Theologiae*”. Hagenaw 1517, en La proclamación del mensaje cristiano. *Actas del IV Simposio de Teología histórica*. 28-30 Abril 1986 (València 1986) 152-159.
- 65 “Ingenti cum affectu orasti saepenumero imbecilitatem meam, Domina dilectissima, ut qui Commentarios in Psalmos David quondam edideram, in Cantica Ferialia simul cum Cantico Ambrosii et Augustini non multo post tempore exposueram, nunc autem ad Canticum Virginis exponendum, animum appellare non negarem. Indignum enim ac reprehensibile existimabas, si inter tot labores mihi dudum assumptos Canticum tantae Virginis maneret omissum” (*In Cant. Virg. Mariae, Ep. Nunc.*: II 386).
- 66 A propòsit del v. 49, “Quia fecit mihi magna qui potens est”: “Gratia praeviae sanctificationis et gratificationis in sua creatione et conceptione” (II 404g-405a).
- 67 “Tandem autem ad Virginis Filium mea verba convertens, simul cum eadem Virgine tympanistria nostra hoc psalterium decem chordarum canere incipiam” (II 386). Sobre el significado de “*Psalterium decachordum*” cf. *Prol* tr.1, c.3: I 7e-h; tr.5: I 52d-g. I.
- 68 Aquesta al·legoria es desenvolupa des del començament del 1r dels 12 tractats del *Collectorium super Magnificat*, de Joan Gerson (1427). Informació en GOMÁ CIVIT, I., *El Magnificat, canto de salvación*, Madrid 1982, 103.
- 69 “Cantat ergo David in hoc Psalmo misericordiam, qua Christus exaltavit Ecclesiam, et humiles fideles suos post multas et magnas persecutiones... Similiter per Psalterium decem chordarum intelligitur Canticum quod cantavit tympanistria nostra Virgo Maria in domo Elisabeth, quando dixit: Magnificat anima mea Dominum... Nam cum Virgo Maria tympan-

nistria nostra et primum membrum Ecclesiae incipiet cantare psalterium decem chordarum... Tunc tota Ecclesia personabit illud psalterium, et cantabit illud Canticum per totum mane, id est per totum diem gratiae... Et ideo, si bene volumus considerare, videbimus quod iste Psalmus est figura illius Cantici, quod Virgo Maria cantavit; quia eandem materia continet..." (Ps 91,3: l 728e-g y 729b)

Secretaria General

DECRETES

Decret 13/20. Jubilació de Mn. Lluís Portabella d'Alós

Sant Feliu de Llobregat, 14-09-2020

Rebuda la petició del Rev. Sr. Lluís Portabella d'Alós, en què sol·licita poder acollir-se a la jubilació i fa renúncia explícita al càrrec que fins ara tenia a la Diòcesi.

Pel present acceptem la petició de jubilació del Rev. Sr. Lluís Portabella d'Alós i la renúncia al càrrec de Rector de la Parròquia de Sant Cosme i Sant Damià, del Prat de Llobregat, i el pas a la situació de preveure jubilat, per les raons adduïdes.

El present decret no entrarà en vigor fins a la presa de possessió del nou rector de la parròquia referida ut supra.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat.

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Decret 14/20. Nomenament d'arxiprest de l'Arxiprestat de Piera-Capellades

Sant Feliu de Llobregat, 22-09-2020

Havent de procedir al nomenament d'arxiprest, de l'Arxiprestat de Piera-Capellades, tenint en compte el bé pastoral i ateses les circumstàncies personals de l'interessat, nomenem el Rev. Sr. Josep Lluís Aguilar Campdepadrós per al càrrec d'arxiprest de l'Arxiprestat de Piera-Capellades, com a col·laborador del nostre ministeri en l'Església de Sant Feliu de Llobregat, al servei del Poble de Déu, fins al setembre de 2021.

Declarem que li corresponen els drets i deures annexos a aquest càrrec pastoral, i li conferim les facultats adients, segons el dret i les disposicions diocesanes (c. 553 a 555).

Esperem que la seva personal dedicació al ministeri i que la seva generosa disponibilitat, esdevindran un bé per a la vida i el servei pastoral de la Diòcesi.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat.

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Decret 15/20. Renovació d'arxiprestos

Sant Feliu de Llobregat, 13-10-2020

Havent de procedir a la renovació del càrrec d'arxiprest dels Arxiprestats de Garraf, Sant Feliu de Llobregat i Montserrat, que finalitzen el seu nomenament l'11 de gener de 2020; pel present decret disposem el següent:

1. Es procedirà a la consulta prèvia al nomenament d'arxiprestos en els arxiprestats esmentats més amunt, dins un termini que finirà el 4 de gener de 2020;

2. La consulta es farà d'acord amb les normes aprovades el 3 de juliol de 2007 (Decret 08/07), i que declaro vigents. Es presentarà una acta de la votació, concretant el dia, els assistents i el resultat de la consulta;

3. Encarreguem a la Secretaria general del Bisbat que organitzi el desenvolupament de la consulta, juntament amb els Vicaris episcopals de les dues Vicaries i els corresponents arxiprestos.

4. Els nous arxiprestos dels esmentats Arxiprestats, seran nomenats per un període que finirà el gener de 2024.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Decret 16/20. Promulgació del Reglament del Tribunal Eclesiàstic

Sant Feliu de Llobregat, 15-10-2020

Havent de procedir a la promulgació del Reglament del Tribunal Eclesiàstic de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, lliurat pel Vicari judicial, el Dr. Antonio Fernández García; pel present decret, en virtut del cànon 1420 del Codi de Dret Canònic, promulguem el Reglament del Tribunal eclesiàstic de la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, segons la versió que s'adjunta, i que haurà de ser publicada al Butlletí del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, entrant

en vigor l'1 de gener de 2021, seguint les regles del cànon 8 §2.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Decret 17/20. Taxes del Tribunal eclesiàstic

Sant Feliu de Llobregat, 15-10-2020

Havent de procedir a l'organització del pagament de les taxes del Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat; pel present decretem que, a partir de l'1 de gener de 2021, amb l'entrada en vigor del Reglament del Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat, i tenint en compte el Decret 11/19 sobre les taxes del Tribunal eclesiàstic que continuarà vigent, les aportacions per satisfer les obligacions econòmiques envers el Tribunal pel desenvolupament d'un procés ordinari o oral seran merita-des de la següent manera:

A l'admissió de la demanda: primera consignació de 250 €.

Abans de proveir la instrucció de la prova: segona consignació de 250 €.

En proveir la prova pericial: dipòsit de pagament del pèrit 350 € per cada perícia.

En decretar la decisió de la causa: comptes finals (exhorts, i altres despeses).

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Decret 18/20.- Erecció de l'elenc de Lletrats habilitats al Tribunal Eclesiàstic

Sant Feliu de Llobregat, 15-10-2020

Havent de procedir a l'erecció de l'Elenc de Lletrats habilitats al Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat; pel present decretem que, a partir de l'1 de gener de 2021, amb l'entrada en vigor del Reglament del Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat, s'erigeix l'Elenc del Lletrats habilitats al Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat¹, al qual es podrà incorporar segons els arts. 14 i 16 de l'esmentat Reglament:

Art. 14. §1. A més dels Doctors i Llicenciats en Dret Canònic, podran ser admesos a l'Elenc, aquells altres Doctors, Llicenciats o Graduats en Dret que, tot complint els requisits exigits al c. 1483, hagin cursat màsters o cursos d'especialització que siguin suficients per a justificar llur perícia en Dret canònic.

§2. La perícia de Dret canònic s'acreditarà per algun dels mitjans següents:

- Certificat d'haver superat els cursos d'Estudi Rotal del Tribunal de la Rota de la Nunciatura Apostòlica.
- Certificat d'haver superat el curs de formació en Dret canònic organitzat per algun del Col·legis d'advocats ubicats dins del territori de l'Arxidiòcesi de Barcelona.
- Certificat d'un altre Tribunal eclesiàstic acreditatiu de formar part del seu Elenc i d'haver portat causes canòniques davant del mateix Tribunal.
- Altre títol equivalent.

Art. 16. Perquè algú que no pertanyi a cap Elenc pugui ser admès com a lletrat en l'Elenc del Tribunal, haurà de presentar els següents documents:

- Sol·licitud adreçada al bisbe diocesà per mitjà del Vicari judicial. Certificació d'estar col·legiat en el Col·legi d'advocats.
- Certificació que acrediti la seva perícia en Dret canònic.
- Declaració jurada d'acceptar les normes que regeixen el procés canònic i les pròpies del Tribunal, i de procedir conforme a les mateixes normes en l'exercici de la seva funció.
- Carta de presentació del rector propi o d'un prevere que conegui el sol·licitant.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
Per manament del Sr. Bisbe,
Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

NOTA

1.- Art. 13. Del Reglament del Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat: D'acord amb la norma del Dret, el Tribunal eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat compta amb un Elenc d'advocats propi, aprovat pel bisbe diocesà i gestionat pel Vicari judicial. Caldrà estar inscrit en aquest Elenc per a exercir l'ofici d'advocat davant el Tribunal, per a la qual cosa cada lletrat comptarà amb el seu número, que hom farà constar en signar l'escrit de demanda.

NOMENAMENTS

- Amb data 20 d'octubre 2020, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat Mn. Xavier Montané Blázquez per al càrrec de diaca adscrit de les Parròquies de Santa Maria, de Piera; Sant Bartomeu, de Vallbona d'Anoia; Sant Pere, dels Hostalets de Pierola; Sant Pere, de Mâger (La Llacuna); Sant Salvador, de Cabrera d'Anoia i de Santa Maria, de la Llacuna.

Nomenaments parroquials

- Amb data 14 de setembre 2020, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat Mn. Rafael Maroto Cifuentes per al càrrec de rector de la Parròquia de Sant Cosme i Sant Damià del Prat de Llobregat.

- Amb data 14 de setembre 2020, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat Mn. Pere Rovira Oliveros per al càrrec d'administrador parroquial de la Parròquia de Sant Pere Apòstol, de Sant Boi de Llobregat, continuant amb els altres càrrecs parroquials/diocesans.

- Amb data 14 de setembre 2020, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat Mn. Ramon Vila Morera per al càrrec d'adscrit de la Parròquia de Sant Pere Apòstol, de Sant Boi de Llobregat, continuant amb els altres càrrecs parroquials/diocesans.

- Amb data 20 d'octubre 2020, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat el P. Pere Codina Mas per al càrrec d'adscrit de la Parròquia de Sant Pere Apòstol, de Sant Boi de Llobregat.

- Amb data 20 d'octubre, el bisbe Agustí Cortés Soriano ha nomenat Mn. Samuel Gutiérrez Aparcero per al càrrec de diaca adscrit de la Parròquia de Santa Maria, de Castelldefels.

CÚRIA

es una crida a una profunda conversió interior”.

Tots resem el Parenostre, però, estem disposats a deixar que ens canviï el cor, la manera de pensar i les practiques quotidianes?

Javier Oliveros
 Departament d'Informàtica
 Responsable de conversió ecològica integral

Monició en l'Eucaristia d'inici de curs, 2-10-2020

Estimats companys i companyes,

Un any mes ens trobem en la celebració de l'Eucaristia d'inici de curs. Donem gràcies a Déu que hi podem ser tots sans i estalvis, que de moment les malalties d'aquest temps ens respecten.

Aquest curs que iniciem amb ganes i força, per adaptar-nos als canvis que s'aniran produint durant l'any, també ha de ser un curs per tenir cura de la terra. Durant aquest mesos de pandèmia ha quedat demostrat que, si cuidem el nostre entorn, tot rebrota, i que viure d'una manera diferent és possible: reciclar, reutilitzar, reduir és una nova forma de fer les coses.

El que ens hem de preguntar és: Fins a quin punt estem disposats a assumir les conseqüències de lluitar pel Regne de Déu?

Ens hem d'implicar en la resolució de reptes mediambientals?

Hem de caminar, anar en bicicleta, fer servir el transport públic?

Hem de donar suport a les accions solidàries?

Hem de pregar i celebrar el temps de la creació. Tal com llegim a l'encíclica *Laudato si'* del papa Francesc, “la crisi ecològica

ALTRES INFORMACIONS

Una diòcesi adolescent

(publicat a www.bisbatsantfeliu.cat)

Setze anys de l'inici del ministeri episcopal del bisbe Agustí a la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat.

Permeteu-nos aquesta llicència: El Bisbat de Sant Feliu de Llobregat és una diòcesi adolescent, donat que ja té 16 anys de vida. Com el seu bessó, el Bisbat de Terrassa. Tots dos van néixer l'any 2004, amb la butlla del papa sant Joan Pau II del 15 de juny. El 12 de setembre d'aquell any Mons. Agustí Cortés Soriano iniciava el seu camí com a primer bisbe de la nova diòcesi, al costat del Poble de Déu d'aquestes terres.

La Mercè, l'Ignasi, la Roser i Mn. Jordi ens ajuden a fer una mirada panoràmica a aquests anys:

L'Ignasi Segura, de Sant Boi de Llobregat, era precisament un adolescent quan va començar a caminar el Bisbat de Sant Feliu de Llobregat: "Recordo la forta intensitat de diversos sentiments col·lectius durant aquells temps: l'any anterior, les grans mobilitzacions contra la guerra; al març de 2004, el dolorós impacte per l'atemptat de l'11-M; i a partir de l'abril, les controvèrsies d'opinió al carrer i a l'aula sobre certs te-

mes socials i morals. Jo tot just començava 4t d'ESO i recordo com a adolescent tossut intentant trobar respostes clares a les grans preguntes de la vida. I d'altra banda recordo el Sermó de la muntanya, potser el més autèntic que vaig escoltar aquell any, al final d'unes catequesis per a joves i adults.

La Mercè Lajara, del Prat de Llobregat, expressa un sentiment bastant estès d'aquells inicis: "Hi va haver una certa sensació de dol, ja que la nostra història de creients s'arrelava a la Arxidiòcesi de Barcelona on havíem nascut i crescut en la fe. Però després crec que la il·lusió i l'esperança es van anar fent cada cop més presents". S'assembla al que diu la Roser Pons, de Vilafranca del Penedès, que ho recorda com "un gran repte, un camí que començava, que no seria pas fàcil, però la gent tenia ganes de treballar i acompanyar el que seria el nostre bisbe".

Els records d'aquells inicis s'entrellacen amb la vida personal de cadascú. Mn. Jordi Tres, fill de Sant Vicenç dels Horts era seminarista, aquell 2004: "Les primeres impressions són determinants. Recordo que el primer dia que vaig poder saludar el meu futur bisbe Agustí per presentar-me fou a Santa Maria del Mar. En apropar-m'hi, abans de dir-li res, ell em va saludar pel meu nom i em va preguntar pel rector de la meva parròquia. Va ser un moment esperançador i de joia".

Al voltant del 10è aniversari es va realitzar tota una reflexió diocesana, per discernir el camí pel qual l'Esperit Sant vol guiar aquesta Església local, i així, pas rere pas, hem arribat al present.

Com veus avui la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat? "Jo la veig viva!", exclama la Roser amb força. I a Mn. Jordi li surt del

cor: “L’Església de Sant Feliu és molt bonica!”. “Camina entre la il·lusió del primer moment i del ‘tot està per fer’ i les ganes de ser fidels a l’Esperit, ara que les estructures ja són consolidades”, en paraules de la Mercè i en sintonia amb la Roser, que reconeix que “les delegacions són un punt de referència després d’aquests anys”.

“Malgrat les nostres febleses fem camí amb el bon Déu que tant ens estima –apunta Mn. Jordi–. Amb els nostres vasos de terrissa i sobretot amb el tresor de la gràcia i tendresa de Jesucrist anem creixent com un gra de mostassa”.

Aquests anys de vida de la diòcesi coincideixen amb els de l’Ignasi, recorrent un itinerari de fe en una comunitat neocatecumenal a la parròquia, i ara veu la nostra Església diocesana com un regal, perquè hi troba, entre altres coses, “una Església concreta d’aquest segle XXI al lloc on visc: el cos de Crist, real, amb cara i ulls, format per persones, famílies, comunitats, parròquies, grups, congregacions, etc., amb una gran riquesa de dons i carismes”.

Eixamplant els nostres horitzons, segons la Mercè, “hem de fer nostres i reals algunes de les expressions del Sant Pare, com la de no “balconear”, no mirar la realitat des de lluny. Hem de sortir a les perifèries i fer arribar el missatge del Crist a tots aquells que viuen en el nostre bisbat i als qui encara no ha arribat de forma eficaç la Bona Nova”. En aquest sentit, fins i tot la posició geogràfica de la nostra diòcesi, en la perifèria de la gran ciutat, pot ser una sort, considera l’Ignasi, “perquè permet anar fent en silenci, sense voler ser el centre d’atenció”. També ell reconeix que la nostra és una “Església que potser aparentment envelleix i es va reduint en nombre de persones, però que al mateix

temps, per la gràcia de l’Esperit Sant, s’enforteix en la comunió i la senzillesa”.

Donant gràcies a Déu i amb tot el significat més ple de l’expressió, ens desitgem que sigui PER MOLT ANYS!

Comunicat davant les noves mesures de contenció de COVID-19

Sant Feliu de Llobregat, 30-10-2020

Davant la situació actual de rebrot de la pandèmia i tenint present que el Govern espanyol va aprovar l’estat d’alarma el diumenge 25 d’octubre i la resolució SLT/2700/2020, de la Generalitat, de 29 d’octubre sobre les mesures aplicables a tot Catalunya per la qual es prorroguen i es modifiquen les mesures en matèria de salut pública per a la contenció del brot epidèmic de la pandèmia de Covid-19, amb la durada prevista de 15 dies,

Es donen les següents indicacions:

1. Extremar les mesures de seguretat sanitàries

Ús de la mascareta, higiene de mans, distància de seguretat, ventilació freqüent i adequada, així com tenir presents les indicacions que el bisbat ha anat comunicant al llarg de la pandèmia.

2. Confinament nocturn

No hi pot haver cap activitat pastoral presencial, des de les 10 del vespre fins a les 6 del matí.

3. Aforament dels temples pels actes religiosos

Actualment és del 30%.

4. Catequesi i altres activitats pastorals

Tret de les celebracions litúrgiques, queden suspeses les activitats presencials durant 15 dies. Segons les possibilitats,

cada parròquia mantindrà els contactes amb les famílies.

5. Assistència als cementiris

Allà on sigui costum es podrà fer una pregària al cementiri, seguint la normativa de l'autoritat competent de cada lloc.

6. Serveis de la Cúria diocesana

Els serveis de la Cúria continuen disponibles amb atenció telemàtica. Per a qualsevol necessitat podeu adreçar-vos a la Secretaria general, al telèfon 93 632 76 30 o a l'e-mail: secretaria@bisbatsantfeliu.cat

7. En el cas que algun prevere o diaca hagi de fer una sortida d'urgència per raó de l'exercici del seu ministeri durant la nit o bé amb motiu del tancament perimetral del municipi

Caldrà portar complimentat el document: Certificat autoresponsable de desplaçament per la crisi sanitària causada per la Covid-19, que ha emès la Generalitat de Catalunya, i la fotocòpia del nomenament corresponent o el carnet expedit per la Secretaria general. Aquesta, si és necessari, podrà emetre un certificat personal.

Documentació adjunta:

- Certificat autoresponsable de desplaçament per la crisi sanitària causada per la Covid-19. <https://certificatdes.confinapp.cat/#/>
- Mesures aplicables a tot Catalunya per contenir la pandèmia
- <https://canalsalut.gencat.cat/ca/salut-a-z/c/coronavirus-2019-ncov/ciutadania/mesures-per-contenir-els-brots/mesures-per-contenir-els-brots-aplicables-a-tot-catalunya/#bloc2>
- Infografia: Noves mesures per aturar l'increment de casos de Covid-19 a Catalunya (Adjunt al correu).

Comunicat als treballadors i treballadores de la Cúria diocesana

Sant Feliu de Llobregat, 30-10-2020

Benvolguts/des,

Heu rebut un comunicat del Bisbat davant les noves mesures de contenció de Covid-19, atenent l'estat d'alarma que el Govern espanyol va aprovar el diumenge 25 d'octubre i a la resolució SLT/2700/2020, de la Generalitat, de 29 d'octubre sobre les mesures aplicables a tot Catalunya per la qual es prorroguen i es modifiquen les mesures en matèria de salut pública, amb la durada prevista de 15 dies.

En el punt 6è del comunicat, es diu: "Els serveis de la Cúria continuen disponibles amb atenció telemàtica". Aquesta referència està en sintonia al comunicat que us vaig fer el passat 16 d'octubre de 2020:

Atenent les recomanacions de les autoritats sanitàries pel que fa a la mobilitat de la gent, i havent parlat amb el delegat dels treballadors, us informo que, a partir de dijous 19 d'octubre de 2020 i mentre duri la resolució sanitària de data 15 d'octubre de 2020, RESOLUCIÓ SLT/2546/2020, enviem un comunicat a les parròquies indicant que les gestions es facin telemàticament i per les que s'hagin de fer presencialment, es demani cita prèvia.

Durant aquest temps també, aquells que vulgueu acollir-se al teletreball, m'ho podeu comunicar personalment per correu electrònic a secretariageneral@bisbatsantfeliu.cat.

Us recordo que la Casa de l'Església garanteix les mesures de prevenció i higiene establertes per les autoritats sanitàries, tal i com anem fent des del retorn al treball presencial després de l'estat d'alarma, el pas-

sat 2 de juny de 2020, i que són: gel hidroalcohòlic per a la higiene freqüent de mans i sabates; control de temperatura a l'entrada a l'edifici; distància física interpersonal de seguretat; mampares de seguretat; ús de mascareta quan no sigui possible mantenir la distància física interpersonal de seguretat; ventilació correcta i desinfecció dels espais de la Cúria; neteja i desinfecció de les superfícies; cartells informatius amb l'obligació de portar mascareta, distància de seguretat i els aforaments de les diferents sales i auditori, etc. Resto a la vostra disposició per a qualsevol aclariment. Rebeu la meua cordial salutació.

Ara, degut a la nova resolució de la Generalitat, torno a informar-vos que durant aquests 15 dies, aquells que vulgueu acollir-vos al teletreball, m'ho feu saber per correu electrònic a secretarigeneral@bisbatsantfeliu.cat. I a aquells que us desplaçareu al lloc de feina, us recomano complimentar el Certificat autoresponsable de desplaçament per la crisi sanitària causada per la Covid-19 <https://certificat-des.confinapp.cat/#/>

Com sempre, resto a la vostra disposició.

*Joan-Pere Pulido Gutiérrez, pvre.
Secretari General i Moderador de la Cúria*

Memòria 2019-2020 del Secretariat diocesà d'Associacions i Fundacions

Introducció

La creació del Secretariat diocesà d'Associacions i Fundacions, va tenir lloc amb decret 01/16 de 3 de febrer de 2016, de l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat, com un servei per a la pastoral de la Diòcesi en la seva acció evangelitza-

dora. Aquest Secretariat es regeix per l'Estatut de la Cúria diocesana, així com pel reglament aprovat en el decret de creació.

Tasques del Secretariat

L'Església veu en l'existència al seu si d'associacions i fundacions amb finalitat eclesials un fet que demostra la fecunditat de l'Esperit Sant. Per això reconeix i afavoreix el dret d'associació dels seus fidels, siguin laics, consagrats o ministres ordenats. Aquestes entitats són realitats d'Església, i manifesten la gran pluralitat dels fruits de l'Esperit, alhora que conserven la unitat i comunió que les identifiquen com a obra del mateix Esperit.

El bisbe té com a missió pròpia vetllar perquè totes les realitats diocesanes conservin i promoguin el seu caràcter evangèlic i eclesial. També en el cas de les associacions de fidels i les fundacions, que demanen un tracte específic de caire jurídic. Això suposa diferents graus d'intervenció en el naixement i vida d'aquestes entitats, com ara la seva constitució o l'adquisició de personalitat jurídica, el seu seguiment segons el dret, etc.

Així, són tasques del Secretariat, des del punt de vista jurídic:

- En relació a les associacions privades: l'aprovació o revisió dels seus estatuts, el seu reconeixement oficial de pertinença a l'Església, l'adquisició de personalitat jurídica privada eclesial, etc.

- En relació a les associacions públiques i les fundacions: l'erecció, aprovació o modificació dels seus estatuts, l'adquisició de personalitat jurídica pública eclesial, etc.

- Per extensió, pertany al seu àmbit tot el que fa relació a les anomenades al Codi de Dret Canònic com a "Pies voluntats".

La tasca del Secretariat és estar al servei de totes les associacions i fundacions que formen part de la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, per tal d'assessorar-los en el compliment de les seves obligacions: presentació deis comptes anuals al bisbat, tràmits legals, així com a portar endavant la seva tasca i la finalitat que cadascuna té segons els propis estatuts.

Relació d'Associacions i Fundacions del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, agrupades per finalitats:

Culte:

Associació "Hijas de María de Sant Joan Despi"

Caritat:

Asociación Católica "Quiero Vivir", de Sant Vicenc deis Horts. (no està operativa).

Fundació Santa Magdalena, d'Esplugues de Llobregat.

Cultural:

Patronat Parroquial d'Esparreguera.

Associació Tocs i Campanes, de Sant Climent de Llobregat.

Associació Centre parroquial de Sant Pere de Ribes.

Cultural i conservació del patrimoni:

Associació Castell de Subirats, de Sant Sadurní d'Anoia.

Associació AMICRET "Amics del Retaule de Santa Maria de la Geltrú" de Vilanova i La Geltrú.

Fundació Laurentius, de Sant Feliu de Llobregat.

Devocions:

Associació Mare de Déu del Roser, de Vallbona d'Anoia.

Cofradía de Jesús Crucificado y Ntra. Sra. de los Dolores, del Prat de Llobregat.
Confraria del Santíssim i Dolcíssim Nom

de Jesús, de Monistrol de Montserrat. Germandat Ntra. Sra. de Fàtima de la Urb. Can Trabal, d'Olèrdola.

Cofradía del Santo Cristo, de Sant Esteve de Sesrovires

Hermandad Cofrade del Stmo. Cristo de la Salud y Ntra. Sra. de la Soledad, de Sant Vicenç dels Horts.

Hermandad Cristo de la Paz, de Castelldefels.

Hermandad del Santo Cristo de la Agonía y Ntra Sra. de los Dolores, de Sant Boi de Llobregat.

Hermandad Ntra. Sra. del Rocío de la Comarca del Garraf, de les Roquetes de Sant Pere de Ribes.

Hermandad del Santo Cristo, de Gavà. (no està operativa)

Confraria de Santa Apol·lònia, d'Esplugues de Llobregat.

Evangelització i Educació:

Fundació Clarisses de la Divina Providència, de Vilanova i la Geltrú.

Fundació Pia Autònoma Santa Maria de Lavern, de Subirats.

Fundació Educació Catòlica, de la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat.

Fundació Bon Salvador, de Sant Feliu de Llobregat

Total: 24 Associacions i Fundacions

Activitats del secretariat:

Durant el curs passat, del mes de setembre 2019 al juliol 2020, hem tingut els contactes amb la majoria de les entitats, tant per la renovació d'estatus, canvi del president o membres de la junta directiva, com per la presentació deis comptes anuals al bisbat.

Durant aquest any s'han enviat les següents cartes de notificació:

- El 14 de setembre de 2019, per tal d'informar-los de la II Trobada d'Associacions i Fundacions de la diòcesi, programada pel dia 26 d'octubre al bisbat.

- El 31 de gener de 2020, per recordar-los la presentació dels comptes anuals, la Memòria econòmica i d'activitats del 2019 i el pressupost per l'any 2020, abans del 30 d'abril.

- El 4 de setembre de 2020, carta certificada amb justificant de recepció, a les dues entitats que no han enviat els comptes anuals per recordar-los el compliment de la normativa en aquest aspecte.

Comptes anuals

S'ha aconseguit que la gran majoria d'Associacions i Fundacions presentin els comptes anuals; sols dues entitats no els han presentat, i no hem pogut contactar amb ells; els hem enviat una carta certificada amb justificant de recepció requerint els comptes, i a altres dues entitats que no estan operatives.

Actualment utilitzen el programa de comptabilitat del Bisbat quatre Associacions i Fundacions a les quals es dona el suport i assessorament que precisen.

II Trobada d'Associacions i Fundacions el 26.10.2019

El dissabte dia 26 d'octubre a les 10:30 h es va celebrar la II Trobada amb les Associacions i Fundacions que pertanyen al bisbat de Sant Feliu de Llobregat.

Aquest any es va programar la conferència de la Dra. Araceli Martínez González, de l'oficina de Transparència de l'arquebisbat de Barcelona i membre del Tribunal eclesiàstic, amb el tema de formació: "Normativa de les Associacions i Fundacions canòniques: transparència i actualització", de la qual adjuntem un esquema. Després

d'una pausa i una taula rodona amb els representants de les Associacions i Fundacions, es va fer una conferència col·loqui sobre la Llei de Protecció de dades a càrrec del Delegat de protecció de dades del bisbat Mn. Rafael Sánchez DP. Tot seguit es van donar informacions diverses i es va concloure la trobada amb una pregària final.

Aquest curs, i degut a la pandèmia pel Covid-19, no s'ha programat la trobada amb les Associacions i Fundacions.

En tramitació:

En aquests moments som a l'inici dels tràmits per erigir una fundació, pertanyent a la parròquia de Sant Pere de Castellet, promoguda per Mn. Valentí Alonso, rector. Estem pendents de rebre'n la carta de petició i els estatuts.

Objectius:

Continuar amb l'objectiu de servei, de relació fluida i cordial amb les diferents Associacions i Fundacions.

Procurar que les entitats tinguin la percepció que el Secretariat estar al seu servei per resoldre els dubtes que en l'àmbit legal puguin tenir i ajudar-los a complir en els seus fins en comunió amb l'església diocesana.

*Sant Feliu de Llobregat, 25-9-2020
Mn. Genís Sans DP
Director*

Conferència de la Dra. Araceli Martínez González sobre Normativa de les associacions i fundacions canòniques. Transparència i actualització

Bisbat de Sant Feliu, 26-10-2019

1- Associacions¹ de fidels (cc. 298-329)

- Amb personalitat jurídica (c. 115): subjectes amb drets i deures.

- Sense personalitat jurídica: els seus membres poden adquirir i posseir béns com a co-possessors (c. 310). Eclesials i sotmeses a la vigilància del Bisbe diocesà (c. 394,1).

- Públiques:

Promogudes per l'autoritat eclesiàstica (c. 301,1), constituïdes amb personalitat jurídica pública en ser erigides.

Finalitat de bé públic: transmetre la doctrina cristiana en nom de l'Església, promoure el culte públic o perseguir finalitats reservades a l'autoritat eclesiàstica (cc. 116 i 301,1).

Béns eclesiàstics (c. 1257,1), control estricte sobre la seva administració.

Control immediat i estret de la Jerarquia, d'alta direcció (c. 315).

Consiliari, capellà o assistent eclesiàstic (cc. 317,1 i 318,2).

- Privades:

Major iniciativa dels fidels, aprovació dels seus estatuts, i concessió de personalitat jurídica privada (c. 116,2 i 322,1).

No actuen en nom de l'Església. Promouen obres de pietat, devoció, apostolat i caritat (c. 114, 2).

-Els seus béns no són eclesiàstics. Regulació en estatuts (c. 1257,2).

Notable autonomia (c. 321), encara que l'autoritat exerceix vigilància sobre elles (c. 323,2).

Consiliari optatiu (c. 324,2). Altament recomanable.

- Naturalesa privada o pública de Confraries i Germandats.

Controvèrsia. Poden ser públiques o privades. En molts casos, enlloc del concepte "culte", s'aplica el criteri de la promoció de la pietat/devoció: que inclou la promoció i organització de romeries, processons, etc.

- Estatuts i Reglament de Règim intern.

Convé que els estatuts es limitin al contingut mínim exigit per dret (cc. 94 i 304), sense incloure detalls que poden ser regulats en el Reglament de Règim intern (cc. 95 i 309), el qual és més fàcilment modificable, ja que no necessita l'aprovació del bisbe diocesà. Continguts a remarcar en els estatuts:

-“Facultats del bisbe diocesà” varien segons l'entitat sigui pública o privada, i segons les peculiaritats de l'entitat.

Convé especificar qui pot ser membre: fidel catòlic. Requisits per a ser soci en les públiques (c. 316).

Eleccions: normativa general (164-179) i c. 119, orientatiu. Vot secret i lliure (c. 172).

Les Confraries i Germandats que es vinculen jurídicament amb la Germandat Matriu han de tenir en compte la seva normativa d'origen, la qual ha de ser coherent amb els estatuts diocesans.

- Fundacions pies

- Fundacions pies autònomes (cc. 115,3 i 1303 § 1, 1er): poden tenir personalitat jurídica privada o pública.

- Fundacions Pies no autònomes (c. 1303,1): no tenen personalitat jurídica.

- Béns eclesiàstics

Són els béns de totes les persones jurídiques públiques, associacions o fundacions. Regulats en el Llibre V del Codi de Dret Canònic, tenen limitacions per a l'alienació

de béns (cc. 1291-1295) ²: es necessita llicència del bisbe diocesà quan els béns alienats formen part del patrimoni estable i el seu valor superi la quantitat establerta per la Conferència Episcopal Espanyola³.

- Registre d'entitats religioses del ministeri de justícia (RER)

L'any 2015 es va modificar el sistema jurídic vigent que regulava la personalitat jurídica i activitat registral de les confessions religioses a Espanya⁴, no tan sols la catòlica.

Les entitats que han obtingut personalitat jurídica canònica, cal que mitjançant la inscripció en el RER adquireixin personalitat jurídica civil (NIF propi) ⁵. Degudament inscrites al RER, des del vessant fiscal, tenen els mateixos drets i deures que les civils. No és convenient que les entitats tinguin un doble estatut: civil i canònic⁶.

- Actuacions de les entitats en el RER (algunes orientacions):

Inscripció: el termini per resoldre la inscripció des de la seva constitució és de sis mesos. Necessitat d'acreditar la inscripció per a qualsevol tipus d'actuació en l'àmbit civil: obertura de comptes bancaris, adquisició o alienament de béns, declaració de donatius a efectes de deduccions fiscals, i acolliment al règim fiscal d'entitats sense ànim de lucre.

Modificacions estatutàries: termini de 3 mesos: domicili social, etc. Per tal que els acords presos tinguin efectes civils (compravenda, donació, llegat, etc.), han de ser conformes a allò establert en els Estatuts que constin en el RER.

Representant legal i/o òrgans de govern: termini de 3 mesos. En molts casos es comença a requerir la inscripció del representant legal de l'Associació per a poder constar com autoritzat en els comptes

bancaris oberts a nom de la mateixa associació. En el cas que el representant legal sortint no coincideixi amb el representant legal que està inscrit en el RER (per manca d'actualització registral), ha de signar també la persona registrada en el RER! Si aquest no pot o no vol signar, ha de constar diligència amb el motiu pel qual no signa (defunció, parador desconegut, negació a signar, etc.).

Dissolució: termini de tres mesos. També s'ha de comunicar al Registre d'Entitats Religioses de la Conferència Episcopal Espanyola, a través del bisbat. En el cas que la dissolució s'hagi esdevingut per sentència judicial ferma, s'ha d'aportar el testimoni de la resolució judicial per la qual s'ha dictat la dissolució de l'Associació. La cancel·lació de la inscripció només pot produir-se a petició dels representants legals o en compliment d'una sentència judicial ferma.

Adhesió a una federació i cancel·lació d'adhesió.

- Algunes notes sobre els procediments:

Cal una Diligència de la Conferència Episcopal Espanyola en les noves inscripcions.

Esgotat el termini, s'ha de reiterar la modificació pels òrgans competents de l'entitat, i presentar la sol·licitud dins el termini des de l'adopció del nou acord, però en la pràctica, s'accepta la validesa de la certificació del bisbat sobre la vigència de l'acord.

La documentació s'ha d'elevat davant Notari a escriptura pública. S'ha d'enviar telemàticament amb signatura electrònica (es recomana a través de la Notaria que ha elevat a pública la documentació) o per correu postal (còpia compulsada o còpia autèntica).

El silenci administratiu s'entén que és positiu. Si no s'obté resposta s'entén estimada la sol·licitud.

- Transparència (notes generals)⁷

- El bisbat exerceix el rol de Protectorat de totes les entitats canòniques, paper assimilat al que realitza el Protectorat per a les entitats civils.

En associacions públiques és obligatori retre comptes anualment (c. 319). El bisbat ha de tenir un coneixement general de l'actuació realitzada. No és una auditoria.

En associacions privades, es regula en els estatuts. Si bé és altament recomanable la rendició anual de comptes, i obligatòria si són associacions que s'acullen als beneficis fiscals de les entitats no lucratives. Estan sota la vigilància de l'autoritat eclesiàstica també des del punt de vista econòmic-patrimonial (c. 305), la qual podrà sol·licitar informació a l'Associació sobre la seva activitat.

En Fundacions pies autònomes és convenient la presentació dels comptes anuals, juntament amb l'informe d'una auditoria externa.

El bisbat ha d'emetre document acreditatiu de la rendició de comptes.

El bisbat ha de conèixer i aprovar el pla d'actuació de l'entitat.

Les fundacions no autònomes i les associacions sense personalitat jurídica no tenen obligació de rendir comptes al bisbat.

- Llei catalana de Transparència⁸: pre-tén controlar les entitats públiques, privades o de qualsevol mena que siguin receptors, usuaris i gestors de diners d'origen públic. Estan sota aquesta Llei les entitats que rebin subvencions i/o ajudes de més de 100.000 euros l'any, o quan el 40% dels ingressos procedeixin d'ajuts o subven-

cions públiques (sempre que superin els 5000 euros).

NOTES

1. Llei de transparència, accessos a la informació i bon govern, 19/2014, de 29 de desembre. Fou promulgada anteriorment la Llei espanyola de transparència, accés a la informació i bon govern, 19/13, de 9 de desembre.
2. De dret diocesà.
3. Article 14,2 del Decret General de la Conferència Episcopal Espanyola (cf. BOCEE 1, 1984, 103), modificat per la LXXXV11 Assemblea Plenària, de 20 a 24 de novembre de 2006.
4. Actualment el límit màxim és de 1.500.000 euros i el límit mínim 150.000 euros. Els arrendaments són assimilats a les alienacions.
5. Real Decret 594/2015, de 3 de juliol; i Resolució de 3 de desembre de 2015, de la Direcció General de Cooperació Jurídica Internacional i Relaciones amb les Confessions, sobre inscripció d'entitats catòliques en el Registre d'Entitats Religioses.
6. Acord sobre Assumptes Jurídics entre la Santa Seu i l'Estat Espanyol. 3 de gener de 1979, art. 1.
7. XLIV Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola, 24 de abril de 1986.
8. Orientacions basades en el "Reglamento de rendición de cuentas para las entidades inscritas en el Registro de Entidades religiosas de ámbito nacional", CV11I Asamblea Plenària. de 21-25 de novembre de 2016.
9. Llei de transparència, accessos a la informació i bon govern, 19/2014, de 29 de desembre. Fou promulgada an-

teriorment la Llei espanyola de transparència, accés a la informació i bon govern, 19/13, de 9 de desembre.

Convocatòria per a la reunió de delegats

Sant Feliu de Llobregat, 16-9-2020

Benvolguts/des.

Rep una cordial salutació i, en nom del bisbe Agustí, et convoco a la reunió de delegats d'inici de curs, del dia 1 d'octubre de 2020, de 16:30 a 18.30 h, a la Casa de l'Església.

Convindrà que, aquells que no ho heu fet, porteu la memòria de la delegació del curs 2019-2020, així com el calendari de la delegació que anirem penjant en l'agenda diocesana del Web <https://bisbatsantfeliu.cat/agenda-bisbat-sant-feliu-de-llobregat/>

També, com ja hem comentat en altres reunions, si el delegat no pogués assistir-hi, convindria que un representant de l'equip de la Delegació el substituïessi.

La reunió tindrà el següent

Ordre del dia

- Pregària.
 - Salutació del bisbe Agustí.
 - Lectura de l'acta de la darrera reunió del 2 de juliol de 2020, revisió d'acords i aprovació.
 - Objectiu diocesà: continuïtat de l'objectiu "Créixer".
 - Protocol de seguretat sanitària a la Casa de l'Església.
 - Espais de les delegacions al Web i calendari diocesà.
 - Altres informacions.
 - Torn obert de paraules.
- Resto a la teva disposició.

*Joan Pere Pulido Gutiérrez, Pvre.
Secretari general i canceller*

Vida Diocesana

CRÒNICA DIOCESANA

SETEMBRE

2-4 de setembre. Trobada d'inici de curs dels seminaristes de Sant Feliu de Llobregat i Barcelona a Tartera.

5 de setembre. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

8 de setembre. Reunió del Consell diocesà d'Assumptes econòmics, a la Casa de l'Església.

9 de setembre. Reunió del Col·legi de consultors, a la Casa de l'Església.

10 de setembre. El bisbe Agustí i el delegat per a la formació dels seminaristes de Sant Feliu de Llobregat, assisteixen als actes d'inauguració de curs del Seminari Conciliar de Barcelona. Enguany han entrat dues noves vocacions de la Diòcesi, de les poblacions de Vilafranca del Penedès i Sant Boi de Llobregat, amb un total de nou seminaristes que continuen residint i formant-se en el Seminari de Barcelona.

12 de setembre. Aniversari de l'inici del ministeri episcopal del bisbe Agustí a la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat.

El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la parròquia de Santa Maria de Piera en la presa de possessió del nou rector, Mn. Carles Muñiz Pérez. En la mateixa celebració, també pren possessió com a rector de les Parròquies de: Sant Pere dels Hostalets de Pierola, Sant Bartomeu de Vallbona d'Anoia, Sant Salvador de Cabrera d'Anoia, Sant Pere de Màger i Santa Maria de la Llacuna. El Vicari episcopal de la Vicaria del Llobregat confereix el sagrament de la confirmació en la parròquia de Sant Josep Obrer, de Sant Boi de Llobregat.

13 de setembre. Col·lecta pels Sants Llocs. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la Parròquia de Sant Joan de Viladecans en la celebració del 75è aniversari de la seva reconstrucció. El 8 de setembre de 1945, el bisbe Gregorio Modrego Casaus, va presidir la missa de benedicció solemne del nou temple parroquial.

14 de setembre. El bisbe Agustí participa en la reunió telemàtica dels bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense.

15 de setembre. Reunió extraordinària del Consell episcopal, a la Casa de l'Església. Reunió de rectors i formadors dels Seminaris de Catalunya, Seminari Conciliar de Barcelona.

Reunió de delegats de Pastoral vocacional de les diòcesis de Catalunya, Seminari Conciliar de Barcelona.

Reunió de coordinadors del Moviment de Vida Creixent, a la casa de l'Església.

16 de setembre. Reunió de l'equip de la Delegació diocesana de Pastoral sacramental i litúrgia, a la Casa de l'Església.

18 de setembre. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

19 de setembre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la parròquia de Santa Eulàlia d'Esparreguera en la presa de possessió del nou rector, Mn. Ramon M. Bosch Vendrell.

20 de setembre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la parròquia de Sant Esteve d'Ordal en la presa de possessió del nou rector, Mn. Joan Ramon Bullit Guasch. En la mateixa celebració, pren possessió com a rector de les Parròquies de Sant Pau, de Sant Pau d'Ordal (Subirats) i Sant Pere d'Avinyó, de Cantallops (Avinyonet del Penedès).

El vicari episcopal, Mn. Joan Peñafiel, presideix l'Eucaristia a la parròquia de Sant Pere de Monistrol de Montserrat en la presa de possessió del nou rector, Mn. Ramon M. Bosch Vendrell.

23 de setembre. El bisbe Agustí es reuneix amb el Secretariat del Consell pastoral diocesà per a preparar la reunió programada pel dia 17 d'octubre de 2020. Finalment es decideix ajornar-la, degut a les circumstàncies sanitàries de la pandèmia, demanant als consellers una resposta per escrit a la qüestió del bisbe.

24 de setembre. Festa de la Mare de Déu de la Mercè, Patrona de la Província Eclesiàstica de Barcelona.

El bisbe Agustí concelebra en l'Eucaristia presidida pel Cardenal Arquebisbe de Barcelona, a la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè.

25 de setembre. Reunió del Consell episcopal a la Casa de l'Església.

26 de setembre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la Parròquia de Sant Pere de Gelida en la presa de possessió del nou rector, Mn. Jordi Tres Bosch. En la mateixa celebració, Mn. Jordi Tres Bosch, pren possessió com a rector de la Parròquia de Sant Miquel, de Castellví de Rosanes, i Sant Llorenç, de Sant Llorenç d'Hortons. El vicari episcopal, Mn. Pere Milà, presideix l'Eucaristia a la parròquia de Santa Magdalena del Pla del Penedès en la presa de possessió del nou rector, Mn. Joan Ramon Bullit.

Trobada telemàtica de professors de religió.

27 de setembre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues en la presa de possessió del nou rector Mn. Mario Pardo. En la mateixa celebració, Mn. Mario Pardo pren possessió de la parròquia de Sant Joan Baptista, d'Olesa de Bonesvalls.

30 de setembre. El bisbe Agustí presideix i intervé en l'Acte acadèmic commemoratiu de sant Jeroni de l'Ateneu Universitari Sant Pacià.

OCTUBRE

1 d'octubre. El bisbe Agustí presideix la reunió d'inici de curs de delegats, a la Casa de l'Església.

Reunió de l'equip de la Delegació de Pastoral vocacional, a la Casa de l'Església.

Reunió de l'equip de Pastoral del lleure de la Delegació de joventut, a la Casa de l'Església.

2 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia d'inici de curs de la Cúria diocesana, a la capella de la Casa de l'Església. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

3 d'octubre. Trobada telemàtica de la Delegació evangelització i apostolat seglar. Recés dels seminaristes de Sant Feliu de Llobregat i Barcelona. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació, a la Parròquia Sant Joan Baptista, de Sant Joan Despí.

7 d'octubre. Càritas diocesana. Trobada de responsables de territoris i programes, a la Casa de l'Església. El bisbe Agustí presideix la reunió d'arxiprestos d'inici de curs, a la Casa de l'Església.

5 d'octubre. El bisbe Agustí participa en els actes de la celebració dels 60 anys de Mans Unides a Montserrat. Recés dels seminaristes de Sant Feliu de Llobregat i Barcelona, al Noviciat de Pallejà.

8 d'octubre. El bisbe Agustí participa en la reunió de bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense, al Seminari Conciliar de Barcelona.

9 d'octubre. El bisbe Agustí concelebra en l'Eucaristia d'inici de curs de l'Ateneu Sant Pacià i en l'acte inaugural, al Seminari Conciliar de Barcelona.

10 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació. Parròquia de Santa Coloma de Cervelló.

11 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a Sant Baldiri. Sant Boi de Llobregat.

El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la catedral i confereix l'orde del diaconat als seminaristes Samuel Gutiérrez Aparcero i Xavier Montané Blázquez.

12 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia a la Catedral, en la festa de Sant Rarimi, compatró de la Catedral-Parròquia de Sant Llorenç.

15 d'octubre. El bisbe Agustí presideix la reunió del Consell presbiteral, a la casa de l'Església.

16 d'octubre. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

17 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i confereix el sagrament de la Confirmació. Parròquia Santa Maria de Castelldefels.

18 d'octubre. El bisbe Agustí presideix el funeral pel traspàs de Mn. Josep Cortada, que va morir el 21 d'abril a l'edat de 92 anys a la Residència Inglada Via, de Vilafranca del Penedès, en ple confinament.

22 d'octubre. Reunió de la delegació de Pastoral vocacional, a la Casa de l'Església.

Reunió de coordinadors arxiprestals de la Delegació de catequesi, a la Casa de l'Església.

El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i confereix el sagrament de la Confirmació. Parròquia Santa Maria Magdalena d'Esplugues de Llobregat.

23 d'octubre. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

24 d'octubre. Reunió de la Delegació de Família i Vida, a la Casa de l'Església.

El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a la Parròquia de Santa Maria de Sales, de Viladecans.

El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a la Parròquia de Santa Maria, de Capellades.

25 d'octubre. El bisbe Agustí presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació, a la Parròquia de Sant Vicenç Màrtir de Sant Vicenç dels Horts.

El vicari general, presideix l'Eucaristia a la parròquia de Sant Cosme i Sant Damià en la presa de possessió del nou rector, Mn. Rafael Maroto.

28 d'octubre. Reunió telemàtica de consells d'economia amb motiu de la Jornada de Germanor que se celebrarà diumenge 8 de novembre de 2020, amb el lema: *Som allò que tu ens ajudes a ser.*

29 d'octubre. El bisbe Agustí fa una visita a la Catedral seguint l'explicació de les obres de restauració.

El bisbe Agustí presideix la pregària vocacional organitzada per la Delegació de Pastoral vocacional, a la Capella de la Casa de l'Església.

30 d'octubre. Reunió del Consell episcopal, a la Casa de l'Església.

Organimes Diocesans

VICARIA DEL PENEDÈS-ANOIA- GARRAF

Nota dels arxiprestos del Penedès i Garraf, sobre la crisi econòmica

25-9-2020

El passat mes de juny els bisbes catalans van publicar una nota sobre la crisi industrial i laboral a Catalunya que començava dient: «Al sofriment personal i familiar que ens està provocant la pandèmia del Covid-19 s'hi ha afegit una nova crisi de gran importància social i econòmica, provocada pel tancament d'empreses i plantes de producció».

A les comarques del Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf), el tancament d'empreses s'està aguditzant aquestes darreres setmanes, un greu fet que s'afegeix a la caiguda espectacular del turisme a causa de la pandèmia, la crisi del petit comerç i també als problemes crònics que pateix la pagesia del Penedès, i que provoca una dramàtica pèrdua de llocs de treball i un gran dany social.

Com a mossens responsables de les comunitats cristianes d'aquest territori, volem fer arribar la nostra veu, que s'afegeix a la dels alcaldes de les nostres viles i pobles, per reclamar una atenció especial per part del govern català a l'afectació de la greu crisi sanitària i socioeconòmica

provocada pel coronavirus del Covid-19 a les nostres comarques.

Pensem que es fa necessari un pla específic amb els recursos econòmics per a la recuperació socioeconòmica del Penedès que prioritzi el foment de l'ocupació laboral en tots els municipis, així com també la millora de les inversions sanitàries i les infraestructures.

Demaneu que tothom, en la mesura de les seves responsabilitats, s'esforci per crear llocs de treball dignes i veritablement útils per a la societat en bé de les famílies de les nostres comarques. Ens animem a fer-ho les paraules del papa Francesc el passat dia 1 de maig, quan reclamava treball digne per a tothom i afirmava amb força: «Qualsevol injustícia que es comet contra un treballador és un abús a la dignitat humana».

Des de les parròquies, a través de les Càritas, a més de moltes altres accions, també ens comprometem a continuar portant a terme programes d'inserció laboral i economia social.

Desitgem que tots els agents socials treballin conjuntament per una represa que afavoreixi el conjunt de la societat del Penedès i el Garraf sense exclosos ni descartats per a caminar cap a una justa recuperació social i econòmica.

*Mn. Xavier Aymerich Miñarro,
Arxiprest de Vilafranca del Penedès
(bisbat de Sant Feliu de Llobregat)*

*Mn. Carles Catasús Pallerola, Arxiprest d'Anoia
(bisbat de Sant Feliu de Llobregat)*

*Mn. Josep Pausas Mas, Arxiprest del Garraf
(bisbat de Sant Feliu de Llobregat)*

*Mn. Norbert Miracle i Figuerola, Arxiprest del Baix
Penedès (arquebisbat de Tarragona)*

VICARIA JUDICIAL – TRIBUNAL ECLESIASTIC

Reglament del Tribunal Eclesiàstic del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Preàmbul

La potestat sacra que pertany al Bisbe diocesà de forma pròpia inclou les tres funcions eclesials que provenen del mateix Jesucrist Nostre Senyor: la funció d'ensenyar (Jesús Mestre), la funció de santificar (Jesús Sacerdot) i la funció de governar (Jesús Pastor i Rei). Els bisbes diocesans, successors dels Apòstols, gaudeixen d'aquesta potestat per a exercir-la en comunió amb el Bisbe de Roma, successor de sant Pere. A més, el Dret Canònic especifica que la funció de govern a l'Església se subdivideix en legislativa, executiva i judicial (c. 135 §1), i determina de quina manera ha de ser exercida cadascuna.

En concret, el c. 1420 preceptua que el Bisbe diocesà confii de manera habitual la seva potestat de govern en l'àmbit judicial al Tribunal Eclesiàstic, presidit pel Vicari judicial. Els Tribunals eclesíastics diocesans provenen remotament de l'*episcopalis audientia* de l'Edat antiga, en la qual els bisbes exercien de jutges en els litigis i conflictes eclesials, tot aplicant així l'originari precepte paulí (1Co 6, 1-8); amb el temps, els mateixos bisbes confiaren aquests processos a sacerdots experts en

Dret perquè, en nom seu, dictessin justícia. A través de les èpoques, aquests jutges eclesíastics han rebut diverses denominacions: oficials, auditors, provisors..., i actualment vicaris judicials.

Tant el Codi de Dret Canònic de 1917 (CIC17) com el vigent Codi de Dret Canònic promulgat en 1983 (CIC83) han procurat la regulació de la funció judicial dins l'Església. En efecte, la comunitat eclesial ha d'esforçar-se per ser ella mateixa model de societat justa, i per això l'administració de justícia és un aspecte primordial de l'atenció pastoral dels fidels.

Per tal que cada Tribunal Eclesiàstic exerceixi correctament i amb claredat la seva funció, és convenient que compti amb el seu Reglament propi, al qual es remeten diversos canons del Codi de Dret Canònic¹. Així doncs, tot donant compliment a la norma canònica, el present Reglament s'adreça principalment a detallar aspectes organitzatius del Tribunal Eclesiàstic de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat i, secundàriament, a concretar alguns aspectes processals en la línia del que disposen els canons del Codi de Dret Canònic, per tal de facilitar-ne la seva aplicació. Aquesta segona finalitat no pretén ser exhaustiva, però les normes suara recollides són així promulgades com a exercici de la competència legislativa del Bisbe diocesà sobre el seu Tribunal.

La Llei processal canònica bàsica es troba al Llibre VII del Codi de Dret Canònic, entre els cc. 1400 i 1739, que fou promulgat el 25 de gener de 1983. El Tribunal Eclesiàstic jutja en nom del bisbe tots els litigis que hagin de ser resolts en àmbit judicial, per la qual cosa no és un òrgan exclusivament dedicat als processos de declaració de nul·litat de matrimoni, i

això s'ha tingut en compte en la redacció del Reglament. Tanmateix, els processos matrimonials constitueixen la seva activitat més habitual, i així aquest Reglament sovint hi fa referència directa, tot aplicant l'última reforma del Codi en aquest àmbit, efectuada pel Motu proprio *Mitis iudex Dominus Iesus* (15 d'agost de 2015, *MIDI*) del papa Francesc.

Així mateix, moltes de les normes recollides en aquest Reglament deriven de la Instrucció *Dignitas Connubii*, de 15 de gener de 2005 (*DC*).

En tot cas, en la tramitació de processos sobre declaració de nul·litat de matrimoni cal observar la interpretació que de les normes processals fa el Tribunal de la Rota Romana².

FONS I ABREVIATURES

<i>AAS</i>	<i>Acta Apostolicae Sedis</i>
art.	article
arts.	articles
c.	cànon (del <i>CIC83</i>)
cc.	cànons (del <i>CIC83</i>)
<i>CIC17</i>	Codi de Dret Canònic de 1917
<i>CIC83</i>	Codi de Dret Canònic de 1983
<i>DC</i>	Instrucció <i>Dignitas Connubii</i> (25.I.2005)
<i>MIDI</i>	Motu proprio <i>Mitis iudex Dominus Iesus</i> (15.VIII.2015)
n.	número
nn.	números
p.	pàgina
pp.	pàgines

I. DE LA FUNCIÓ DE JUTJAR: EL TRIBUNAL ECLESIASTIC DIOCESÀ

Art. 1. §1. En virtut de la potestat sacra de govern que li és pròpia, el Bisbe dioce-

sà és el jutge nat de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat. Tanmateix, i d'acord amb la norma del Dret, el Bisbe diocesà confia la funció judicial habitual i estable al seu Tribunal Eclesiàstic³. En casos excepcionals i justificats, el Bisbe diocesà pot reservar-se la instrucció i/o decisió d'afers judicials, així com confiar-los a jutges concrets.

§2. El Vicari judicial de la diòcesi presideix el Tribunal tot actuant en nom del Bisbe diocesà i formant una unitat amb aquest, tant en l'àmbit judicial com en l'administratiu i disciplinar. Els Vicaris judicials adjunts també actuen en l'ordre de la justícia en nom de qui és cap de la diòcesi. Tots ells són nomenats pel Bisbe diocesà segons la norma del Dret, ordinàriament per triennis renovables.

§3. El Vicari judicial informarà periòdicament sobre l'estat i activitat del Tribunal al Bisbe diocesà, a qui correspon vigilar la recta administració de justícia; també informarà anualment al Suprem Tribunal de la Signatura Apostòlica, segons la norma vigent.

Art. 2. §1. El Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat es compon d'una única Sala, al front de la qual es troba com a President el Vicari judicial.

§2. Del Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat en formen part, a més, els Jutges diocesans, el Ministeri públic constituït pel Promotor de justícia i el Defensor del vincle, el Secretari i el Notari, tots ells nomenats pel Bisbe diocesà segons la norma del Dret.

Art. 3. Els Jutges diocesans i col·laboradors del Tribunal estan obligats a guardar secret d'ofici⁴. Igualment, es prohibeix als jutges i altres ministres acceptar regals de qualsevol tipus amb ocasió de les actuacions judicials⁵.

Art. 4. §1. Per a les causes en què es discuteix la nul·litat d'un matrimoni, s'ha de nomenar en la diòcesi un Defensor del vincle que, per ofici, ha de proposar i manifestar tot allò que es pugui adduir raonablement contra la nul·litat⁶.

§2. El Defensor del vincle pot desenvolupar al mateix temps la funció de Promotor de justícia, però no li és consentit exercir ambdós oficis en la mateixa causa⁷.

§3. Si el Defensor del vincle ha intervingut en una causa determinada, no pot després definir vàlidament com a jutge en la mateixa causa en una altra instància⁸.

§4. El Defensor del vincle no pot mai actuar a favor de la nul·litat del matrimoni; si en algun cas no té res a proposar o exposar raonablement contra la nul·litat del matrimoni, que se sotmeti a la justícia del Tribunal⁹.

Art. 5. La Secretaria, que actuarà sempre sota la direcció del Vicari judicial, té encomanades:

- a) La custòdia de l'Arxiu del Tribunal.
- b) L'organització del treball ordinari.
- c) La comunicació dels actes executius, les certificacions, l'atenció telefònica, la recepció de persones, les comunicacions per correu, les comunicacions electròniques, l'elaboració d'informes i estadístiques, l'adquisició i manteniment del material ofimàtic, i en general tots els actes de relació externa del Tribunal.

d) Així com la tramitació i custòdia de les fitxes i carpetes econòmiques dels litigants, el despatx de rebuts, i la relació material amb la Delegació d'economia de la diòcesi.

Art. 6. L'Assessoria jurídica és el servei que ofereix lliurement i gratuïtament el Tribunal a tots els fidels que vulguin obtenir informació sense compromís sobre com

exercir accions judicials davant la jurisdicció eclesiàstica, o sobre els drets processals i substantius que se'n derivin¹⁰. Podrà assessorar sobre com obtenir un advocat particular o d'ofici.

Art. 7. La seu del Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu, sota determinació del Bisbe diocesà, és a les dependències de la Casa de l'Església de Sant Feliu de Llobregat, al carrer Armenteres, 35.

Art. 8. L'horari del Tribunal és de dimarts a divendres de 9:00 a 14:00 h, tot seguint les directrius de la Cúria diocesana pel que fa a dies festius i període de vacances.

Art. 9. El Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat, com a Cúria de justícia de la diòcesi, depèn directament i exclusivament del Bisbe diocesà com a Moderador del mateix Tribunal¹¹, i el Tribunal gaudeix així de la necessària autonomia orgànica, funcional i econòmica. Tanmateix, i per tal de servir assenyadament el govern episcopal de la diòcesi, la Vicaria judicial coordinarà el seu funcionament amb les diverses seccions de la Cúria, especialment amb la Vicaria general, la Secretaria general del bisbat, la Delegació d'economia diocesana i Delegació de mitjans de comunicació social de la diòcesi.

Art. 10. Conforme a la resolució 140 del Concili Provincial Tarraconense (1995) que "referma l'ús del català com a llengua pròpia de l'Església a Catalunya", i l'art. 13, 4, de la Llei 1/1998, de 7 de gener, del Parlament de Catalunya sobre Política lingüística, les llengües d'ús del Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat són el català i el castellà; tots els fidels tenen dret a adreçar-se al Tribunal en qualsevol de les dues llengües, i que llurs declaracions siguin transcrites fidelment en la llen-

gua usada en declarar¹². El Tribunal usarà en cada procés la llengua triada per la part actora en iniciar-lo, llevat que hi hagi circumstàncies que aconsellin altrament. Si un Tribunal superior sol·licités la traducció d'actes redactades en qualsevol de les llengües d'ús¹³, aquesta traducció no podrà ser imputada a les parts.

II. DE LA DEFENSA I LA REPRESENTACIÓ

Art. 11. El Dret processal canònic atorga als fidels el dret de defensar-se per ells mateixos en totes les causes judicials¹⁴, però la mateixa norma confia al jutge que aquest pugui suggerir prudentment als litigants la conveniència de comptar amb assistència lletrada, i fins i tot pugui arribar a obligar-la per tal d'evitar la indefensió. Com sigui que, sobretot en les causes sobre l'estat de les persones i en les causes criminals, no convé que el mateix interessat assumeixi la seva pròpia defensa per la càrrega emocional i subjectiva que això comporta, és criteri general d'aquest Tribunal que les parts que actuen en judici comptin amb la defensa d'advocat, especialment en aquests processos.

Art. 12. La defensa de les parts i llur representació es regula d'acord amb el Dret canònic¹⁵. El Dret canònic no impedeix que aquestes dues funcions les pugui exercir la mateixa persona¹⁶, i és criteri d'aquest Tribunal que sigui així en la generalitat dels casos, llevat d'aquells en què, a criteri del jutge, es donin circumstàncies que aconsellin altrament i hom eviti el perill d'endarreriment de les notificacions o de manca de la immediatesa desitjable.

Art. 13. D'acord amb la norma del Dret¹⁷, el Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat compta amb un Elenc d'advocats

propi, aprovat pel Bisbe diocesà i gestionat pel Vicari judicial. Caldrà estar inscrit en aquest Elenc per a exercir l'ofici d'advocat davant el Tribunal, per a la qual cosa cada lletrat comptarà amb el seu número, que hom farà constar en signar l'escrit de demanda.

Art. 14. §1. A més dels Doctors i Llicenciats en Dret canònic, podran ser admesos a l'Elenc, aquells altres Doctors, Llicenciats o Graduats en Dret que, tot complint els requisits exigits al c. 1483, hagin cursat màsters o cursos d'especialització que siguin suficients per a justificar llur perícia en Dret canònic.

§2. La perícia de Dret canònic s'acreditarà per algun dels mitjans següents:

- a) Certificat d'haver superat els cursos d'Estudi Rotal del Tribunal de la Rota de la Nunciatura Apostòlica.
- b) Certificat d'haver superat el curs de formació en Dret canònic organitzat per algun del Col·legis d'advocats ubicats dins del territori de l'arxidiòcesi de Barcelona.
- c) Certificat d'un altre Tribunal Eclesiàstic acreditatiu de formar part del seu Elenc i d'haver portat causes canòniques davant del mateix Tribunal.
- d) Un altre títol equivalent.

Art. 15. El Tribunal Eclesiàstic podrà organitzar cursos d'especialització en Dret canònic, especialment en Dret matrimonial substantiu i processal, així com sessions d'actualització, per ell mateix o en col·laboració amb altres institucions de caràcter universitari o professional.

Art. 16. Perquè algú que no pertanyi a cap Elenc pugui ser admès com a lletrat en l'Elenc d'aquest Tribunal, haurà de presentar els següents documents:

- a) Sol·licitud adreçada al Bisbe diocesà per mitjà del Vicari judicial.

b) Certificació d'estar col·legiat en un Col·legi d'advocats.

c) Certificació que acrediti la seva perícia en Dret canònic.

d) Declaració jurada d'acceptar les normes que regeixen el procés canònic i les pròpies del Tribunal, i de procedir conforme a les mateixes normes en l'exercici de la seva funció.

e) Carta de presentació del rector propi o d'un prevere que conegui el sol·licitant.

Art. 17. Tots els lletrats que hagin de ser admesos a formar part de l'Elenc hauran de prestar jurament de respectar la doctrina de l'Església i d'observar fidelment les lleis canòniques.

Art. 18. Excepcionalment un lletrat pot ser admès a actuar *ad casum* en judici si, a criteri del Vicari judicial, es donen circumstàncies que ho aconsellen sense perill d'indefensió; però aquesta dispensa no pot tenir continuïtat habitual.

Art. 19. Tots els lletrats, advocats i procuradors, a més d'actuar sempre conforme a les prescripcions canòniques pel que fa a llurs obligacions i prohibicions, observaran igualment les normes deontològiques pròpies de llur professió, i les que es deriven de la doctrina i la moral catòliques. En concret:

a) Posaran tot l'interès i diligència perquè cada causa es tramiti segons dret i no es demori injustificadament; a aquest fi observaran totes les normes processals que directament els atenyen, des de l'escrit de demanda¹⁸, consignació de dipòsits, fins a la disposició de tota la prova i molt particularment la formulació dels interrogatoris¹⁹ i les qüestions per als perits²⁰, compliment de terminis al llarg de tot el procés²¹ i, per últim i molt particularment, després de comprovar la completa instruc-

ció de la causa²², avaluar el seu resultat en l'escrit de defensa²³; especialment en aquest escrit, però també en la demanda i la resta d'escrits de la causa, procuraran la concisió desitjable sense excedir-se en una extensió injustificada.

b) Els advocats i procuradors seran ben conscients de les diligències que no poden realitzar sense especial manament –com és ara renunciar a l'acció, la instància o actes judicials²⁴–, i asseguraran la validesa d'allò que insten, o bé procurant la presència del client a ratificar-se, o bé invitant-lo a estendre el manament especial o tenir per vàlid el ja formulat en la inicial escriptura de poders.

Art. 20. §1. En virtut del caràcter pastoral propi de la jurisdicció eclesiàstica, els advocats i procuradors seran conscients que el seu servei no només té un caràcter particular, sinó també eclesial, i per això evitaran qualsevol abús econòmic ni res que pugui semblar una mercantilització entorn dels processos canònics, tot això sense que obsti al principi de lliure contractació o les orientacions sobre honoraris que puguin emetre els Col·legis d'advocats.

§2. Amb motiu del mateix caràcter pastoral, els advocats i procuradors assumeixen igualment l'obligació de guardar secret, tant en tot allò que pogués afectar la fama de les persones com també en els detalls que poguessin donar peu a enemistats, malentesos, intrigues, etc.²⁵. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni aquest secret també inclourà la reserva i prudència envers el propi client, a qui no podran lliurar còpia de les actuacions processals, tot descartant que en resulti perjudicada la seva defensa²⁶; és prudent que els lletrats informin els seus

clients d'aquesta llur limitació abans d'iniciar un procés.

Art. 21. D'acord amb la norma canònica²⁷, el Vicari judicial jutjarà també els possibles conflictes entre un justiciable i el seu advocat sobre els honoraris a satisfer, en el marc de l'equitat i les normes deontològiques i orientacions dels Col·legis d'advocats.

Art. 22. §1. Els lletrats o procuradors que exigissin o rebessin honoraris en les causes d'ofici, seran sancionats, segons la seva gravetat, amb suspensió temporal, almenys d'un any, o eliminació de l'Elenc. En qualsevol cas, hauran de retornar les quantitats percebudes. En cas de reincidència, podran ser expulsats de l'Elenc.

§2. Els qui pactessin emoluments excessius contra allò determinat en l'art. 17 §1 d'aquest Reglament, seran sancionats conforme al que disposa el c. 1488.

§3. Els qui sostraguessin causes als Tribunals competents o atribuïssin competència a Tribunals incompetents mitjançant documents o proves falses, seran sancionats amb suspensió temporal almenys d'un any; en cas de reincidència, podran ser expulsats de l'Elenc.

§4. Els qui, contra el que estableix l'art. 22 §2, fessin ús de documents o d'actes d'un procés canònic davant la jurisdicció civil o per a altres fins, o violessin el caràcter reservat o, en el seu cas, el secret del procés canònic, o hi col·laboressin, seran sancionats amb suspensió temporal almenys d'un any, o fins i tot podran ser eliminats de l'Elenc segons la gravetat del cas, i en tot cas estaran obligats a reparar el dany causat a la part o a un tercer²⁸.

§5. Els lletrats o procuradors que fossin notòriament negligents en el compliment del seu ofici i, prèviament amonestats,

persistissin en la seva conducta, seran sancionats amb suspensió temporal almenys d'un any, i en cas de reincidència podran ser eliminats de l'Elenc.

§6. Els lletrats o procuradors que al llarg del procés mostressin una conducta deficient, o actuessin amb negligència, o introduïssin pràctiques dilatòries, o faltessin al respecte i obediència deguts al Tribunal o a les persones que intervinguin en el procés, seran sancionats, tenint en compte la gravetat, amb advertència, expulsió del Tribunal, amonestació pública, suspensió temporal, o, sobretot en cas d'acusada reiteració, eliminació de l'Elenc del Tribunal.

§7. L'incompliment greu d'altres obligacions o prohibicions de lletrats de l'Elenc del Tribunal en l'exercici del seu càrrec podrà ser sancionat conforme al Dret canònic, sense excloure'n l'expulsió de l'Elenc, si la gravetat de la falta així ho exigeix.

III. DE LA TRAMITACIÓ DE LES CAUSES

Art. 23. §1. L'escrit de demanda a què es refereix el c. 1502 serà presentat únicament al Registre de causes de la Secretaria del Tribunal, per tal que sigui admès a tràmit. Aquest escrit, a més dels requisits del c. 1504, haurà de ser signat per l'actor interessat i pel seu advocat, o només per aquest si és acompanyat de poders notariaus suficients.

§2. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, amb l'escrit de demanda cal acompanyar un certificat autèntic de la celebració del matrimoni, i si el cas ho requereix, el document sobre l'estat civil de les parts.

§3. L'escrit de demanda farà esment, a més, del telèfon i correu electrònic del

mateix advocat i de les dues parts en la mesura que siguin coneguts i altres circumstàncies especials no ho impedeixin; la part actora, a més de consignar sempre el seu domicili propi, podrà designar-ne un altre per a notificacions. Si la part actora desconeix el domicili de la part demandada, caldrà que indiqui les gestions que ha realitzat per a intentar esbrinar-lo, i aportarà –tant com sigui possible– algun altre domicili de possible localització (de familiars, lloc de feina...).

§4. L'escrit de demanda també haurà d'aclarir si hi ha possibilitat de reconciliació entre les parts, i oferir breument els motius en cas negatiu.

Art. 24. L'escrit de demanda justificarà adientment la competència del Tribunal, tant si es tracta del lloc dels fets o contracte com del domicili o quasi-domicili de la part demandada; en les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, caldrà justificar el fur del domicili o quasi-domicili de l'actor, si és el cas, amb la presentació de documentació suficient; el Vicari judicial i el Defensor del vincle jutjaran si són suficients les raons aportades per a apreciar el fur del Tribunal on s'hagi de recollir la major part de la prova.

Art. 25. §1. L'escrit de demanda cal que sigui breu, i exposarà concisament els fets principals en els quals es pretén fonamentar la petició. També cal exposar concisament els fonaments de Dret, sense necessitat d'aportar més que allò essencial. Les demandes d'extensió excessiva, o de contingut confús, podran ser retornades per a una nova redacció.

§2. L'escrit de demanda, i tots aquells altres dels quals calgui notificar l'altra part, es presentaran en original i una còpia.

§3. La demanda, així com la resta d'escrits que es presentin al Tribunal, seran impresos a una sola cara i amb marge esquerre suficient per al cosit del sumari.

Art. 26. Durant el procediment caldrà satisfer les taxes judicials vigents, llevat que pretengui litigar amb benefici de justícia gratuïta o reducció de taxes judicials, i en aquest cas caldrà que presenti la corresponent demanda incidental amb la documentació que permeti avaluar la seva situació econòmica (còpia de la designació d'advocat d'ofici, certificat de nòmina, extractes de comptes corrents, última declaració d'IRPF, informe del rector de la parròquia o d'un altre clergue...), segons l'art. 78 del present Reglament.

Art. 27. El Vicari judicial ha d'obtenir la ratificació de la part actora abans d'emetre el decret d'admissió; en el mateix acte, a més, podrà complementar breument alguns aspectes de la demanda, entre ells nomenar el Jutge instructor²⁹.

Art. 28. §1. Admesa a tràmit la demanda, cal tenir present que la notificació a la part demandada és un acte de la màxima importància processal per tal d'evitar qualsevol indicatiu de possible indefensió. Per als demandats residents a la Província Eclesiàstica *Barcinonense*, d'acord amb allò previst a l'art. 46 d'aquest Reglament, la notificació de la demanda i citació per a la seva contestació es remetrà per correu certificat amb avís de recepció.

§2. Si aquesta notificació resultés infructuosa perquè la persona demandada no recollís la comunicació, però tanmateix constés la correcció del seu domicili o quasi-domicili, el Tribunal podrà declarar-lo absent de judici i fixar l'objecte del procés, i repetirà la tramesa per correu ordinari tot atorgant a l'interessat un temps breu per a

presentar-se davant el Tribunal i rectificar aquesta postura processal.

§3. El demandat que rebutgi rebre la cèdula de citació, o que impedeixi que aquesta arribi a les seves mans, ha de tenir-se per legítimament citat³⁰.

§4. Si la notificació resultés infructuosa per error en el domicili o quasi-domicili del demandat, caldrà que la part actora rectifiqui aquest error en el termini més breu possible.

El Jutge instructor, a més, podrà dur a terme la investigació que cregui prudent per tal d'esbrinar la localització del demandat.

§5. Si la citació no fos legítimament notificada, són nuls els actes del procés, llevat que el litigant interessat comparegués de fet davant el Jutge abans de la conclusió de la causa³¹.

§6. El frau sobre el domicili o quasi-domicili del demandat comès per la part actora i no corregit abans de la decisió de la causa serà motiu de nul·litat de la sentència per indefensió segons allò previst als cc. 1593 §2 i 1620, 7è.

§7. Al demandat que se sotmet a la justícia del Tribunal se li han de notificar el decret amb el que s'estableix la fórmula del *dubium*, la nova demanda que pogués presentar-se en el transcurs de la causa, així com els nous fets que apareguessin durant la instrucció i que poguessin causar indefensió al demandat, el decret de publicació de les actes, així com la decisió o sentència definitiva.

§8. Al demandat absent de judici només se li comunicarà la decisió o sentència definitiva, en la mesura que això sigui possible.

Art. 29. La instància judicial caduca quan, sense que existeixi un impediment,

la part obligada a actuar no realitza cap acte processal durant tres mesos i ha estat legítimament apercebuda pel Tribunal, llevat que el Jutge instructor consideri que altres circumstàncies permetin l'aplicació del termini de sis mesos previst al c. 1520.

Art. 30. §1. Llevat que consideri necessària la intervenció de les parts, el Vicari judicial establirà d'ofici la litiscontestació amb la fixació del *dubium*, que determinarà amb claredat l'objecte del procés³². En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, el Vicari judicial dictarà el decret del *dubium* que ha d'establir clarament els capítols de nul·litat al·legats i a quin contraent afecten³³; en el mateix decret, el Vicari resoldrà –si s'escau– la sol·licitud de procés breu davant el Bisbe, i, consultada la Defensa del vincle, la concedirà si observa que es compleixen les condicions legals, és a dir, litisconsorci originari o sobrevingut, o almenys acció consentida expressament per l'altra part³⁴, i presència de prova certa i definitiva que no necessiti de posterior instrucció³⁵, i que no es donen altres circumstàncies que desaconsellen o impedeixen el procés breu.

§2. El decret que obre a prova el procés concedeix termini per tal de proposar els mitjans de prova; si intervenen en el procés, la pràctica o instrucció de la prova es proveeix després que el Promotor de justícia o el Defensor del vincle hagin examinat les proposicions de les parts.

Art. 31. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, cal proposar almenys els mitjans de prova següents: declaració judicial de la part actora; declaració judicial del demandat o demandada; testifical; pericial, si és el cas³⁶.

Art. 32. §1. La prova documental pot aportar-se amb la demanda o posterior-

ment amb la proposició de prova, però en aquest darrer supòsit cal vetllar que la presentació tardana de documents importants no provoqui indefensió a un demandat remès a la justícia del Tribunal; els documents poden ser presentats directament pels interessats³⁷, o bé sol·licitar-ne la seva obtenció d'ofici.

Documents d'interès poden ser: informes mèdics o psicològics, conveni regulador de separació, sentències civils de separació i divorci, correspondència...

§ 2. Com que el Tribunal Eclesiàstic no té la consideració d'autoritat judicial a l'Estat espanyol, tampoc no té potestat per a exigir el lliurament de documents públics o privats, i tot això sense obstar la normativa legal sobre protecció de dades. Per aquests motius, per tal de facilitar el procediment i mentre sigui possible, la part interessada ha d'aportar tots els documents que desitgi usar en el procés, especialment els certificats mèdics que pressuposen l'aixecament del secret professional que obliga els qui han d'emetre'ls.

Art. 33. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, és oportú proposar com a prova testifical entre quatre i set testimonis: les que sobrepassin aquest nombre seran objecte d'aranzel especial per prova extraordinària. Poden ser testimonis els familiars, amics i tots aquells que hagin conegut els fets directament, o almenys *tempore non suspecto*; també poden proposar-se testimonis de credibilitat.

Art. 34. El Dret canònic prohibeix greument donar a conèixer als testimonis les preguntes de llur interrogatori, així com preparar-los prèviament³⁸.

Art. 35. Els testimonis són citats pel Tribunal a través del lletrat³⁹; el llistat de testimonis que proposin les parts haurà

d'especificar la relació personal de cada testimoni amb les parts, així com la seva adreça postal completa, telèfon de contacte i adreça de correu electrònic.

Art. 36. Mentre es tracten les causes davant el Tribunal, solament han de ser presents a la Sala aquells que la llei o el Jutge determinin que són necessaris per a realitzar el procés⁴⁰. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, poden estar presents als interrogatoris de part i de testimonis els lletrats de les parts, el Defensor del vincle i, si s'escau, el Promotor de justícia; amb el consentiment dels interessats i l'autorització del Jutge instructor, poden ser admesos excepcionalment altres lletrats o juristes que es comprometin fermament a guardar-ne secret.

Art. 37. L'examen de les parts i dels testimonis correspon al Jutge instructor o a un seu delegat o auditor; per tant, si les parts, el Promotor de justícia, el Defensor del vincle, o els advocats que assisteixen a l'interrogatori, volen formular altres preguntes al testimoni, no poden fer-les-hi directament, sinó que han de proposar-les al Jutge o a qui el substitueix, perquè sigui ell qui les hi formulï⁴¹.

Art. 38. El demandat remès a la justícia del Tribunal, en el moment de la seva declaració judicial, pot suggerir al Tribunal alguns testimonis perquè el Jutge instructor decideixi prudentment sobre llur citació d'ofici.

Art. 39. Amb la proposició de prova cal aportar els formularis de preguntes per a ambdues parts i per a tots els testimonis. Caldrà que siguin ben complets, de forma que cada testimoni expressi tot el que sap sobre cada cas, però sense un nombre excessiu de preguntes. Els interrogatoris que hagin d'instruir-se per exhort o cartes ro-

gatòries a Tribunals de països estrangers inclouran la corresponent traducció a la llengua del lloc.

Art. 40. §1. Les preguntes no poden ser suggestives, capcioses, fal·laces, ofensives o que abastin diverses qüestions alhora⁴²; no poden contenir en elles mateixes la resposta d'allò que és objecte d'investigació (llevat que explícitament s'esmentin dos disjuntius, per exemple), ni s'admet la fórmula "confessi ser cert...". Les preguntes evitaran també els termes excessivament tècnics (llevat que el testimoni sigui un perit en la matèria), i es redactaran de forma breu i entenedora, en estil planer, i mentre sigui possible s'ajustaran al clàssic esquema: *quis, quid, ubi, per quos, quoties, cur, quomodo, quando* (qui? què? on? per testimoni de qui? quants cops? per què? de quina forma o en quines circumstàncies? quan?)

§2. El Jutge instructor rebutjarà qüestionaris que puguin resultar excessivament extensos, ofensius, improcedents, desconsiderats, difamatoris o contraris a la moral o a la causa.

§3. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, és convenient planificar la formulació dels qüestionaris en ordre cronològic, tot seguint la trajectòria vital de les persones, per tal d'evitar confusions i repeticions, tot començant per l'ambient familiar, desenvolupament d'infància i joventut, prometatge, noces, convivència marital, etc.

Art. 41. Conforme al cc. 1559 i 1677, els advocats de les parts poden ser presents en els interrogatoris, però només ells en persona gaudeixen d'aquest dret; per tal de presentar un substitut caldrà obtenir prèviament i per escrit poders del client, i el consentiment del Jutge instructor.

Art. 42. La prova pericial se sol·licita amb la resta dels mitjans de prova, però es pot proveir en finalitzar la instrucció dels altres mitjans. En els processos de declaració de nul·litat de matrimoni, les causes relatives al c. 1095 exigeixen la realització de prova pericial psiquiàtrica o psicològica⁴³; si no es demana altrament, les qüestions sobre les quals el perit haurà d'informar seran les previstes genèricament pel Dret⁴⁴.

Art. 43. Per acord dels Vicaris judicials de la Província Eclesiàstica *Barcinonense*, i per tal de facilitar i d'agilitzar la tramitació de les causes judicials, no es consideren necessaris els exhortos entre les tres diòcesis (arxidiòcesi de Barcelona i diòcesis de Sant Feliu de Llobregat i de Terrassa), i per tant s'autoritza la citació de tots aquells residents a la Província encara que no tinguin domicili o quasi-domicili a la pròpia diòcesi del Tribunal.

Art. 44 §1. D'acord amb el c. 1418, cal tramitar per exhort o carta rogatòria a la jurisdicció corresponent les notificacions d'actes processals, així com les declaracions judicials de parts i testimonis, de tots aquells que resideixin fora de la Província Eclesiàstica *Barcinonense*, llevat que els interessats es comprometin espontàniament a personar-se davant el nostre Tribunal segons llur comoditat; aquest compromís caldrà que el faci saber per escrit la part interessada en el moment oportú, i no pot ser exigit pel Tribunal.

§2. Els exhortos adreçats a d'altres jurisdiccions ho seran per correu ordinari o certificat, sense descartar fins i tot el correu electrònic o d'altres mitjans segurs, segons millor criteri del Jutge instructor.

Art. 45. El Jutge instructor, en el moment de publicació de les actuacions⁴⁵,

pot remetre'n per correu electrònic còpia als lletrats que ho sol·licitin.

Tanmateix, aquesta remissió no substitueix el dret a l'examen de les actes de què es tracta a l'article següent, i és responsabilitat dels lletrats adquirir la seguretat que han tingut coneixement complet o suficient de tot el contingut de les actuacions.

Art. 46. L'examen de les actuacions en el moment de llur publicació⁴⁶, especialment en els processos de declaració de nul·litat de matrimoni, s'ajustarà a les següents condicions:

a) Hom considerarà que els lletrats inscrits en l'Elenc del Tribunal estan sotmesos a l'obligació greu de guardar el secret sobre les actuacions del Tribunal, la qual cosa inclou no poder facilitar còpia de les actes a ningú, inclosos els seus representats i defensats, ni usar-les de cap manera fora de la jurisdicció canònica; els lletrats no inscrits a l'Elenc i altres interessats a qui el Jutge ho concedeixi, prestaran jurament o promesa en el mateix sentit.

b) L'examen de les actes ha de realitzar-se en la Secretaria del Tribunal, i està expressament prohibit la sortida del sumari, així com qualsevol còpia sense autorització de la mateixa Sala.

c) La Secretaria facilitarà còpia de les actes únicament als advocats que les sol·licitin, i aquests tenen la greu obligació de guardar secret i de no lliurar còpia, ni integral ni parcial, de les actes a tercers, incloses les parts.

d) La no acceptació d'aquestes condicions implicarà la pèrdua de la facultat d'examinar les actes.

e) Les faltes greus dels lletrats en aquesta matèria estan sotmeses a les sancions processals previstes per l'ordenament⁴⁷.

Art. 47. Per tal de preservar la intimitat de les parts i la confiança dels testimonis, i per a evitar perills d'enemistat i tergiversacions, els actes dels processos de declaració de nul·litat de matrimoni no seran mai manifestats a les parts directament, sinó a llurs advocats, tot guardant les regles de l'art. 52.

Art. 48. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, el demandat o demandada sotmès a la justícia del Tribunal serà notificat del decret de publicació, però no així els absents de judici o en domicili ignorat, llevat que el Jutge instructor ho consideri altrament.

El demandat sotmès a la justícia del Tribunal podrà sol·licitar l'accés a les actes, però no té dret a obtenir-ne còpia; en els processos de declaració de nul·litat de matrimoni, el Jutge instructor valorarà si pot permetre aquest accés o si l'ha de limitar a allò disposat a l'art. 50, tot vetllant per a evitar el perill d'indefensió.

Art. 49. Els escrits que presentin els lletrats, les parts, el Defensor del vincle o el Promotor de justícia recolliran els fets veritablement provats i significatius que es puguin subsumir en la norma canònica. S'evitaran acuradament les interpretacions esbiaixades o ofensives per a qualsevol dels intervinents en el procés o per a tercers, la disquisició acadèmica, el diletantisme i tot allò que allargui o obstaculitzi la celeritat processal. En aquests casos, el Jutge instructor tornarà l'escrit tot atorgant un termini breu perquè sigui corregit convenientment.

Art. 50. Pel que fa al procés més breu de declaració de nul·litat de matrimoni davant el Bisbe diocesà previst als cc. 1683-1687, si les circumstàncies no determinen altrament, actuarà de Jutge instructor el Vicari

judicial; actuaran com assessors del Bisbe el mateix Jutge instructor i un Jutge diocesà designat; així mateix, el Bisbe diocesà, rere la seva decisió, pot encomanar la redacció de la sentència al Vicari judicial.

Art. 51. Pel que fa al procés documental de declaració de nul·litat de matrimoni previst als cc. 1688-1690, si les circumstàncies no ho determinen altrament, actuarà de Jutge instructor el Vicari judicial o el Jutge diocesà que ell determini, que definirà la causa i signarà la sentència.

Art. 52. §1. Si la causa ha de ser decidida per Tribunal col·legial, la Secretaria lliurarà als Jutges diocesans el sumari complet del procés, llevat que les circumstàncies permetin la remissió d'una còpia electrònica; aquests hauran de redactar el seu vot en un termini màxim de deu dies, però si prudentment preveïessin que no poguessin complir aquest termini, ho comunicaran al Vicari judicial per tal de ser substituïts, si s'escau. Els vots caldrà lliurar-los per escrit i signats, amb el retorn del sumari, per tal que el President convoqui la sessió col·legial⁴⁸.

§2. Una vegada publicada la sentència, el Notari desarà en un sobre tancat el vots de cada causa, que seran custodiats fins a cinc anys a comptar des de la fermesa de la sentència.

Art. 53. Si una part ha declarat refusar de rebre qualsevol informació relativa a la causa, o també per tal d'evitar escàndol o altres mals justificats, el President del Tribunal pot decretar que sigui comunicada a dita part només la part dispositiva de la sentència, però tot evitant el perill d'indefensió.

Art. 54. §1. Els terminis per a presentar qualsevol recurs contra una sentència són sempre peremptoris i no es poden eximir ni perllongar de cap manera⁴⁹, llevat de la

prosecució de l'apel·lació davant el Tribunal superior per concessió judicial⁵⁰. Totes les parts, inclòs el Ministeri públic, resten sotmesos a la mateixa normativa.

§2. La sentència ferma serà executada d'ofici pel Vicari judicial, el qual ordenarà allò que sigui oportú per al seu compliment⁵¹. En les causes de declaració de nul·litat de matrimoni, l'execució de la sentència ferma consistirà a ordenar als rectors de les parròquies l'anotació marginal de la sentència en els corresponents llibres de matrimoni i de baptisme, i els rectors hauran de confirmar al Tribunal l'esmentada execució; la negligència greu en el compliment d'aquesta obligació podrà ser sancionada amb reprensió⁵², sense excloure altres responsabilitats que se'n poguessin derivar⁵³.

Art. 55. El Tribunal Eclesiàstic no facilitarà mai cap certificació del contingut de les actuacions processals, llevat de la sentència, i aquesta només als interessats i a qui legítimament en tingui dret.

Art. 56. Les parts poden obtenir la devolució dels documents originals aportats al procés quan aquest hagi finalitzat, però dins les actuacions se'n conservarà una còpia en substitució.

IV. DE LA SEGONA INSTÀNCIA

Art. 57. El Tribunal Eclesiàstic metropolità de l'arxidiòcesi de Barcelona és Tribunal ordinari de Segona instància per a les causes judicials conegudes en Primera instància pel Tribunal Eclesiàstic de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat.

V. DE L'ELENC DE PERITS PÚBLICS

Art. 58. Per a les causes en què el Dret preceptuï la provisió de prova pericial, o

també per a aquelles en què les parts sol·licitin pericial pública⁵⁴, el Tribunal mantindrà un Elenc de pèrits disponibles que seran designats pel Jutge instructor.

Art. 59. Els perits que hagin de formar part d'Elenc hauran de prestar jurament de prestar el seu servei amb diligència i professionalitat, d'acord amb la doctrina catòlica, en observança del Dret canònic, i també es comprometran a acceptar causes de reducció d'aranzels i de justícia gratuïta.

Art. 60. Els perits observaran estrictament les normes deontològiques, tant canòniques com civils⁵⁵, en especial el secret professional, i actuaran sempre amb el degut respecte i consideració a les persones implicades.

Art. 61. En ser designats per a cada causa, els perits adquireixen la seva relació professional amb el Tribunal, no amb els periciats; per aquest motiu, no poden informar ningú fora del Tribunal sobre cap aspecte de la seva perícia, ni poden rebre ni demanar cap altra remuneració o compensació econòmica que l'aprovada pel Tribunal, del qual rebran exclusivament el cobrament.

Art. 62. Per tal de dur a terme llur comesa, el perits comptaran amb les còpies de les actuacions processals que el Jutge instructor posi al seu abast, amb el compromís de custodiar-les prudentment i de guardar-ne el secret; també comptaran amb els elements propis de llur tasca professional que hagin de menester (com l'examen dels litigants); en tot compliran la seva missió d'acord amb la norma canònica i mirant d'observar així mateix les lleis civils⁵⁶, en particular, elaboraran amb tota lleialtat els dictàmens que se'ls encarreguin, els faran arribar al Tribunal dins el termini establert i restaran disposats a ra-

tificar-s'hi a presència judicial i a completar-los contestant les qüestions que se'ls puguin plantejar.

Art. 63. Dins l'àmbit de la pròpia ciència, els perits han d'evitar tant d'entrar en qüestions pròpiament jurídiques com d'adoptar una antropologia que no s'avinui amb la doctrina de l'Església.

Art. 64. §1. El rebuig de la part actora a sotmetre's al reconeixement pericial ordenat pel Jutge instructor equivaldrà a la seva renúncia a la instància, si les circumstàncies no l'excusen.

§2. Quan s'escaigui que la part demandada refusi sotmetre's a l'examen del perit, aquest ho suplirà mitjançant un parer o *votum*, a partir dels seus coneixements i la seva experiència tècnica, i basat en la hipòtesi de veracitat de la resta del contingut dels actes processals, que el jutgador valorarà dins el conjunt de la prova.

Art. 65. §1. El perit podrà conservar en el seu poder la documentació de cada procés fins a un any a partir de la fermesa de la sentència definitiva, passat el qual caldrà que la destrueixi.

§2. El perit que incompleixi greument les seves obligacions processals podrà ser sancionat pel mateix Jutge segons les penes discrecionals que s'assenyalen al c. 1457 §2, i fins i tot podrà ser retirat de l'Elenc per decisió del Col·legi de Vicaris judicials.

VI. DELS TERMINIS PROCESSALS I DE LES COMUNICACIONS DEL TRIBUNAL

Art. 66. §1. D'acord amb la norma canònica⁵⁷ i llevat que l'acte judicial no determini altrament, els terminis processals es computen per temps continu de dies naturals; si el dia de venciment resultés inútil

(és a dir, d'impossible compliment sense culpa pròpia), el termini es perllonga *ex lege* fins al primer dia útil.

§2. Es consideren inútils tots els dies en què el Tribunal resti tancat, d'acord amb el calendari laboral vigent i les directrius diocesanes.

§3. Les vacances judicials del Tribunal es realitzen durant el mes d'agost de cada any; durant aquest mes, els terminis queden interromputs, i es reprèn llur còmput el mateix dia en què el Tribunal reinicïi la seva activitat.

Art. 67. §1. Segons allò previst al c. 1509, el servei públic de correus es considera un mitjà prou segur de comunicació entre el Tribunal i les parts. Per a les notificacions en què el Tribunal necessiti constància de llur recepció (com la notificació de la demanda o de la sentència), s'usarà correu certificat amb avís de recepció, almenys per al primer intent.

§2. El Tribunal pot usar la comunicació als lletrats i representants per correu electrònic, i fins i tot amb les parts si el Jutge instructor ho considera convenient segons les circumstàncies.

§3. Sota llur responsabilitat, els representants de les parts poden sol·licitar recollir les notificacions en la seu del Tribunal; si transcorreguts cinc dies des del següent a la data de signatura del decret o sentència no l'haguessin recollida, començaran a córrer els terminis corresponents.

§4. El Ministeri públic recollirà les notificacions a la seu del Tribunal, amb els mateixos efectes respecte als terminis assenyalats en el paràgraf anterior.

Art. 68. Atès que els escrits de les parts al Tribunal han de ser originals signats per a incorporar-se al sumari, aquests seran presentats presencialment o per correu or-

dinari; tanmateix, els lletrats poden avançar al Tribunal el coneixement d'un escrit per correu electrònic a l'espera de la seva presentació formal.

Art. 69. En la mesura en què les lleis canòniques ho permetin i pugui resultar factible i d'utilitat, el Tribunal podrà obrir la possibilitat de presentar escrits amb signatura electrònica.

Art. 70. Qualsevol tipus de comunicació amb els ministres del Tribunal, tant per part dels lletrats com dels fidels en general, es realitzarà dins l'àmbit oficial del Tribunal i a través dels mitjans per aquest prevists (telèfon, correu electrònic, fax, etc.), quedant absolutament prohibida l'obtenció i l'ús de les adreces i altres mitjans particulars dels mateixos ministres sense la seva expressa autorització.

VII. DE L'ECONOMIA DEL TRIBUNAL I LES TAXES JUDICIALS

Art. 71. Les fonts de finançament del Tribunal són les taxes judicials legítimament aprovades.

Art. 72. El Tribunal no té personalitat jurídica pròpia, car és una funció de la potestat de règim del Bisbe de Sant Feliu de Llobregat. El Tribunal no pot adquirir béns a nom propi.

Art. 73. El Tribunal no pot admetre de cap manera donatius de ningú fora de les taxes judicials vigents.

Art. 74. Els treballadors contractats per a prestar llur servei al Tribunal Eclesiàstic ho són per la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, en el règim funcional establert en comú; la competència sobre el seu règim orgànic pertany al Tribunal.

Art. 75. El calendari laboral del Tribunal és el comú per a la Cúria episcopal en cada

exercici; aquest mateix calendari determina els dies festius del Tribunal.

Art. 76. Les dependències immobles que són seu del Tribunal, llur conservació i manteniment, mobiliari, i els serveis d'electricitat, aigua, climatització, telefonia i mitjans de comunicació són prestats lliurement per la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, sota el règim comú vigent a la Cúria diocesana.

Art. 77. Les taxes judicials del Tribunal Eclesiàstic de Sant Feliu de Llobregat són aprovades pel Bisbe de Sant Feliu de Llobregat⁵⁸. Aquest pot delegar al Vicari judicial la seva revisió cada trienni només per dur a terme la seva moderada actualització.

Art. 78. §1. Les taxes judicials al Tribunal Eclesiàstic seran meritades segons les regles següents:

- a) A l'admissió de la demanda: primera consignació.
- b) Abans de proveir la instrucció de la prova: segona consignació.
- c) En proveir la prova pericial: dipòsit de pagament del perit.
- d) En decretar la decisió de la causa: comptes finals.

§2. Els litigants sotmesos a taxes judicials són la part actora, la part demandada que presenti oposició formal, la part demandada i actora reconvinent. No estan sotmesos a taxes judicials el demandat o la demandada remesos a la justícia del Tribunal, els absents de judici o els de domicili ignorat.

§3. Cadascuna de les parts haurà d'assumir les pròpies taxes, així com les despeses derivades d'exhorts a altres jurisdiccions i altres despeses que li siguin imputables segons dret.

§4. Es podrà fer el pagament total de

les taxes en el moment inicial o negociar el seu fraccionament atenent a la situació econòmica de l'obligat.

Art. 79. §1. Les taxes judicials han de ser satisfetes completament per tots els litigants que no obtinguin el benefici de justícia gratuïta o de reducció de taxes.

§2. La liquidació completa caldrà atendre-la abans de la decisió de la causa. No es publicarà la sentència fins haver-se fet la liquidació de totes les taxes.

Art. 80. §1. Com a norma general, tenen dret a obtenir el benefici de justícia gratuïta en el Tribunal Eclesiàstic aquells que, segons l'ordenament civil vigent, no superin en els seus ingressos habituals el doble del salari mínim interprofessional.

§2. La resolució de la petició de justícia gratuïta o de reducció de taxes es tramitarà per peça incidental, i la decisió correspon al Jutge instructor rere l'informe del Promotor de justícia. Aquells que superin moderadament els criteris econòmics per al benefici de justícia gratuïta poden obtenir reducció parcial o fins i total de les taxes judicials. La concessió de benefici de justícia gratuïta o de reducció de taxes es considerarà en tot cas concedit mentre els interessats no millorin de fortuna, cas per al qual aquests restaran obligats a comunicar-ho al Jutge instructor, així com aquest podrà revisar d'ofici la seva prèvia decisió si se'n donen indicis.

Art. 81. Per a la concessió de benefici de justícia gratuïta cal que l'advocat defensor sigui designat d'ofici o que renunciï completament als seus honoraris; per a la concessió de reducció parcial de taxes, cal que el mateix advocat hi renunciï en la mateixa proporció.

Art. 82. Correspon al Secretari el seguiment i l'actualització de la vessant eco-

nòmica dels plets, tot duent a terme les respectives sol·licituds de consignacions als lletrats i als interessats, les anotacions previstes a la carpeta econòmica i la correcta coordinació amb la Delegació d'economia del bisbat.

Art. 83. A la sentència definitiva, pot ser condemnada en costes la part que, a petició de la contrària, hom demostrí que hagi litigat temeràriament o sense guardar els mínims criteris de respecte i de veracitat exigibles davant la jurisdicció eclesiàstica.

VIII. DEL RÈGIM DELS MINISTRES DEL TRIBUNAL I DE LA DISCIPLINA QUE CAL OBSERVAR

Art. 84. Com a titular de la potestat vicària de règim en la seva funció judicial, derivada de la potestat episcopal, l'Il·lm. Sr. Vicari judicial s'equipara a l'Il·lm. Sr. Vicari general de la diòcesi, dins la qual aquest precedeix aquell; els Il·lms. Srs. Vicaris judicials adjunts s'equiparen als Il·lms. Srs. Vicaris episcopals i aquests precedeixen aquells; els M. I. Srs. Promotor de justícia i Defensors del vincle precedeixen els Delegats episcopals.

Art. 85. En tots els aspectes de la seva actuació i capteniment, els ministres del Tribunal observaran escrupolosament llurs obligacions canòniques, tant les previstes per l'ordenament universal com pel particular; entre aquestes obligacions, cal fer especial esment de les següents:

a) Atendre l'ofici propi dins l'horari presencial necessari i oportú per tal d'evitar perjudicis a la funció judicial; els ministres del Tribunal que siguin clergues i hagin d'atendre altres encàrrecs pastorals evitaran que aquesta atenció pugui posar en perill la funció judicial; els membres del

Tribunal que hi treballin sota contracte laboral s'ajustaran en aquest punt a les normes de la Cúria diocesana.

b) Atendre amb tota cura i respecte pastoral els fidels i els lletrats que es relacionin amb el Tribunal, però alhora evitant aparença de favor o excessiva familiaritat.

c) Guardar secret de tot allò que hom pugui conèixer en l'exercici del càrrec⁵⁹, obligació que té importància primordial tractant-se de la discussió i decisió de la causa, i que comprèn igualment els diferents vots emesos i les opinions que s'hi hagin manifestat, sense perjudici del que preveu el c. 1609 §4⁶⁰.

d) Refusar qualsevol mena d'obsequis o compensacions tant de particulars com d'institucions per raó del seu treball en actuacions judicials⁶¹, i evitar qualsevol situació en què hom pogués imaginar ni tan sols el més petit indici de venalitat.

e) Evitar el risc d'incórrer en qualsevol mena d'incompatibilitat, com pot ser l'exercici jurídic en una altra jurisdicció o en un despatx professional que comporti tractar causes d'igual o semblant índole o col·laborar de la manera que sigui amb persones que les tracten.

f) Evitar immiscir-se sense motiu en causes d'altres jurisdiccions.

g) Diferenciar amb cura entre les tasques pròpies del Tribunal i els assumptes personals o estranys al Tribunal; en aquest sentit, les dependències del Tribunal no podran acollir al despatx d'assumptes aliens ni es podran usar amb aquesta finalitat els seus mitjans materials sense llicència del Vicari judicial.

h) Actuar sempre en comunió i amb fidelitat a la doctrina de l'Església i amb obediència i lleialtat envers els pastors legítims, especialment al Pontífex Romà i al

Bisbe diocesà; igualment, actuar amb sentit de comunió i col·legialitat entre tots els membres del Tribunal.

Art. 86. En cas d'absència imprevista (malaltia, afers familiars o personals greus, obligacions pastorals inesperades...), cada ministre del Tribunal serà suplert, d'acord amb les possibilitats del servei, per un altre del seu mateix ofici. Les baixes per malaltia hauran de ser comunicades al Vicari judicial i, si s'escau, a la Secció de personal de la Cúria diocesana.

Art. 87. El Tribunal afavorirà prudentment que els seus ministres puguin assistir a simposis, congressos i jornades que redundin en la millora de l'administració de justícia, i fins i tot podrà oferir ajudes per a les despeses.

Art. 88. Les queixes fundades sobre actuacions concretes dels ministres del Tribunal que no es refereixin a decisions judicials han de ser presentades davant el Vicari judicial; les queixes o accions contra aquest, davant del Bisbe diocesà de Sant Feliu de Llobregat. No es pot recórrer al Bisbe diocesà contra les decisions judicials del seu Tribunal, sinó que caldrà presentar aquests recursos segons la norma processal canònica.

Art. 89. Tots els ministres del Tribunal han de gaudir de plena independència de criteri i actuació en l'exercici de llur missió, que duren a terme amb criteri de justícia, amb equitat canònica i amb el sentit pastoral de *salus animarum* que marca la finalitat de tot l'ordenament jurídic a l'Església⁶². Fora d'allò previst a l'ordenament processal canònic, a ningú no li és lícit d'intentar influenciar de cap manera sobre el criteri i l'actuació dels ministres del Tribunal i llurs decisions, ni obtenir informació de les causes que s'hi tramiten.

Si s'esdevingués aquest perill amb indicis greus, el Vicari judicial haurà de posar-lo en coneixement del Bisbe diocesà, i fins i tot del Suprem Tribunal de la Signatura Apostòlica.

Art. 90. El Vicari judicial, si calgués, podrà donar orientacions prudentes sobre el tracte que han de rebre i donar els ministres del Tribunal en l'exercici de llurs funcions, tot tenint en compte el costum, així com sobre la manera de vestir dels mateixos ministres i dels advocats i procuradors en el Tribunal.

Art. 91. Els ministres del Tribunal presentaran la renúncia del seu càrrec al Bisbe de Sant Feliu de Llobregat en complir l'edat de 75 anys; si el bé de l'Església i les circumstàncies ho aconsellen, i no existeixen impediments o dificultats, el Bisbe podrà prorrogar la jubilació fins al 80 anys.

Art. 92. §1. Prèvia amonestació infructuosa, l'incompliment greu i injustificat de les obligacions dels Jutges i del Ministeri públic del Tribunal podrà ser sancionat pel Bisbe diocesà, tot preservant el dret de defensa i rere el procediment corresponent, amb suspensió temporal i fins i tot amb pèrdua de l'ofici⁶³.

§2. En el mateix sentit, les faltes comeses pels secretaris i altres ajudants del Tribunal podran ser sancionades pel Vicari judicial d'acord amb la llei⁶⁴.

Art. 93. La condició de ser ministre del Tribunal, si s'esdevingués la comissió de qualsevol delictes canònic, serà considerada circumstància agreujant en directa relació amb la responsabilitat del càrrec.

IX. DE L'ARXIU DEL TRIBUNAL

Art. 94. §1. El Tribunal Eclesiàstic custodia en el seu Arxiu els processos finalit-

zats, d'acord amb les directrius de la Santa Seu. Aquest arxiu no gaudeix d'accés públic i és inviolable conforme a les lleis canòniques i civils⁶⁵.

§2. Els sumaris de les causes judicials es custodiaran a l'Arxiu del Tribunal almenys durant 50 anys a comptar des de la seva fermesa o arxivament, al capdall del quals podran ser destruïts si convingués; tanmateix, caldrà conservar, en qualsevol cas, el text original o un exemplar autèntic de les sentències definitives, decrets confirmatoris o pronunciaments interlocutoris⁶⁶.

§3. L'Arxiu diocesà podrà conservar alguns exemplars de sumaris més antics a efectes de disposar de documentació amb finalitats històriques.

Art. 95. §1. Les parts interessades, o els seus hereus legítims, poden obtenir certificació de les sentències definitives, decrets confirmatoris o pronunciaments interlocutoris que es custodien amb els sumaris a l'Arxiu del Tribunal. Fora d'aquests, ningú no pot obtenir originals ni còpies de documents custodiats a l'Arxiu, ni obtenir-ne tampoc qualsevol tipus de dades; les controvèrsies sobre aquesta facultat seran decidides pel Vicari judicial.

§2. Els lletrats podran obtenir la lectura de sumaris arxivats, sota llicència del Vicari judicial, si és necessària per a la interposició d'una nova causa.

NORMATIVA APLICABLE

LEGISLACIÓ CANÒNICA UNIVERSAL

Codex Iuris Canonici, promulgat pel papa sant Joan Pau II el 25.I.1983, en AAS, LXXV (1983) II, pp. 1-317.

cc. 1400-1739: Dels processos, Llibre VII.

Dignitas Connubii, promulgada pel Pontifici Consell pels Textos Legislatius, 25.I.2005.

Mitis Iudex Dominus Iesus, promulgada pel papa Francesc el 15.VIII.2015, en AAS, CVII (2015) IX, pp. 958-970.

NORMATIVA DE REFERÈNCIA

Reglament del Tribunal Eclesiàstic Metropolità, promulgat pel Decret 07/18, Barcelona, 11.V.2018.

Reglament del Tribunal Eclesiàstic de Terrassa, promulgat pel Decret 03/19, Terrassa, 8.IV.2019.

A Sant Boi de Llobregat, 1-10-2020

Dr. Antonio Fernández García
Vicari judicial de la Diòcesi de
Sant Feliu de Llobregat

NOTES

1. Per exemple, cc. 1470, 1509, 1520, 1561, 1602, 1649, 1653...
2. Cf. Subsidi per a l'aplicació del Motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus*, 2016: http://www.rotaromana.va/content/rotaromana/it/riforma-del-processo-canonico.html#innertop-1_text_1
3. Cf. c. 1419 §1; c. 1673 §2.
4. Cf. c. 1455, 1; art. 73, 1 DC.
5. Cf. c. 1456; art. 74 DC.
6. Cf. c. 1432, arts. 53 §1; 56 §3 DC.
7. Cf. c. 1436 §1, arts. 53 §1; 53 §3 DC.
8. Cf. c. 1447, art. 66 §2 DC.
9. Cf. 56 §5 DC.
10. Cf. art. 3 de les *Regles processals* del Motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus*.

11. Cf. c. 1673 §4.
12. Cf. c. 1471.
13. Cf. c. 1474 §2.
14. Cf. c. 1481.
15. cc. 1481-1490.
16. *CIC*17, c. 1656.
17. Cf. c. 1483.
18. c. 1504.
19. c. 1564.
20. c. 1577.
21. cc. 1465-1466.
22. cc. 1599-1600.
23. cc. 1601-1602.
24. c. 1485.
25. Cf. c. 1455 §3.
26. Cf. art. 229 §3 *DC*.
27. Cf. c. 1488.
28. Cf. c. 128.
29. Cf. cc. 1675-1676.
30. Cf. c. 1510.
31. Cf. cc. 1507 §3 i 1511.
32. Cf. c. 1513 §2.
33. Cf. c. 1676.
34. c. 1683, 1r.
35. c. 1683, 2n.
36. Cf. c. 1678 §3 i art. 203 *DC*.
37. Originals o còpies autenticades, cf. c. 1544 i art. 190 *DC*.
38. Cf. c. 1565 §1.
39. Cf. cc. 1552 i 1556.
40. c. 1470 §1.
41. Cf. c. 1561.
42. Cf. c. 1564; art. 169 *DC*.
43. Cf. c. 1678 §3, art. 203, 1r *DC*.
44. Cf. art. 209 *DC*.
45. c. 1598.
46. c. 1598.
47. Cf. c. 1487.
48. Cf. c. 1609.
49. Cf. cc. 1621, 1623, 1630 §1, 1635, 1646.
50. Cf. c. 1633.
51. Cf. c. 1653.
52. c. 1339 §§2-3.
53. Cf. c. 128.
54. Cf. c. 1678 §3.
55. Cf. Suprem Tribunal de la Signatura Apostòlica, resposta de 16.VI.1998, n. 8.
56. Cf. cc. 1574, 1577 §2 i 1578 §2.
57. Cf. cc. 201-203.
58. Cf. c. 1649; arts. 302-308 *DC*.
59. Cf. c. 1455 §1.
60. Cf. c. 1455 §2.
61. Cf. c. 1455 §1.
62. Cf. c. 1752.
63. Cf. c. 1457 §1.
64. Cf. c. 1457 §2.
65. Cf. art. 1, 6 de l'Acord entre l'Estat Espanyol i la Santa Seu sobre assumptes jurídics, 3.I.1979.
66. Cf. Suprem Tribunal de la Signatura Apostòlica, Decret de 13.VIII.2011.

ADMINISTRACIÓ ECONÒMICA

Carta de l'ecònom convocant als consells d'economia de les parròquies

Sant Feliu de Llobregat, 23-10-2020

Benvolgut Sr. Rector,

Per a informar-vos de la Campanya de GERMANOR, que aquest any serà el proper diumenge 8 de novembre de 2020, així com d'altres temes relacionats amb la gestió econòmica, us convoquem a la reunió que celebrarem per aquest motiu.

Primer de tot, deixeu que us demani disculpes pel retard d'aquesta convocatòria; el motiu ha estat que ens hagués agra-dat poder fer-ho com cada any de manera presencial a la Casa de l'Església. Però donada l'evolució dels esdeveniments, això finalment no ha estat possible. Malgrat tot, i amb la il·lusió de trobar-nos, la farem de forma virtual el proper dimecres 28 d'octubre, a les 11:00 hores.

La trobada la desenvoluparem amb la plataforma unificada de comunicació MICROSOFT TEAMS; així doncs, a l'inici de la propera setmana rebreu un enllaç per poder connectar-vos, juntament amb la resta de la documentació. Si no poguéssiu fer-ho, un cop finalitzada, la penjarem al servidor privat que teniu d'accés per realitzar les comptabilitats de les parròquies i d'aquesta manera tots la tindreu al vostre abast.

A la reunió, que serà presidida pel Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat, Mons. Agustí Cortés Soriano, seria convenient que, tant la present comunicació com el posterior enllaç de la trobada virtual, els feu arribar a algun membre del vostre Consell Parroquial d'economia.

Cal ser conscients de la importància que representa aquesta campanya de Germanor, especialment aquest any en què els ingressos de les nostres parròquies han minvat considerablement degut al tancament dels temples. Tot i que un dels punts que tractarem a la trobada serà l'estat econòmic de la nostra Diòcesi, referent al tancament de l'exercici 2019, som coneixedors que la realitat d'aquest 2020 en matèria econòmica, i en moltes altres, és molt diferent a la de l'any anterior. Així doncs us agraïm per avançada totes les vostres aportacions.

Tot esperant de trobar-nos el proper dimecres, rebeu la meva més cordial salutació.

*Rafael Galofré Casas, DP
Ecònom*

Carta de l'ecònom acompanyant l'enviament de la revista "La Nostra Església"

Sant Feliu de Llobregat, 26-10-2020

Benvolgut/da,

Us fem arribar un exemplar de la Revista "La Nostra Església" amb motiu de la Jornada de Germanor de l'Església catòlica, enguany amb el lema: "Som allò que tu ens ajudes a ser".

En la revista, hi trobareu un desig més de transparència, objectiu en el qual tots anem treballant, intentant transmetre in-

formació del que tenim per poder informar millor del que som i fem. A part de la informació global econòmica de l'exercici 2019, volem compartir un testimoni que expressa realment i clara la vocació del servei de l'Església en el moment actual de crisi sanitària i social que vivim.

És temps d'esperança, testimoni al costat dels malalts del Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER), Parc Sanitari Sant Joan de Déu – Sant Boi de Llobregat:

En una cara de la moneda he vist la por, la soledat, el sentiment d'abandó, la culpa, la incertesa, la ràbia, la tristesa, l'esgotament... i en l'altra la lluita, gestos i paraules de suport mutu, comprensió, agraïment, sentiments d'amor, de consol, de dignitat, de reconeixement...

Malgrat la por, la tristesa i la desesperança d'altres i la meva pròpia, hi ha quelcom, ben profund, que permet que la moneda es capgiri i em faci veure el costat que sosté l'ésser humà...

Des de l'Administració econòmica del bisbat de Sant Feliu de Llobregat, ens posem al vostre servei.

Amb la meva salutació,

*Rafael Galofré Casas, DP
Ecònom*

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

Comunicació als membres del Consell Pastoral Diocesà

Sant Feliu de Llobregat, 1-10-2020

Benvolguts/des,

En aquests moments difícils que estem vivint per causa de la pandèmia, que tan de prop ens està afectant, plantegem l'oportunitat de tornar a veure'ns presencialment a la Casa de l'Església, després d'haver anul·lat la convocatòria del passat 13 de juny de 2020.

Us volem informar que a la Casa de l'Església, tenim totes les possibilitats i mitjans per tal d'organitzar la trobada del Consell Pastoral Diocesà del proper 17 d'octubre de 2020, a les 10.00 h, de forma segura per tots els membres. La Casa de l'Església ha aplicat rigorosament els protocols de seguretat sanitària: desinfecció dels diferents espais, aforaments limitats de les diferents aules, obligació de portar mascareta, presa de temperatura i desinfecció de mans i sabates.

La nostra proposta seria la següent:

- Iniciar la trobada amb la pregària, a l'exterior, en el claustre.
- Tot seguit, la reunió del Consell pastoral diocesà, en l'Auditori, amb la deguda ventilació i aforament corresponent que ens permetrà tenir la

suficient distància social entre els assistents.

- No hi haurà mitja part per a evitar concentracions innecessàries.

Pensem en un Consell més compromès que serveixi per estar units, tornar a trobar-nos amb el bisbe Agustí i discernir sobre el futur de la nostra Diòcesi en el marc actual, dins un ambient positiu i constructiu que tan necessari és en aquest moment.

Donades les especials circumstàncies, creiem molt important que cadascú valori personalment la seva assistència, que ha de ser totalment voluntària, per tal de no forçar ningú a viure una situació incòmoda. Evidentment, qui decideixi no venir, podrà participar a través del Secretariat amb un vídeo/escrit manifestant el que consideri oportú i en relació a les qüestions que es plantegen en l'ordre del dia.

Restarem a l'espera de les notícies que es van esdevenint per tal de veure si podem mantenir la trobada o hem de prendre alguna mesura per a ajornar-la.

Agraeixo en nom del bisbe Agustí la vostra aportació a la Diòcesi i us adjunto la convocatòria, esperant la confirmació de la vostra assistència.

Convocatòria i Ordre del Dia

La present és per convocar-vos a la reunió del Consell pastoral diocesà, que tindrà lloc dissabte 17 d'octubre de 2020, de 10.00 h a 12.00 h, a la Casa de l'Església (Carrer d'Armenteres, 35).

Abans de presentar-vos l'ordre del dia de la reunió, us informem dels protocols de seguretat sanitària amb motiu de la pandèmia del Covid-19, aplicats a la Casa de l'Església:

- La trobada del Consell pastoral diocesà es farà a la zona anomenada Claustre (pis -1) de la Casa de l'Església a la qual s'accedirà directament des de la zona exterior de l'aparcament, i a l'Auditori, ocupant els seients indicats amb la distància social corresponent.
- Obligació de portar la mascareta durant tota l'estada a la Casa de l'Església i especialment si no es pot assegurar la distància social de seguretat de 2 m.
- Presa de temperatura de tota persona que accedeixi a la Casa de l'Església.
- Higiene de mans i sabates de tota persona que accedeixi a la Casa de l'Església.

Tot seguit us presentem l'ordre del dia de la reunió:

1. Pregària (claustre exterior de la Casa de l'Església).
2. Salutació del senyor Bisbe i aprovació, si s'escau, de l'acta de la reunió del dia 7 de març de 2020.
3. Seguiment de l'Objectiu diocesà: Créixer... continuem (en temps de pandèmia).

- Com podem "Créixer" amb aquesta situació?, quina part positiva en podem extreure?
- Com ajudem amb accions concretes a "Créixer" a la nostre Diòcesi? Als nostres àmbits?
- Com convertir aquesta crisi amb una oportunitat de "Créixer"?
- Com recuperem els espais perduts per causa de la pandèmia? Què hem fet i que ens queda per fer per tornar a la nova realitat? Com podem recuperar la normalitat en les nostres tasques a l'Església?

- En definitiva, exposem les nostres vivències i experiències positives per tal de continuar “Creixent” en una nova situació de crisi global.
4. Precs i preguntes. Propostes de temes a tractar.
 5. Informacions diocesanes.
- Tot esperant la vostra assistència i puntualitat, us saludem ben cordialment,
En nom del Secretariat,

Miquel Àngel Parejo Sisquella
Secretari del Consell pastoral diocesà

CONSELL DEL PRESBITERI

Reunió 15-10-2020

Sant Feliu de Llobregat, 15-10-2020

El passat 15 d'octubre de 2020 vam tenir una nova sessió del Consell del Presbiteri, a la Casa de l'Església. Després de la pregària i de la salutació del bisbe Agustí, es va aprovar l'acta de la darrera reunió i vam passar a desenvolupar l'ordre del dia.

Vam dedicar la nostra reunió al laïcat de la diòcesi, donant resposta a la qüestió que ens plantejava el mateix bisbe Agustí: Penseu que cal potenciar un instrument concret d'acompanyament, formació i compromís dels laics de la nostra diòcesi? I des del Secretariat vam ampliar-la amb aquestes altres: Creus que aquest instrument és convenient i necessari? Què demanaries a aquest instrument? Tens alguna por respecte aquest instrument? Què estàs disposat a fer respecte aquest instrument?

Carles Muñoz Pérez, prevere
Secretari del Consell del presbiteri

Delegacions Diocesanes

CATEQUESI

Carta de la delegada als catequistes per a l'inici de curs 2020-2021

Sant Feliu de Llobregat, 11-9-2020

Benvolguts i benvolgudes catequistes,

En primer lloc una salutació d'inici de curs. D'aquí poquet comencem la catequesi i aquest any ho farem d'una manera diferent dels altres.

Com sempre des de la Delegació de catequesi, l'equip que el formem estem a la vostra disposició per tot allò que us puguem ajudar, i amb aquest ànim hem redactat, ben aconsellades per persones que hi entenen, unes indicacions per a poder començar el curs catequètic, seguint les normes que ens venen de les autoritats sanitàries, i adaptant en allò que sigui possible els espais i àmbit parroquial.

En les següents línies hi ha les indicacions que ens marquen les autoritats sanitàries, així com les instruccions que es donen en l'àmbit escolar. Us demanem tota la col·laboració i comprensió en aquest nou curs que iniciem que, de ben segur, constituirà tot un repte per les nostres parròquies.

Cal tenir en compte que les indicacions que segueixen són les vigents en el moment actual i són susceptibles d'anar canviant segons evolucioni la pandèmia.

Aspectes organitzatius:

Tots estem obligats a portar sempre la mascareta, neteja de mans amb gel hidroalcohòlic o aigua i sabó, i distància com a mínim d'1'5 metres tant a les entrades, sortides, com durant l'activitat dins de les diferents sales i/o locals de les parròquies.

Marcar, si és possible, circuits d'entrada i sortida diferenciats sense aglomeracions i que els nens i nenes estiguin a distància d'1'5 metres. Si s'han de pujar i baixar escales, marcar dos circuits (cadascú per la seva dreta), o bé fer entrades i sortides en hores diferents.

Si coincideixen diferents grups, fer entrades i sortides esglaonades, dins les possibilitats de cada parròquia. Evitar al màxim les aglomeracions.

Cal tenir especial cura amb els/les catequistes grans: és recomanable que els catequistes de les nostres parròquies no siguin persones de risc, o especialment vulnerables.

Actualment la normativa indica que no és possible fer reunions amb més de 10 persones.

Abans d'accedir als locals de catequesi

Les famílies es comprometen a no portar els infants amb una temperatura superior als 37'5º. Ni haver abaixat aquesta temperatura amb antitèrmics.

No s'hi pot accedir si:

S'està en aïllament per ser positiu de Covid-19

S'està en espera del resultat d'un PCR o una altra prova diagnòstica de Covid

Es conviu amb una persona diagnosticada de Covid-19

S'està en aïllament preventiu per ser contacte estret d'un positiu per Covid-19

Normes:

Tota persona (adult o infant) ha d'entrar amb la mascareta ben posada i l'ha de mantenir durant la sessió de catequesi.

A l'entrar s'ha de netejar les mans amb gel hidroalcohòlic. És recomanable que les parròquies tinguin dispensadors de gel i estiguin al cas que tothom es netegi les mans abans d'entrar.

Evitar aglomeracions a les entrades i sortides de la catequesi. Si es pot, fer entrades i sortides esglaonades.

Durant l'activitat de la sessió de catequesi

És obligada la desinfecció, neteja i ventilació de l'espai a utilitzar abans i després de la sessió de catequesi.

El nombre de nens i nenes en un mateix grup ha de ser d'un màxim de 10, i ha de complir el requisit de distància de com a mínim 1'5 metres.

Cal mantenir la distància i mascareta ben posada en tot moment.

El material ha de ser d'ús individual, no es comparteix.

Mantenir obertes les portes de les sales durant l'activitat.

Els grups de nens i nenes han de ser els mateixos durant tot el curs de catequesi i amb la mateixa catequista, no es poden barrejar grups.

Durant les sessions no poden beure aigua de fonts o lavabos. Cada nen pot portar la seva ampolla d'aigua, si escau.

Cal rentar-se les mans ens sortir del WC.

Hi ha la possibilitat (aconsellable si es pot) de fer trobada al temple o un altre lloc, de pregària i presentació o introducció del tema catequètic corresponent tots junts (catequistes i nens). Aquest acte no estaria subjecte a la norma "acadèmica", sinó a la

normativa específica d'actes de culte (aforament, etc.), sempre prenent les mesures manades (distància, proteccions, etc.).

Què fer en cas que alguna família notifiqui cas de Covid-19?

En el cas que en alguna família hi hagi algun cas positiu de Covid-19, o bé que hagi estat en contacte estret amb un cas positiu, o que estiguin pendants de proves PCR un cop començada la catequesi, o bé que algun nen o nena, pugui ser positiu, calma i seny. No s'ha d'informar tothom, sinó informar on toca i seguint el següent procés:

Només informa al/la coordinadora de la catequesi, i al rector de la parròquia.

Aquests es posen en contacte amb la família.

Si és el cas, es posen en contacte amb Salut que indicarà el que cal fer.

Aclariment important: només Salut pot posar-se en contacte amb les persones que puguin ser contactes directes de positius de Covid. Només Salut és qui indica qui ha d'estar en aïllament i qui no, o bé si ha de ser tot un grup o no.

Us enviarem junt amb aquest escrit el model de declaració de responsabilitat que han de signar obligatòriament els pares o tutors dels nostres infants.

Desitgem que aquest any també siguem capaços d'anunciar el Regne de Déu a les famílies del nostre voltant, donant testimoni de confiança en l'amor infinit que tot ho envolta.

Com sempre, restem a la vostra disposició per tot allò que us puguem ajudar.

Una abraçada, sense virus!

L'equip de la Delegació de Catequesi

Carta del delegat del catecumenat oferint el Servei diocesà per al catecumenat

Sant Feliu de Llobregat, 27-10-2020

Benvolguts/des,

Hem iniciat el nou curs 2020-2021. Dins de les activitats pròpies de les parròquies i comunitats religioses cada vegada més ens trobem amb la realitat d'haver d'acollir adults que sol·liciten rebre el sagrament del baptisme. En aquest aspecte vull agrair la vostra participació en aquest procés d'acolliment, per al qual podeu comptar amb un sòlid itinerari catecumenal. Permeteu-me que us recordi que la formació catequètica als catecúmens normalment es fa a la Parròquia. I és per aquest motiu que desitjaria estar informat per tal d'acordar l'itinerari catecumenal a seguir, és a dir, un període de formació cristiana. És bo i convenient que per aquest itinerari compteu amb l'ajuda d'altres cristians batejats i compromesos que acompanyin aquest procés catequètic. Soc conscient que per a alguns de vosaltres és nou i d'altres potser l'heu hagut d'aprendre en els diferents casos que heu anat preparant.

Aquest nou curs és del tot diferent. Des del mes de març la pandèmia del Covid-19 ha impactat de manera profunda a la nostra societat. Tot i que ara no ens ha sorprès com en el mes de març, encara el risc de contagi continua sent molt elevat. En la Diòcesi i en les Parròquies seguim la normativa que s'estableix des del departament de Salut de la Generalitat. No obstant això, aquesta situació ha afectat els baptismes d'alguns adults que s'havien de celebrar durant la passada Pasqua.

Tot i les circumstàncies, que aquest any són del tot excepcionals, us recordo

el procés a seguir, que pot canviar pel que fa a les dates i/o al lloc de celebració. És per aquest motiu que voldria, mitjançant aquesta carta, posar-me a la vostra total disposició. Permeteu-me que us recordi el procés que segueix l'itinerari catecumenal.

Petició del baptisme al rector de la parròquia que acull la petició, notificació al Vicari episcopal, i comunicació al Servei diocesà per al catecumenat.

Contacte amb el Delegat del catecumenat, que juntament amb el rector de la parròquia, proposen el procés a seguir.

Acordar una visita a la parròquia, per part del nostre Servei diocesà, per tal de conèixer els candidats al catecumenat i acompanyar-los en el seu itinerari.

El procés catequètic-litúrgic i la celebració dels sacraments de la Iniciació cristiana depenen de la parròquia.

El Diumenge de Crist Rei, 22 de novembre, se celebrarà a la capella de la Casa de l'Església, el ritu d'ingrés al catecumenat. Prèviament hi haurà una trobada amb els candidats al catecumenat per conèixer el seu itinerari i després és farà una catequesi sobre la Fe.

El primer Diumenge de Quaresma, 21 de febrer, se celebrarà a la Catedral el ritu d'elecció o inscripció del nom dels nous catecúmens. Prèviament hi haurà una trobada amb els catecúmens a la Casa de l'Església per una catequesi sobre el baptisme i la incorporació a l'Església.

La celebració dels sacraments de la iniciació cristiana: Baptisme, Confirmació i Eucaristia s'administren en una mateixa celebració, en diumenge, durant el temps pasqual i preferentment a la Vetlla Pasqual.

Tingueu per cert que podeu comptar amb l'ajut del Servei diocesà per al cate-

cumenat. Podeu trucar al Bisbat els dimecres i divendres, de 10 a 13 h i preguntar per Mn. Ricard, delegat. És important que puguem prendre part, com a servei diocesà, per a iniciar aquest itinerari. Estic segur que puc comptar amb el vostre ajut sincer i fratern.

Us agrairia de tot cor que ens comuniqueu, al Servei diocesà per al catecumenat, la demanda dels diferents adults que seguiran aquest itinerari. Amb l'ajut de tots anirem decidint quin camí i etapes els són necessàries.

Rebeu una cordial salutació.

*Mn. Ricard Hernández Taulé,
Delegat del Servei diocesà per al catecumenat*

MISSIONS

Carta del delegat sobre la campanya del Domund

Sant Feliu de Llobregat, 6-10-2020

Benvolgut germà/na,

El Domund d'aquest any es celebra en un context de crisi sanitària i econòmica mundial. La cooperació econòmica és una forma de col·laborar activament amb la missió; l'emergència sanitària ha provocat que no es puguin fer les col·lectes amb normalitat a les misses i els col·legis, però també s'ha posat de manifest que el paper de l'Església és crucial per als més necessitats, està en primera línia en la lluita contra la pobresa i la fam.

Aquest Domund urgeix als cristians a fer més intens el seu compromís amb la missió mitjançant la pregària i la col·laboració econòmica. Tot gest, tota ajuda i tota oració, per petita que pugui semblar, té una gran repercussió en la tasca missionera de l'Església. Per aquest motiu li demanem el seu suport i amb ell, fer possible que els missioners i missioneres que decideixen fer seu el lema d'aquest any: "Aquí em tens, envia-m'hi" puguin dur-lo a terme al costat de les comunitats més necessitades.

Trobarà els impresos útils per aquesta campanya en aquest enllaç:

<https://drive.google.com/drive/folders/1f1WoDSWYNBpdsilvFW2pQ6BKrUaQdOvj?usp=sharing>

Rebi una cordial salutació

*Mn. Manuel Roig Cisteré, Pvre.
Delegat de Missions*

VIDA CONSAGRADA

Carta anul·lant la trobada-recés d'Advent per a religiosos i religioses

Sant Feliu de Llobregat, 27-10-2020

Benvolguts germans i germanes,

Degut a la situació excepcional de pandèmia que estem vivint, ens hem vist obligats a suspendre la Trobada-recés d'Advent per a religiosos i religioses que organitza la Delegació per a la Vida Consagrada. La Trobada-recés estava prevista pels volts del mes de desembre. Em sap greu perquè és una trobada estimada i que gaudeix d'una bona tradició, a més d'ajudar-nos a viure tant l'Advent com Nadal. Pel que fa a la Trobada-recés de Quaresma, que està prevista per al mes de març, més endavant ja us n'informarem.

Amb aquestes línies des de la Delegació per a la Vida Consagrada us volem animar a continuar vivint amb profunditat la vida religiosa i a viure plenament la vida de pregària i la vida litúrgica. Certament hem viscut uns mesos difícils, durant els quals les nostres Congregacions han hagut de suspendre força activitats i celebracions. Ara, però, essent conscients que tornem a viure un temps difícil, reprenem aquestes activitats, certament amb prudència i seny, i amb les mesures de protecció adients, però també sense por, i conscients

de la importància que tenen les activitats de les nostres Congregacions per als religiosos i religioses. Potser, ara, se'ns demanarà seguir aquestes activitats a través de mitjans adequats que des de la comunitat ens permetran seguir el que facin les Congregacions.

Agrair-vos la vostra col·laboració i una vegada més recordar-vos que estic sempre a la vostra disposició.

Saludar-vos fraternalment.

*P. Josep M. Henríquez Ferreras, OSB
Delegat per a la Vida Consagrada*

PASTORAL SACRAMENTAL I LITÚRGIA

Carta del delegat de litúrgia sobre el sacrament del baptisme

Sant Feliu de Llobregat, 6-10-2020

El passat 6 d'agost la Congregació per a la Doctrina de la Fe va donar a conèixer el document Respostes als dubtes plantejats, juntament amb una Nota doctrinal, referida a la validesa del Baptisme conferit amb la fórmula "Nosaltres et bategem en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant". Sembla ser que aquesta modificació de la fórmula sacramental ha aparegut en alguns llocs per expressar la participació de la família (pare i mare, padrins, avis, familiars, amics i comunitat) i evitar la idea de la concentració d'un poder sagrat en el ministre ordenat. Evidentment aquesta fórmula és del tot inadeguada, ja que "quan algú bateja, és Crist qui bateja" (Sacrosanctum Concilium, 7), i el ministre ordenat actua com a signe-presència de l'acció mateixa de Crist, que es realitza en el gest ritual de l'Església, Cos de Crist format pel seu Cap i per tota l'assemblea reunida. Es considera, doncs, que el Baptisme conferit amb aquesta fórmula no és vàlid. Hem de dir que no tenim constància que aquesta pràctica es doni a la diòcesi, però alhora subratllem la importància de l'argumentació que presenta la Congregació. És

molt adient, no només per a les fórmules estrictament sacramentals, sinó també per a altres formes i textos litúrgics (de variada importància), que de vegades es modifiquen segons l'experiència subjectiva del celebrant o d'un grup determinat. Per això la nota recorda que “ningú, ni que sigui sacerdot, no pot afegir, treure o canviar res pel seu compte en la litúrgia”, ja que “les accions litúrgiques no són accions privades, sinó celebracions de l'Església, que és sagrament d'unitat, és a dir poble sant congregat i ordenat sota els bisbes” (Sacrosanctum Concilium, 22,3; 26).

Aprofitem per recordar que el 22 de febrer de 2013 la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels sagraments publicava un decret pel qual es feia un canvi en els textos del Ritual del Baptisme d'infants. Així, durant els ritus d'acolliment, després de les preguntes als pares i padrins, i just abans de la signació en el front dels qui han de ser batejats, es canvien les paraules del celebrant: “Fill estimat (Fills estimats), la comunitat cristiana t'(us) acull amb una gran alegria...”, per les següents: “Fill estimat (Fills estimats), l'Església de Déu t'(us) acull amb una gran alegria...” (Ritual del Baptisme d'infants, nn.118. 161. 198). Aquests canvis apareixen ja en la segona edició del Ritual del Baptisme d'infants publicat el 2014, però no encara en la primera edició, que és la que encara hi ha a moltes parròquies i comunitats. Aprofitem l'ocasió per animar els responsables de la pastoral litúrgica a adquirir els rituals i llibres litúrgics en les seves edicions actuals i vigents.

*Xavier Aymerich Miñarro, Pvre.
Delegat*

PASTORAL DE LA SALUT

Convocatòria per a la Jornada catalana de Pastoral de la salut

Sant Feliu de Llobregat, 7-10-2020

Benvolgut mossèn, religiós/a o laic/a,

Us enviem la informació de la propera Jornada catalana de Pastoral de la salut. Es realitzarà al Seminari Conciliar de Barcelona el dissabte 17 d'octubre i porta per títol “Què n'has fet del teu germà?”. En el fullotó adjunt hi podreu trobar més informació.

El coronavirus ha modificat els nostres costums i ha restringit la nostra llibertat de moviments, un escenari davant el qual mantenir el contacte i la proximitat amb els altres suposa un repte per a la Pastoral, i de manera especial per a la Pastoral de la salut.

També us volem anunciar que estem preparant la Jornada diocesana de visitadors voluntaris de la Pastoral de la salut pel mes de novembre. Segurament serà NO presencial; properament us n'informarem.

Molt cordialment,

L'equip de Pastoral de la salut

Pastoral Social

CÀRITAS DIOCESANA

Carta del Director sobre la campanya de Germanor

«Somos lo que tú nos ayudas a ser. Somos una gran familia contigo. Con tu tiempo, tus cualidades, tu apoyo económico y tu oración #SomosIglesia24Siete».

Donar i donar-se amb plenitud

Donar per amor o donar-se per amor són accions que els cristians reconeixem com a genuïnes, intrínsecament vinculades al fet de donar testimoni del lliurament últim de Jesús. Aquest testimoni pot venir d'accions concretes i senzilles si surten del cor. Recordem com el gest de la vídua que dona el que té i necessita és valorat per Jesús com l'exemple a seguir.

Des de Càritas som testimonis constants de donar sense esperar a rebre, de donar-se al que sofreix des del cor, amb alegria i generositat, amb misericòrdia (*miserere* – apiada't / *corde* – amb el cor). La caritat té una doble vessant d'acció. Des de la paraula consolant, pregant, interessant-nos pel que acollim... Des del fer, fent voluntariat o fent-se soci o donant. Però si se'm permet ser autocrític, quan donem, arriquem? Donem del que ens sobra, del que podem prescindir sense veure alterar la nostra manera de viure? No em refereixo sols a allò material. Quan Jesús posava a

la vídua com exemple ho feia en referència a qualsevol vessant de donar i de donar-se amb plenitud i sense por. La necessitat de viure embolcallats de falses seguretats ens frena de donar i donar-nos plenament als altres i especialment als més necessitats, homes, dones i infants als qui Jesús mateix ha dit que són els primers que cal atendre. En l'església d'avui, com Francesc mateix diu, no podem emmalaltir per protegir-nos portes endins i no arriscar per atendre les necessitats del defora malgrat el risc de prendre mal, de ferir-nos.

*Ramon E. Carbonell Pujol
Director de Càritas Diocesana de
Sant Feliu de Llobregat*

Documents

CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE

També van aprovar per unanimitat la versió catalana dels textos litúrgics de la Memòria lliure de Sta. Faustina Kowalska, que se celebrarà el 5 d'octubre.

Comunicat de la reunió n. 240

Barcelona, 8-10-2020

El dia 8 d'octubre a la tarda es van reunir els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense al Seminari Conciliar de Barcelona, presidits per l'arquebisbe de Tarragona. Hi van assistir tots els seus membres llevat del cardenal arquebisbe de Barcelona.

A l'inici va entrar a saludar el bisbe auxiliar electe de Barcelona, Mons. Xavier Vilanova, nomenat el passat dimarts dia 6.

Els bisbes van tractar diversos temes com el treball realitzat per la Fundació Pere Tarrés aquest estiu i els reptes de futur de l'educació en el temps lliure, amb la presència dels Srs. Josep Oriol Pujol i Xavier Nus.

També van rebre informació detallada sobre el moment de l'ensenyament concertat a Catalunya per part del P. Enric Puig SJ, Director de l'Escola Cristiana de Catalunya.

Finalment escoltaren les informacions sobre l'Ateneu universitari Sant Pacià, que ha estat fent un gran esforç perquè l'ensenyament universitari presencial sigui realment presencial o telemàtic.

CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

Nota y rueda de prensa final de la Comisión Permanente

Madrid, 1-10-2020

La **Comisión Permanente** de la Conferencia Episcopal Española (CEE) se ha reunido en Madrid los días 29 y 30 de septiembre de 2020, en su reunión 254. Los obispos han podido participar en la reunión de manera presencial o telemática.

El secretario general, Mons. Luis Argüello, ha informado en rueda de prensa sobre los trabajos de la reunión.

Palabras del secretario general ante algunas cuestiones de actualidad

Mons. Luis Argüello también ha hecho una reflexión sobre algunas cuestiones de actualidad en el momento que estamos viviendo:

La situación que vivimos es muy preocupante. La pandemia y sus consecuencias sanitarias, sociales y económicas nos preocupan a todos.

Constantemente se nos convoca por responsables políticos y sociales a la unidad y sin embargo son lanzadas al camino muchas piedras de división.

Es momento de apelar a la responsabilidad de todos los ciudadanos. En los

pequeños gestos de cuidado mutuo para contribuir a detener la expansión del coronavirus y en salir al paso de cualquier estrategia de enfrentamiento. Por ello son de agradecer los esfuerzos por el diálogo y el acuerdo, por ejemplo de empresarios y trabajadores o en la Unión Europea. Es momento de pedir con fuerza a los responsables políticos que encabecen con propuestas concretas y su propio testimonio de escucha, diálogo y acuerdo, esta senda de colaboración ciudadana.

Para la Iglesia la situación es difícil, quiere ser signo e instrumento de reconciliación, pero observa las tensiones ideológicas en su propio interior. Tampoco puede mirar hacia otro lado cuando se ponen en juego en la plaza pública la dignidad de la vida humana o la libertad de enseñanza; la suerte de temporeros o migrantes, la situación de las residencias de mayores y de las familias más afectadas por la crisis.

Nos parece grave, sobre todo en la actual situación que reclama unidad, que se quiera hacer una enmienda a la totalidad a la transición democrática especialmente en lo que tuvo de concordia, reconciliación y mirada hacia delante.

Por ello hacemos un llamamiento al pueblo católico y a todos los ciudadanos que quieren escucharnos a ejercer la responsabilidad cívica y el cuidado mutuo con el espíritu de generosidad, concordia y amistad civil que brotan de la fraternidad que profesamos al invocar a un Padre común.

Temas de la reunión

En esta reunión los obispos han trabajado sobre las líneas de acción pastoral de la CEE para el quinquenio 2021-2025. Han conocido el esquema y la base

del documento de trabajo, que tiene por título provisional “La alegría de la llamada a ser fieles al envío misionero en la novedad de esta época”.

En el capítulo económico, se ha presentado a la Permanente la propuesta de constitución y distribución del Fondo Común Interdiocesano para el año 2021 y los presupuestos para el año 2021 de la Conferencia Episcopal Española y de los organismos que de ella dependen. Como es habitual, se tendrán que aprobar en la Plenaria de noviembre.

La Comisión Permanente ha estudiado también el borrador de la “Instrucción pastoral sobre el acompañamiento en la muerte y el duelo. Anuncio de la Vida eterna. La celebración de exequias e inhumaciones”, en el que trabajan de manera conjunta las Comisiones Episcopales para la Doctrina de la Fe y para la Liturgia. El texto, tras la revisión de la Permanente, se presentará en la Asamblea Plenaria de noviembre.

La base de esta Instrucción serán las «orientaciones pastorales» firmadas por los obispos con motivo de la publicación del Ritual de Exequias. El documento desarrolla cinco puntos: el sentido de la muerte del cristiano; el sentido de las exequias cristianas; sentido y significado de la inhumación y de la incineración; normas sobre la inhumación y de la incineración; y la pastoral con ocasión de la enfermedad, muerte y exequias de los cristianos.

Otros temas del orden del día

La Comisión Permanente ha aprobado el temario de la Asamblea Plenaria prevista del 16 al 20 de noviembre, y la propuesta de nombramiento de vicesecretario para Asuntos Económicos, que se presentará, para su aprobación, en dicha Plenaria.

Además, han recibido información sobre las actividades de las Comisiones Episcopales y distintos temas de seguimiento.

Nombramientos

La Permanente ha autorizado los siguientes nombramientos de la Subcomisión Episcopal para las Migraciones y la Movilidad Humana.

- D. José Emiliano Rodríguez Amador, laico de la archidiócesis de Granada, como director del departamento de Pastoral Gitana de la Conferencia Episcopal Española.

- D. Ramón Caamaño Pacin, sacerdote de la archidiócesis de Santiago de Compostela, como director del departamento del Apostolado del Mar de la Conferencia Episcopal Española (renovación).

- D. Ferrán Jarabo Carbonell, sacerdote de la diócesis de Gerona, como delegado nacional de las Misiones Católicas de Lengua Española en Alemania.

Otros nombramientos:

- D. Juan Martínez Sáez, renovado como director del Fondo Nueva Evangelización.

- D. Jesús Robledo García, sacerdote de la archidiócesis de Toledo, como vicesecretario nacional de la “Asociación Católica de Propagandistas” (ACdP).

- D. Eugenio Díaz Melero, sacerdote de la diócesis de Cádiz y Ceuta, como consejero nacional del movimiento de Acción Católica “Juventud Obrera Cristiana”(JOC).

- D. Pedro José Caballero García, laico de la archidiócesis de Toledo, renovado como presidente nacional de la “Confederación Católica Nacional de Padres de Familia y Padres de Alumnos” (CONCAPA).

- Dª Clara Manuela Fernández-Merino Gutiérrez, laica de la diócesis de Palencia, como presidenta general del movimiento

de Acción Católica “Juventud Estudiante Católica” (JEC).

- D. Carlos Raimundo Córdoba Ortega, laico de la archidiócesis de Madrid, como presidente de la asociación “Obra de Cooperación Apostólica Seglar Hispano Americana” (OCASHA)

- D. José María Santos Rodríguez, laico de la diócesis de Santiago de Compostela, como delegado general de la Federación Scouts de Galicia-Escoutismo Galego

SANTA SEU

Presentación en el Vaticano de la carta encíclica *Fratelli tutti*

Santa Sede, 4-10-2020

Esta mañana, a las 10:00h, en el Aula Nueva del Sínodo en el Vaticano, Ha tenido lugar conferencia de prensa sobre la carta encíclica *Fratelli tutti* del Santo Padre Francisco sobre la fraternidad y la amistad social. Han intervenido S.E. el cardenal Pietro Parolin, secretario de Estado, S.E. el cardenal Miguel Ángel Ayuso Guixot, M.C.C.J., presidente del Pontificio Consejo para el Diálogo Interreligioso, el juez Mohamed Mahmoud Abdel Salam, secretario feneral del Alto Comité para la Fraternidad Humana, la profesora Anna Rowlands, docente de Catholic Social Thought & Practice de la Universidad de Durham, Reino Unido y el profesor Andrea Riccardi, fundador de la Comunidad de Sant’Egidio, docente de Historia Contemporánea.

Publicamos a continuación una de las intervenciones, correspondiente a la del secretario de Estado, Pietro Parolin:

1. Aun para el observador menos atento, una pregunta se le hace ineludible frente a esta Encíclica: ¿qué espacio y consideración encuentra la fraternidad en las relaciones internacionales? Quienes están

atentos al desarrollo de las relaciones a nivel mundial esperarían una respuesta en términos de proclamaciones, normativas, estadísticas y tal vez incluso acciones. Si, por otra parte, nos dejamos guiar por el Papa Francisco en la constatación de los hechos y situaciones, la respuesta es otra: “La sociedad mundial tiene serias fallas estructurales que no se resuelven con parches o soluciones rápidas meramente ocasionales” (FT, 179).

La Encíclica no se limita a considerar la fraternidad como un instrumento o un deseo, sino que esboza una cultura de la fraternidad para aplicar a las relaciones internacionales. Ciertamente, una cultura: es la imagen de una disciplina que tiene desarrollado un método y un objetivo.

En cuanto al método. La fraternidad no es una tendencia o moda que se desarrolla a lo largo del tiempo o en un tiempo; se trata más bien de la manifestación de actos concretos. La Encíclica nos recuerda la integración entre los países, la primacía de las normas sobre la fuerza, el desarrollo y la cooperación económica y, sobre todo, el instrumento del diálogo visto no como un analgésico o para “parches” ocasionales, sino como un arma con un potencial destructivo muy superior a cualquier otra. De hecho, si a través de las armas la guerra destruye vidas humanas, el medio ambiente, la esperanza, hasta el punto de extinguir el futuro de las personas y las comunidades, el diálogo destruye las barreras del corazón y la mente, abre espacios para el perdón, favorece la reconciliación. Por el contrario, es el instrumento que la justicia necesita para afirmarse según su significado y efecto más auténticos. ¡Cuánto ha permitido la ausencia de diálogo que las relaciones internacionales se deterio-

ren o se apoyen en el peso del poder, en los resultados de los enfrentamientos y demostraciones de fuerza! Por otra parte, el diálogo, especialmente cuando es “persistente y corajudo no es noticia como los desencuentros y los conflictos, pero ayuda discretamente al mundo a vivir mejor, mucho más de lo que podemos darnos cuenta” (FT, 198). Es cierto también que si se observan los acontecimientos internacionales, el diálogo también cobra sus víctimas. Son los que no responden a la lógica del conflicto a toda costa o son considerados ingenuos e inexpertos sólo porque tienen el valor de superar los intereses inmediatos y parciales de las realidades individuales, y corren el riesgo de olvidar la visión de conjunto. Esa visión que avanza y continúa a lo largo del tiempo. El diálogo exige paciencia y se acerca al martirio, por lo que la Encíclica lo evoca como un instrumento de fraternidad, un medio que hace que quienes entablan el diálogo sean diferentes de aquellas “personas con funciones importantes en la sociedad, que no tenían en el corazón el amor por el bien común” (FT, 63).

Llegamos entonces al objetivo. La historia, pero también las visiones religiosas y los diferentes caminos de espiritualidad hablan de la fraternidad y describen su belleza y sus efectos, pero a menudo los vinculan a un camino lento y difícil, casi una dimensión ideal detrás de la cual se transmiten impulsos de reforma o procesos revolucionarios. También surge la tentación constante de limitar la fraternidad a un nivel de madurez individual, capaz de involucrar sólo a aquellos que comparten el mismo camino. El objetivo, según la Encíclica, es más bien un camino ascendente determinado por esa sana subsidiariedad

que, partiendo de la persona, se amplía para abarcar las dimensiones familiar, social y estatal hasta la comunidad internacional. Por eso, recuerda Francisco, para hacer de la fraternidad un instrumento de actuación en las relaciones internacionales: “es necesario fomentar no únicamente una mística de la fraternidad sino al mismo tiempo una organización mundial más eficiente para ayudar a resolver los problemas acuciantes” (FT, 165).

2. Explicada de esta forma — con su método y su objetivo — la fraternidad puede contribuir a la renovación de los principios que presiden la vida internacional o ser capaz de poner de manifiesto las vías necesarias para hacer frente a los nuevos desafíos y conducir a la pluralidad de actores que trabajan a nivel mundial para responder a las necesidades de la familia humana. Se trata de actores cuya responsabilidad en términos de política y soluciones compartidas es crucial, especialmente cuando se enfrentan a la realidad de la guerra, el hambre, el subdesarrollo, la destrucción de la casa común y sus consecuencias. Actores conscientes de cómo la globalización, ante problemas reales y soluciones necesarias, ha manifestado, y más recientemente, sólo aspectos negativos. Para expresar esta verdad, el Papa utiliza la experiencia de la pandemia “dejó al descubierto nuestras falsas seguridades” (FT, 7), recordando la necesidad de una acción capaz de dar respuestas y no sólo de analizar los hechos. Esta acción sigue faltando y tal vez siga faltando incluso frente a los objetivos que la investigación y la ciencia alcanzan cada día. Falta porque “se evidenció la incapacidad de actuar conjuntamente. A pesar de estar hiperco-

nectados, existía una fragmentación que volvía más difícil resolver los problemas que nos afectan a todos” (Ibíd.).

Lo que encontramos en el escenario internacional contemporáneo es la abierta contradicción entre el bien común y la capacidad de dar prioridad a los intereses de los Estados, e incluso de los Estados individuales, en la creencia de que pueden existir “zonas sin control” o la lógica de que lo que no está prohibido está permitido. El resultado es que “la multitud de los abandonados queda a merced de la posible buena voluntad de algunos” (FT, 165). Esta es la concepción opuesta a lo que propone, en cambio, la fraternidad, la idea de los intereses generales, aquellos capaces de constituir una verdadera solidaridad y de cambiar no sólo la estructura de la comunidad internacional, sino también la dinámica de la relación dentro de ella. En efecto, una vez aceptada la supremacía de estos intereses generales, la soberanía e independencia de cada Estado deja de ser un absoluto y debe someterse a “la soberanía del derecho, sabiendo que la justicia es requisito indispensable para obtener el ideal de la fraternidad universal” (FT, 173). Este proceso no es automático; más bien exige “valentía y generosidad en orden a establecer libremente determinados objetivos comunes y asegurar el cumplimiento en todo el mundo de algunas normas básicas” (FT, 174).

Según la perspectiva de Francisco, por lo tanto, la fraternidad se convierte en la forma de hacer prevalecer los compromisos asumidos según el antiguo adagio *pacta sunt servanda*, de respetar efectivamente la voluntad legítimamente manifestada, de resolver las controversias a través de los medios que ofrecen la di-

plomacia, la negociación, las instituciones multilaterales y el deseo más amplio de lograr “un bien común realmente universal y la protección de los Estados más débiles” (Ibíd.).

No falta, a este respecto, la referencia a un tema constante en la enseñanza social de la Iglesia, el de la “gobernanza” —governance, como se acostumbra a decir hoy en día— de la comunidad internacional, sus miembros y sus instituciones. El Papa Francisco, con la coherencia de todos sus predecesores, apoya la necesidad de una “forma de autoridad mundial regulada por el derecho”, pero esto no significa pensar “en una autoridad personal” (FT, 172). Ante la centralización de poderes, la fraternidad propone una función colegial en su lugar —aquí no es ajena la visión “sino-dal” aplicada a la gobernanza de la Iglesia, que es la propia de Francisco— determinada por “organizaciones mundiales más eficaces, dotadas de autoridad para asegurar el bien común mundial, la erradicación del hambre y la miseria, y la defensa cierta de los derechos humanos elementales” (Ibíd.).

3. Trabajar en la realidad internacional a través de la cultura de la fraternidad exige adquirir un método y un objetivo capaces de sustituir aquellos paradigmas que ya no son capaces de responder a los desafíos y necesidades que se presentan en el camino que recorre la comunidad internacional (ciertamente con fatiga y contradicciones). De hecho, no falta una marcada preocupación por el deseo de vaciar la razón y el contenido del multilateralismo, lo cual es aún más necesario en una sociedad mundial que experimenta la fragmentación de ideas y decisiones, como expre-

sión de un post-globalismo que avanza. Una voluntad que es el resultado de un enfoque exclusivamente pragmático, que olvida no sólo los principios y las normas, sino los numerosos gritos de auxilio que ahora parecen cada vez más constantes y complejos y, por lo tanto, también capaces de comprometer la estabilidad internacional. Y aquí están las contraposiciones y los enfrentamientos que degeneran en guerras que, debido a la complejidad de las causas que las determinan, están destinadas a continuar en el tiempo sin soluciones inmediatas y factibles. Invocar la paz es de poca utilidad. El Papa Francisco nos dice que “es muy necesario negociar y así desarrollar cauces concretos para la paz. Pero los procesos efectivos de una paz duradera son ante todo transformaciones artesanales obradas por los pueblos, donde cada ser humano puede ser un fermento eficaz con su estilo de vida cotidiana. Las grandes transformaciones no son fabricadas en escritorios o despachos” (FT, 231).

A medida que avanzamos en la Encíclica, nos sentimos llamados a asumir nuestras responsabilidades individuales y colectivas frente a las nuevas tendencias y necesidades de la escena internacional. Proclamarnos hermanos y hermanas, y hacer de la amistad social nuestro hábito, probablemente no sea suficiente. Así como ya no basta con definir las relaciones internacionales en términos de paz o seguridad, desarrollo o una referencia general al respeto de los derechos fundamentales —aunque en las últimas décadas hayan representado la razón de ser de la acción diplomática, el papel de los organismos multilaterales, la acción profética de muchas figuras, la enseñanza de las filosofías, y también caracterizado la dimensión religiosa.

El papel efectivo de la fraternidad, permítanme decir, es perturbador, porque está vinculado a nuevos conceptos que sustituyen la paz con los pacificadores, el desarrollo con los cooperantes, el respeto de los derechos con la atención a las necesidades del prójimo, ya sea una persona, un pueblo o una comunidad. La raíz teológica de la Encíclica nos dice muy claramente que gira en torno a la categoría del amor fraterno que, más allá de toda pertenencia, incluso de la identidad, es capaz de concretarse en el que “se hizo prójimo” (FT, 81). La imagen del buen samaritano está ahí como una advertencia y un modelo.

A los dirigentes de las naciones, a los diplomáticos, a los que trabajan por la paz y el desarrollo, la fraternidad les propone transformar la vida internacional de una simple coexistencia, casi necesaria, a una dimensión basada en ese sentido común de “humanidad” que ya inspira y sostiene tantas normas y estructuras internacionales, promoviendo así una coexistencia efectiva. Es la imagen de una realidad en la que prevalecen las exigencias de los pueblos y de las personas, con un aparato institucional capaz de garantizar no los intereses particulares, sino ese deseado bien común mundial (cf. FT, 257).

La fraternidad tiene como protagonista, pues, la familia humana, que en sus relaciones y diferencias camina hacia la plena unidad, pero con una visión alejada del universalismo o del compartir abstracto, como de ciertas degeneraciones de la globalización (cf. FT, 100). A través de la cultura de la fraternidad, el Papa Francisco llama a cada uno a amar al otro pueblo, a la otra nación como a la suya propia. Y así construir relaciones, normas e institucio-

nes, abandonando el espejismo de la fuerza, el aislamiento, las visiones cerradas, las acciones egoístas y partidistas, porque “la mera suma de los intereses individuales no es capaz de generar un mundo mejor para toda la humanidad” (FT, 105).

S.E. Card. Pietro Parolin

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat.
C/ Armenteres 35
08980 Sant Feliu de Llobregat
Tel. 93 632 76 30 - Fax 93 632 76 31
butlleti@bisbatsantfeliu.cat
www.bisbatsantfeliu.cat